

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE'DEKİ İÇ GÜVENLİK
YÖNETİMİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH YURTSEVER

ANABİLİM DALI: SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
PROGRAMI: YÖNETİM BİLİMLERİ

KOCAELİ - 2012

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE'DEKİ İÇ GÜVENLİK
YÖNETİMİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH YURTSEVER

ANABİLİM DALI: SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
PROGRAMI: YÖNETİM BİLİMLERİ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. RAMAZAN ŞENGÜL

KOCAELİ – 2012

KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE'DEKİ İÇ GÜVENLİK
YÖNETİMİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Fatih YURTSEVER

Jüri Üyelerinin Ünvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu:

İmzası

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Hamza ATEŞ

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Ramazan ŞENGÜL

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Oktay KOÇ

Sınav Tarihi:28/06/2012

Enstitü Yönetim Kurulu Onay Tarih ve No: 04.07.2012-13

ÖNSÖZ

Bugüne kadar küreselleşmenin farklı alanlardaki etkilerini ele alan birçok eser yayımlandı. Ancak küreselleşmenin güvenlik alanındaki etkilerini konu edinen eser sayısının ise çok fazla olmadığı görülmektedir. Bu konuyu seçme amacım, teorik olarak çalışmalarda gerektiği kadar değinilmeyen küreselleşmenin güvenlik alanındaki etkilerini inceleyen bir çalışma ortaya koymaktır. Ayrıca; bu çalışmanın güvenlik hizmetlerinin sunulmasında daha verimli olabilmek adına başta şahsım olmak üzere güvenlik personeline az da olsa bir katkıda bulunmasını ummaktayım.

Çalışmamın tüm aşamalarında yardımlarını esirgemeyen ve birikimleriyle bana yol gösteren danışman hocam sayın Doç. Dr. Ramazan ŞENGÜL'e, yüksek lisans eğitimim boyunca kendisinden istifade etme fırsatı bulduğum hocam sayın Prof. Dr. Hamza ATEŞ'e, tezimin son şeklini almasında önemli katkılar sağlayan sayın Yrd. Doç. Dr. Oktay KOÇ'a, tez çalışması süresince desteklerini bir an olsun eksik etmeyen anneme ve babama, bu çalışmayı hazırlarken uzun saatler ve günler boyunca moral desteğini benden esirgemeyen sevgili eşim Mine'ye teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Kocaeli, Mayıs 2012

Fatih YURTSEVER

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; günümüzde en çok tartışılan kavramlardan biri olan ve varlığından daha çok etkileri tartışılan küreselleşmenin Türkiye’de güvenlik yönetimine olan etkilerini ortaya koymaktır. Bu çalışma 3 ana başlıktan oluşmaktadır.

Birinci bölümde küreselleşmenin teorik çerçevesi ele alınmıştır. Bu bölümde, yazarların dünya görüşlerine göre değişen küreselleşme tanımları üzerinde durulmuştur. Yakın tarih esas alınarak sınıflandırılan küreselleşmenin tarihçesi; soğuk savaş dönemi, soğuk savaş sonrası dönem ve 11 Eylül sonrası dönem olarak anlatılmıştır. Küreselleşmenin güvenlik yönetimine olan etkileri çalışmanın özünü teşkil ettiğinden, küreselleşmenin siyasi, kültürel ve birçok yazarın çalışma konusunu oluşturan ekonomi alanındaki etkilerine kısaca değinilmiştir. Birinci bölümün bir diğer başlığını ise küreselleşmenin sonuçları oluşturmaktadır. Küreselleşmenin sonuçları arasında, dünyanın küçülmesi, ulus devletlerin güç kaybetmesi, milli-manevi, yöresel ve bölgesel değerlerin etkisiz hale getirilmesi, zengin ve fakirler arasındaki uçurumun belirginleşmesi, güvenlik zafiyetlerinin globalleşmesi, değişen uluslararası ortam ve yeni tehdit algılamaları gibi hususlar belirtilmiştir.

İkinci bölümde Türkiye’nin güvenlik yönetiminin mevcut yapısı üzerinde durulmuştur. Öncelikli olarak güvenlik tanımları yapılmış, güvenliğin tarihçesi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Jeopolitik konumu itibarıyla birçok konuda köprü niteliği taşıyan Türkiye’nin suç ve suçla mücadeledeki rolü açıklanmıştır. Sınırları belirlenirken en çok çekince gösterilen özgürlüklerin üzerindeki etkisiyle güvenliğin özgürlükle olan dengesinin önemi vurgulanmıştır. İkinci bölümün son başlığını ise, güvenlik yönetimi ve Türkiye’de kolluk birimleri oluşturmuş, bu kapsamda Polis Teşkilatı, Jandarma Teşkilatı, Sahil Güvenlik Teşkilatı, Gümrük Muhafaza Teşkilatı, Özel Güvenlik Yönetimi ve Milli Güvenlik Kurulu gibi kurum ve teşkilatların yapısı ve görevleri kısaca anlatılmıştır.

Üçüncü ve son bölümde çalışmanın ana konusunu oluşturan küreselleşmenin Türkiye güvenlik yönetimine ve özelde Emniyet Teşkilatı'na olan etkileri yer almaktadır. Bölümün başlangıcında günümüzde suçlarda meydana gelen artışlar üzerinde durulmuş, bilişim devriminin ve teknolojinin suçlarda meydana getirdiği değişimlerden bahsedilmiştir. Suç ve suçla mücadelede üzerinde dikkatle durulması gereken bir konu olduğundan bilişim suçları kapsamlı olarak incelenmiş, bilişim yoluyla işlenen suçlar detaylı şekilde anlatılmıştır.

Küreselleşmenin daha yoğun tartışılır hale getirdiği insan hakları, demokrasi, şeffaflık vb. kavramların emniyet teşkilatı güvenlik politikalarında meydana getirdiği niteliksel gelişmeler ve bu kapsamda Emniyet Teşkilatı'ndaki uzman birimlerin durumu bu bölümde değerlendirme konusu yapılmıştır. Son olarak ise örnek olması açısından Emniyet Teşkilatı'nın gelişen vizyon ve teknolojik alt yapısının sonuçları sayılabilecek olan birey merkezli Toplum Destekli Polislik anlayışı ile bununla beraber gelişen laboratuvar uzmanlık hizmetleri, suçlarla mücadelede önleyicilik, işlenen suçlarla ilgili olarak ise delil imkanı sağlayan MOBESE sistemi ile, bireylere günlük yaşamlarında kolaylık sağlayan Trafik Takip Sistemi anlatılmıştır.

Çalışmada ayrıca; bilişim suçlarıyla ilgili geçtiğimiz senelerde meydana gelen olaylar ve yapılan çalışmaları içeren bazı istatistikler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Güvenlik Yönetimi, Bilişim, Değişim, İnsan Hakları, Uzmanlaşma

ABSTRACT

The purpose of this study, is to handle globalization effects of Turkey security management which the most debated concept recently, discussed effects more than existence. This study consists of three main sections.

In the first chapter the theoretical framework of globalization are discussed. This section describes the views of the world according to the authors focused on the changing definitions of globalization. The history of globalization is classified on the basis of recent history, the Cold War, post-cold war period and is described as the period after September 11. Because of constituting the essence of the study the effects of globalization, security management, globalization, political, cultural and economic field form the subject of many studies the effects of the author are briefly mentioned. The other title of the first section is the results of globalization. Among the results of globalization such as, the world's shrinking, losing power of nation states, national-spiritual inactivation of local and regional values, getting clear the gap between rich and poor people, the globalization of security deficiencies, the changing international environment and a new threat perceptions were also mentioned.

In the second part the current structure of Turkey's security management is focused on. Security was handled primarily by definition, are given information about the history of security. Turkey's geopolitical position, which serve as a bridge in many aspects as the role of the fight against crime and the crime are described. In determining the boundaries of freedom and security is the most impact on a reservation with the balance shown to highlight the importance of freedom. The last title of the second chapter consist of security management and law enforcement in Turkey, in this context, National Police, Gendarmerie Organization, Coast Guard, Customs Enforcement Agency, Special Security Administration and the National Security Council structure and function of such institutions and organizations are briefly described.

There are the effects of globalization constitutes main subject of the study to Turkey Security Management, and in particular the effects of the Turkish National Police at the third and final part. At the beginning of the section it is emphasized on rising crimes' rate today and computer revolution and the changes caused by crimes mentioned. Because crime and the fight against crime is an issue to be addressed carefully, cyber crimes are comprehensively examined and offenses committed through the computer are given detailed.

Brought by globalization becomes more intense questionable human rights, democracy, transparency and so on. qualitative developments caused by the police and security policies of the concepts in this context, the safety status of specialized agencies in Turkish Police is been subject to evaluation in this section.

Finally, as an example the results of the technological infrastructure for the Police Department's emerging vision and considered with the concept of Community Policing, however, the individual in developing expertise in laboratory services, fight crime prevention, the evidence in relation to crimes committed MOBESE system that allows individuals Traffic Tracking System is described which provides convenience to their daily lives.

The study also presents some studies and statistics including the cyber crimes and the events of the past.

Keywords: Globalization, Security Management, Information Technology, Change, Human Rights, Specialization

ŞEKİLLER

ŞEKİL 1 Bilişim Suçları Olay ve Şüpheli Sayıları	47
ŞEKİL 2 2011 Yılı Bilişim Suçları Olay Sayılarında İlk 10 İl.....	51
ŞEKİL 3 İnteraktif Banka Dolandırıcılığı Olay-Şüpheli Sayıları	59
ŞEKİL 4 Banka ve Kredi Kartı Dolandırıcılığı Olay-Şüpheli Sayıları	61
ŞEKİL 5 Bilişim Sistemlerine Karşı İşl. Suçlara Ait Olay-Şüpheli Sayıları	70

TABLÖLAR

TABLO 1 Türkiye’de İç Güvenlik Yönetimi Şeması	31
TABLO 2 Suç Türlerinde Değişim ve Aydınlatma Oranları.....	49
TABLO 3 2011 Yılı Bilişim Suçları Olay Şüpheli Sayıları	54

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
BKM	: Bankalararası Kart Merkezi
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğu
İKÖ	: İslam Konferansı Örgütü
IMF	: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
KPL	: Kriminal Polis Laboratuvarları
LABİYS	: Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi
MOBESE	: Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)
POMEM	: Polis Meslek Eğitim Merkezi
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TADOC	: Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (Turkish International Academy against Drugs and Organized Crime)
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TEMÜH	: Terörle Mücadele Ve Harekat Dairesi Başkanlığı
UNDCP	: Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı (United Nations Drug Control Programme)

İÇİNDEKİLER;

GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
KÜRESELLEŞMENİN TEORİK ÇERÇEVESİ	3
1. KÜRESELLEŞME KAVRAMI	3
2. KÜRESELLEŞMENİN TARİHÇESİ	6
2.1. Soğuk Savaş Dönemi.....	8
2.2. Soğuk Savaş Sonrası Dönem	9
2.3. 11 Eylül ve Sonrası	10
3. KÜRESELLEŞMENİN ETKİ ALANLARI	11
3.1. Ekonomik Alanda Küreselleşme	11
3.2. Siyasi Alanda Küreselleşme	12
3.3. Kültürel Alanda Küreselleşme	13
4. KÜRESELLEŞMENİN SONUÇLARI	14
4.1. Dünyanın Küçülmesi	14
4.2. Ulus Devletlerin Güç Kaybetmesi	15
4.3. Milli-Manevi, Yöresel ve Bölgesel Değerlerin Etkisiz Hale Getirilmesi.....	16
4.4. Zengin ve Fakirler Arasındaki Uçurumun Belirginleşmesi	16
4.5. Güvenlik Zafiyetlerinin Globalleşmesi	17
4.6. Değişen Uluslararası Ortam ve Yeni Tehdit Algılamaları	19
İKİNCİ BÖLÜM	21
TÜRKİYE’NİN YÖNETİM YAPISINDA GÜVENLİK YÖNETİMİ	21
1. GÜVENLİK KAVRAMI	21
2. GÜVENLİĞİN TARİHÇESİ	23
3. KÜÇÜLEN DÜNYADA TÜRKİYE’NİN KRİMİNOPOLİTİK KONUMU	25
4. GÜVENLİK ÖZGÜRLÜK DENGESİ	26
5. GÜVENLİK YÖNETİMİ VE KOLLUK BİRİMLERİ	30
5.1. Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı	31
5.2. Milli Güvenlik Kurulu.....	33
5.3. Gümrük Muhafaza Teşkilatı.....	35
5.4. Özel Güvenlik Yönetimi	36
5.5. Sahil Güvenlik Teşkilatı	38
5.6. Jandarma Teşkilatı	39
5.7. Emniyet Teşkilatı	41
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	44
KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE İÇ GÜVENLİK YÖNETİMİNE ETKİLERİ	44
1. GÜNÜMÜZDE SUÇLARDA MEYDANA GELEN ARTIŞLAR	44
2. BİLİŞİM DEVRİMİNİN VE TEKNOLOJİNİN SUÇLARDA MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİMLER	46
2.1. Bilişim Yolu ile İşlenen Asayiş Suçları	52
2.2. Bilişim Yolu ile İşlenen Organize Suçlar	55
2.2.1. Kredi Kartı Dolandırıcılığı.....	55
2.2.2. İnteraktif Dolandırıcılık.....	58
2.2.3. Hactivizm.....	59
2.2.4. Bankamatik Düzeneklerindeki Değişim.....	60
2.2.5. Mobil Ödeme Sistemlerinin Kullanımı.....	60
2.2.6. Oltalama Yöntemi.....	61
3. TÜRKİYE’DE İÇ GÜVENLİK POLİTİKALARINDAKİ DEĞİŞİM VE İÇ GÜVENLİK YÖNETİMİNDE UZMAN BİRİMLER	62
3.1. Terörle Mücadele Birimi	63

3.2. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimi.....	65
3.3. Bilişim Suçlarıyla Mücadele Birimi.....	68
3.4. Kriminal Polis Laboratuarları.....	70
3.5. Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı.....	71
4. EMNİYET TEŞKİLATININ YENİ GÜVENLİK PERSPEKTİFİ.....	74
4.1. Güvenlik Anlayışında Değişim.....	74
4.2. Yapısal Değişim.....	75
4.3. İnsan Kaynaklarında Değişim.....	76
4.3.1. Toplum Destekli Polislik.....	77
4.3.4. Gelişen Laboratuar Uzmanlık Hizmetleri.....	82
2.2.5. MOBESE ve Trafik Bilgi Sistemi.....	85
SONUÇ.....	89
ÖZGEÇMİŞ.....	93
KAYNAKÇA.....	94

GİRİŞ

Tarihin başlangıcından beri, dünyayı derinden etkileyen ve önemli neticeler ortaya çıkaran birçok olay ve olgu var olmuştur. Bu olay ve olgular kimi zaman devrimlere yol açmış, kimi zaman da çağın gidişatını belirlemiştir. Bunlar çoğu zaman tüm dünyada hissedilmelerine karşın, etkileri genelde bölgesel ve dönemselsel olarak gerçekleşmiştir. Dönemlere ayırdığımız tarihe baktığımızda, son yüz yılda önceki yüzyıllara göre çok daha fazla gelişmenin yaşandığını, her alanda büyük ilerleme ve değişimlerin meydana geldiğini görmekteyiz. Zaten tarihe bakıldığında yaşanan gelişmelerdeki artışın daha çok aritmetik değil, geometrik olduğu görülmektedir.

Günümüzde dünya devletleri ve bu devletlerde yaşayan bireyler birbirleriyle önemli bir etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Zira artık dünyanın her hangi bir yerinde gerçekleşen bir olayın parçası olmak için orada olmak gerekmemekte, bu durum da dünyayı büyük bir köy haline getirmektedir. Burada son yüz yılda çokça konuşulan bir olgu ortaya çıkmaktadır. Küreselleşme olarak herkesin diline dolanan bu kavram birçok yeniliği beraberinde getirmiş, birçok sonuçlar ortaya çıkarmış, ekonomik, sosyal, politik alanlarda ve güvenlik alanında önemli etkiler meydana getirmiştir.

Küreselleşme tarihsel süreçte anlam ifade eden çoğu değeri alt üst etmiş, değişmez denilen kavramları değiştirmiş, insanın en temel hakkı olan can güvenliğini tehdit edebilecek konuma gelmiştir. Bu durum karşısında güvenlik yönetiminin gözden geçirilerek çağın gereklerine uygun hale gelmesi şart olmuştur. Güvenlik yönetiminde icracı kurum ve kuruluşların kendilerini sürekli yenilemelerini gerektiren bir sürece girilmiştir.

Çalışmamızın konusunu küreselleşmenin Türkiye'deki iç güvenlik yönetimine etkileri oluşturmaktadır. İç güvenlik yönetiminin değişen suç ve suçlu profili karşısında nasıl konumlandığı, yeni tehdit algılarının ve suç çeşitlerinin neler olduğu tartışılacaktır. Türkiye'de iç güvenlik yönetimi denilince akla gelen başta polis ve jandarma teşkilatı gelmektedir. Bunun yanında iç güvenliğe katkı sunan diğer birimler de bulunmaktadır. Ancak

kolluk yönetiminin önemli bir bölümünü polis ve jandarma teşkilatları oluşturduğundan, örnekler genel olarak bu kurumlar üzerinden verilmiştir.

Çalışma suçla mücadelede uluslararası işbirliğinin yanında iç güvenlik yönetiminin konumunun da önemini vurgulamaktadır. Bu anlamda çalışmada iç güvenlik yönetiminin yapısı anlatıldıktan sonra, iç güvenlik yönetimi unsurlarınca oluşturulan uzman birimler ve bu uzman birimlerin yeni bakış açılarıyla doğru orantılı olan girişimler anlatılmıştır. Örnek olması ve sorunun çözümüne ışık tutması açısından ise istatistiki bilgilere yer verilmiştir.

Türkiye’de iç güvenlik yönetim birimleri küreselleşmenin etkileri karşısında, hem zihinsel hem yapısal hem de yönetsel modernizasyonu gerçekleştirmiştir. Kolluk birimleri tüm yapı ve mekanizmalarıyla küreselleşme sürecinde işlevselliklerini güçlendirmişlerdir. Uluslararası arenada, hızlanan entegrasyon ve buna bağlı yaşanan ulaşım ve iletişim alanında yaşanan büyük ilerlemeler karşısında, uluslararası kurum ve sorunlarda önemli roller üstlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜRESELLEŞMENİN TEORİK ÇERÇEVESİ

1. KÜRESELLEŞME KAVRAMI

Küreselleşme terimi son yıllarda yoğun olarak tartışılmaktadır. Ulaşım, iletişim ve bilgi teknolojilerinde benzeri görülmemiş gelişmeler bireyler, sivil toplum kuruluşları, ülkeler ve bölgeler arasında birbirleri ile olan ilişki ve bağımlılığı hızlandırmıştır.¹ Bu da küreselleşme kavramını daha fazla tartışılır hale getirmiştir. Küreselleşme son çeyrek yüzyıla damgasını vuran bir dönüşümdür. Küreselleşme başı ve sonu belirli bir olay değil, sürekli yenilenen ve bununla birlikte de eskiyen bir olgudur. Yenilendikçe kitlelerin ilgisini çekmekte, eskidikçe de taşların yerine oturduğu sosyal bir gerçeklik haline dönüşmektedir. Kimileri için ise bir efsanenin, mitolojinin, bir fantezi ya da belanın ismidir küreselleşme.² Kimileri küreselleşmeyi emperyalizmin son görünümü ve dünyanın batılılaşması, kimileri de herkesin hakkında konuşmayı sevdiği masalsı bir aldatmaca olarak kabul etmektedir.³ Küreselleşmeye her ne açıdan bakarsak bakalım veya her ne şekilde kabul edersek edelim söz konusu kavramla ilgili söyleyeceklerimizin sonuna mutlaka üç nokta koymamız gerekecektir. Zira bu kavram başta da söylediğimiz gibi soyut anlamlar ve sonuçlar ortaya çıkaracak somut bir olay değil, somut neticeleri gözlenebilecek soyut bir olgudur. Bu yüzden onun hakkında söylenecekler elektrik düğmesini açarmışçasına sihirli bir dokunuşla ifade edilebilecek sözler değildir.⁴ Birçok farklı akımda var olan fanatik destekçi veya aşırı karşıt grupların küreselleşmede var olmaması gerekmektedir. Çünkü küreselleşme siyah ve beyaz olarak değerlendirilemeyecek,⁵ farklı alanlarda farklı sonuçları olan ve olumlu veya olumsuz şekillerde tezahür edebilen bir süreçtir.

Çalışmamızda; birkaç kelime ile tanımlanması çok zor olan küreselleşme kavramı ile ilgili olarak fikir vermesi açısından, kelime kökeni ile

¹ Veysel K.Bilgiç, Yönetim ve Güvenlik, Ankara: Seçkin Yayınları, 2005, s.97.

² Mim Kemal Öke, Küresel Toplum, Ankara: ASAM Yayınları, 2002, s.1.

³ Mehmet Aktel, Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2003, s.7.

⁴ Öke, a.g.e. , s.1.

⁵ Bilgiç, a.g.e. s.97.

ilgili bilgilere yer verilecek ve çalışmanın konusu çerçevesinde çeşitli tanımlara değinilecektir. Farklı özellikleri ön plana çıkarılarak yapılmış bu küreselleşme tanımlarının sadece bir tanesini alıp fikir edinmek doğru olmayacaktır. Bu bakımdan bütün bu tanımlardaki bakış açılarını bütünsel bir şekilde değerlendirmek daha uygun olacaktır. Zira küreselleşme ile ilgili yapılan tanımlamalarda yazarların dünya görüşleri etkili olmuş, bu da çok değişik tanımlar ortaya çıkarmıştır.

Küreselleşme, mal, hizmet, sermaye ve insan kaynaklarının dünya çapında serbestçe dolaşımı, etkileşimi sonucu, eskiye nazaran yeni bir hal ve biçim kazanması durumuna verilen yeni bir isimdir.⁶ Dilimize küresel diye tercüme edilen ve batı menşeli 'global' kelimesinin 400 yıllık bir geçmişi olmasına rağmen bu kelimenin İngilizce'de 'globalization', 'globalize', 'globalizing' şeklinde kullanılması yaklaşık 1960'lı yıllara rastlamaktadır.⁷ Küreselleşme veya uluslararası arenada kullanılan karşılığıyla globalleşme, glob yani yuvarlak anlamına gelen sözcükten türetilen bir kavram olarak 'yer yuvarlağını kucaklayan bir gelişme eğilimidir'.⁸

Malcolm Waters, Globalization adlı kitabında küreselleşmeyi 'Dünyanın bir tarafında cereyan eden olguların, diğer köşelerindeki insanları etkilediği bir süreç' olarak tanımlıyor.⁹ Küreselleşmeyle ilgili yapılan diğer tanımlar ise şunlardır:

—'İnsan hakları, hukuk devleti, özgürlük, çevrenin korunması, uyuşturucu, organize suçlarla mücadele gibi tüm insanları ilgilendiren konuların uluslarüstü bir platforma taşınması'¹⁰

—'Karşılıklı bağımlılığın artması, ülkelerin ulusal politik-ekonomik egemenliğinin zayıflaması, belirsizlik ve istikrarsızlığa neden olması'¹¹

⁶ Ahmet Özer, 11 Eylül ABD Türkiye ve Küreselleşme, İstanbul: Peri Yayınları, 2003, s.14.

⁷ Aktel, a.g.e. , s.5.

⁸ İdris Bal. (ed.), Değişen Dünyada Uluslararası İlişkiler, Giray Saynur Bozkurt, Küreselleşmenin Güvenlik Boyutu, Ankara: Lalezar Kitabevi, 2006, s.492.

⁹ Öke, a.g.e. s.2.

¹⁰ Özkıvrak ve Dileyici, 2001 s.135. Akt: Mehmet Aktel, a.g.e., s.11.

¹¹ Oman, 1995, s.33.'den aktaran Mehmet Aktel, a.g.e. , s.11.

—‘Maddi ve manevi değerlerin ulusal sınırları aşarak dünya çapında yayılması’¹²

—‘Dünyanın tek bir mekan olarak algılanabilecek ölçüde sıkışıp küçülmesi’¹³

—‘Kültürel alanda homojen bir dünya oluşturulmaya çalışılması, etnik farklılıkların ve yerel kültürlerin canlandırılması, bütünleştirme ve ayrıştırma süreçlerinin aynı anda yürütülmesi’¹⁴

—‘Küreselleşme; ulaşım, haberleşme ve bilgi işlem teknolojisindeki gelişmelerin, toplumsal düzenlemeler üzerinde mekânsal uzaklıklardan kaynaklanan farklılıkları ortadan kaldırdığı bir süreç’¹⁵

Günümüzde, küreselleşmenin bir düşünce veya özlem olmanın ötesinde elle tutulur bir gerçeklik haline gelebilmesinin başlıca nedeni teknolojinin gelişimi sonucunda dünyanın küçülmesidir. Ayrıca küreselleşme 70’li yıllardan bu yana süre gelen bunalımın içinde yuvarlanmakta olan uluslararası sermayenin bu bunalımdan kurtulmak için başvurduğu yollardan biridir.¹⁶

Ömer Urhal, küreselleşmenin 3 temel dönüşüm sürecini içerdiğini, bunlardan birincisinin; 1453 yılında İstanbul’un fethiyle sona eren ortaçağ karanlığından kurtulmaya çalışan batının denizaşırı yeni yerleri keşfetmeye yönelik açılımlarıyla ortaya çıkan zenginleşmeye dayalı gelişmeler, ikincisinin; 1800’lü yılların sonlarında başlayan ve dünyanın büyük bir kısmını etkisi altına alan Sanayi İnkılabı, üçüncü dönüşüm sürecinin ise soğuk savaşın bittiği 1900’li yıllardan sonra tek kutuplu dünyada batının tek ekonomik ve siyasal güç haline gelmesi süreci olduğunu belirtmiş, ilk iki süreçten farklı olarak üçüncü sürecin teknolojik gelişmelerde yaşanan

¹² Mürteza Hasanoğlu, Küreselleşmenin Devlet Yönetimine Etkileri, Türk İdare Dergisi, sayı:434.’den aktaran Bozkurt, a.g.e., s.171.

¹³ Hasan Tutar, Küreselleşme Sürecinde İşletme Yönetimi, İstanbul: Hayat Yayıncılık, 2000, s.18.’den Bozkurt, a.g.e. s.171.

¹⁴ Aktel, a.g.e. , s.11.

¹⁵ Bilal Karabulut, Güvenlik; Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek, Ankara: Barış Yayınları, 2011, s.92.

¹⁶ Alparslan Işıklı, ‘Küreselleşme ve Demokratikleşme’, Ankara: Tüze Yayıncılık, 1996, s.13.

yeniliklerden dolayı çok daha fazla değişimleri de beraberinde getirdiğini vurgulamıştır.¹⁷

Sanayileşmeyle birlikte iş bölümünün doğması insanların birbirlerine olan bağımlılıklarını arttırmıştır. İnsanın insanla olan ilişkisi yerini sanayi toplumunda toplumların toplumla olan ilişkisine bırakmıştır.¹⁸ Bu durum toplumların kısa zamanda birbirlerinden etkilendiği, iletişimin hızıyla dünyanın bir köşesinin diğer bir köşesinden anında haberdar olarak karar mekanizmalarında farklıların oluşabildiği bir döneme girilmiştir. İşte tüm yönleriyle küreselleşme her açıdan kapsamlı şekilde irdelenmesi gereken bir olgudur.

2. KÜRESELLEŞMENİN TARİHÇESİ

Küreselleşme bir olay değil, bir olgu olduğundan tam olarak başladığı bir tarihten bahsetmek mümkün değildir. Küreselleşme, yüzyıllardır süregelen bir dönüşümün son yıllarda belirgin şekilde açığa çıkmış halidir. Burada küreselleşmenin kökenlerini oluşturan toplumsal devrim ve değişimlerin neler olduğunu ortaya koymak ve böylece küreselleşmenin meydana geldiği tarihsel sürecin gelişimini bilmek gerekmektedir.

İnsanoğlu ilkel çağlar olarak da ifade edilen eski çağlarda yaşamını avcılık yaparak devam ettirmiş, daha sonra insanların sürekli göçebe hayatı yaşadığı ilkel toplum konumundan yerleşik hayata geçilmiş ve toprak işlenmeye başlamış, bunun neticesinde tarım toplumu ortaya çıkmıştır. Akabinde insanın fiziksel gücünün yerini kimi yer ve zamanlarda makineler almaya başlayınca sanayi toplumu kendini göstermeye başlamıştır. Son olarak da çağımıza da ismini veren 'bilginin' üretimin en önemli kaynağı haline gelmesiyle bilgi toplumu ve bu gelişmelerin yansıması olarak küresel toplum meydana gelmiştir.¹⁹ Küreselleşme sürecinin başlangıcı konusunda

¹⁷ Ömer Urhal ve Ünal Acar, 'Devlet-Güvenlik, İstihbarat-Terörizm', Ankara: Adalet Yayınları, 2007, s.171

¹⁸ Ufuk Ayhan, Metropol Alanlarda Kamu Güvenliği, 1.b., İstanbul: Kripto Yayınları, 2008, s. 135.

¹⁹ Aktel, a.g.e. s.23.

pek çok fikir ortaya atılmıştır ve bu tartışmalar halen devam etmektedir. Kimi yazarlar sürecin 20.yüzyılda ortaya çıktığını savunurken kimi yazarlara göre ise süreç 20.yüzyıldan önce başlamıştır.²⁰ Küreselleşme sürecinin uzun bir tarihsel geçmişi olsa da yaygın ve modern anlamda küreselleşme terimi ilk kez 1961 yılında webster sözlüğü tarafından kullanılmıştır. Sınır aşan çevre sorunları, teknolojik gelişmeler, insan hakları sorunu, birçok devlet bakımından siyasi ekonomik bağımlılık, yabancı sermaye ve yatırım ihtiyacı, kamu hizmetlerinde özelleştirme, kamu yönetimi alanında merkeziyetçiliğin yerinden yönetim ilkesine kayması, silah satışları, organize suçlar ve uluslararası terör, STK'ların güçlenmesi, barışı koruma ve sağlama operasyonları gibi etkenler, küreselleşmeye yol açmakta ve onu hızlandırmakta olduğundan küreselleşme, ideolojik bir araç olarak değerlendirilse de bütün olumlu ve olumsuz etkileriyle de karşı konulmaz ve birlikte yaşama zorunluluğunu ortaya çıkaran bir süreç olarak karşımızda durmaktadır.²¹ Küreselleşmenin güvenliğe olan etkilerini değerlendirdiğimiz çalışmamızda küreselleşmenin uzun dönem tarihinden ziyade soğuk savaş ve sonrasında yoğunlaştığı dönemi incelemek konuyu daha iyi anlamamız açısından bize ışık tutacaktır.

Küreselleşmeyi herkes tarafından konuşulur hale getiren üç belirleyici gelişme:

- 1970'lerde çok uluslu şirketlerin ortaya çıkması,
- 1980'lerde uzayda iletişim devrinin gerçekleşmesi,
- 1990'larda Sovyetler Birliği'nin dağılması olarak söylenebilir.

Bu üç gelişme birbirini karşılıklı olarak etkilemiş ve dünya bugün içinde yaşadığımız hali almıştır. Küreselleşmenin kaynaklarını biraz daha farklı algılayan ve anlatan görüşler de söz konusudur. Bunlardan biri bu kaynakları iletişim-bilişim devrimi, soğuk savaşın bitmesi ve Sovyetler Birliği'nin çökmesi şeklinde açıklar.²² Şimdi Soğuk Savaş Dönemi, Soğuk Savaş Sonrası Dönem ve 11 Eylül Olayları Sonrası dönem olarak ana bölümlere ayırdığımız küreselleşme gelişimini ele alalım.

²⁰ Karabulut, a.g.e., s.94.

²¹ Bilgiç, a.g.e. s.98.

²² Özer, a.g.e., s.14.

2.1. Soğuk Savaş Dönemi

Soğuk savaş dönemini küreselleşmenin önem arz eden dönemlerinden biri olarak kabul etmek mümkündür. Bu dönem 2. Dünya Savaşı'nın bitmiş olduğu 1947 yılında başlayıp S.S.C.B.'nin yıkıldığı 90'lı yılların başına kadar devam eden bir dönemi ifade etmektedir. Bu dönemde dünyadaki güç dengeleri tamamen değişmiştir. Özellikle Avrupa'daki devletlerin tümü güç kaybetmiştir. Nazi Almanya'sı, faşist İtalya, militarist Japonya yenilen taraflar olarak ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan Fransa daha savaşın başında Alman işgaline uğramış, İngiltere ise savaşı sürdürebilmek için büyük gayret sarf etmiş ve büyük ölçüde güç kaybetmiştir. Dolayısıyla 2. Dünya Savaşı sonrasında dünya politikasında güç merkezleri Avrupa merkezinden kenarlara çekilmiş ve SSCB ve ABD iki büyük güç olarak öne çıkmışlardır. Doğal olarak bu iki güç dünya politikasını şekillendirmeye başlamışlardır.²³ Emre Kongar'ın da ifade ettiği gibi A.B.D.'nin liderliğindeki Batı dünyası ve S.S.C.B.'nin liderliğindeki Doğu dünyası arasındaki rekabet Sovyetler Birliği'nin yıkılmasına kadar devam eden bu Soğuk Savaş döneminde dünyadaki her şeyi belirlemiştir.²⁴

Soğuk savaş döneminde dünya ülkeleri A.B.D. ve S.S.C.B. tehditlerine karşı batıdakiler Birleşik Devletlere doğudakiler de Sovyetler Birliği'ne olmak üzere yakınlaşmış bu da iki kutuplu dünyayı, bunun yanında birbirini çok derinden etkileyen bir yapıyı beraberinde getirmiştir.

1947-1991 arasını kapsayan Soğuk Savaş döneminin kitle imha silahlarında artış getirdiği görülmüş, dolayısıyla geleneksel güvenlik politikaları bütün dünyayı gereğinden fazla silahlandırmıştır.²⁵ Askeri temelli güvenlik anlayışı neticesinde ortaya çıkan uluslararası birlik ve oluşumlar iki büyük gücün sözcülüğünü yapmaya başlamıştır.

²³ İdris Bal (ed.), Değişen Dünyada Uluslararası İlişkiler, Türk Dış Politikasının Ana Hatları, Ankara: Lalezar Kitabevi, 2006, s.681.

²⁴ Kongar, a.g.e., s.20.

²⁵ Urhal ve Acar, a.g.e., s.71.

2.2. Soğuk Savaş Sonrası Dönem

Bu dönem, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla başlayan ve küreselleşmenin tarihçesini sunarken 11 Eylül terör saldırılarına kadar devam ettiğini düşündüğümüz 10 yıllık bir süreci ifade etmektedir. Sovyetler Birliği'nin çöküş nedenleri arasında; gelişen iletişim imkânlarıyla çoğalan ayrılıkçı düşünceler, artan beklentiler, hakların kazanılması noktasında yükselen hareketler, bununla birlikte bağımsızlıklara dönüşen yönelimler ve arzın talebi karşılayamaması sayılabilir. Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte soğuk savaş sona ermiş ve dünya dengeleri önemli şekilde değişmiştir. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bölünen Almanya birleşmiş ve Sovyet ekseninden çıkan Doğu Avrupa ülkeleri Batı'ya yönelmiş, demokrasiyi, pazar ekonomisini kendi bünyelerine adapte etme süreçlerine girmiştir. Varşova Paktı dağılmış, NATO kendine yeni işlevler bulmuş, iki kutuplu sistem yerini A.B.D.'nin süper güç olarak kabul edildiği tek kutuplu sisteme bırakmıştır.²⁶ Bu dönem A.B.D.'nin küresel köyün, rakibi olmayan muhtarı haline geldiği; ekonomik, siyasi, kültürel ve diğer birçok alanda üstünlüğünü tescil ettiği bir dönem olarak görülebilir.

Küreselleşme süreci tarihsel derinliği olan ve soğuk savaşın bitmesine bağlanamayacak bir olgudur. Fakat küreselleşme süreci için soğuk savaşın sona ermesi önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bilal Karabulut'a göre 'Demir Perde'nin ortadan kalkması diğer bütün perdeleri de ortadan kaldırmaya başlamıştır. Soğuk savaşın sona ermesi yalnızca küreselleşmenin tarihsel birikimi önündeki bir set olarak düşünülebilir. Bu setin ortadan kalkmasıyla küreselleşme süreci inkar edilemez bir gerçeklik haline dönüşmüştür.'²⁷

Soğuk Savaş sonrası dönemin siyasi gelişmeleri, insanlığa tehlikeli bir miras olarak nükleer teknolojileri bırakmış, stratejilerin geliştirilmesine paralel konvansiyonel silahlar da geliştirilerek, nükleer silah teknolojisinin yayılması sonucu pek çok ülke bu silahlara sahip olduğu gibi, birçok ülke de nükleer

²⁶ Bal, a.g.e., s.685.

²⁷ Karabulut, a.g.e., s.96.

programlar hazırlayarak, bu sürece katılmaya çalışmışlardır.²⁸ 1990'larda savunmaya 'çevre' boyutu da eklenmiş, güvenlik sorunu, milli olduğu kadar küresel bir nitelik de kazanmıştır. Aşırı nüfus artışı, kıtlık, kitlesel göçler, tehlikeli sanayi atıkları, nükleer-biyolojik-kimyasal kitle imha silahları, küresel ısınma, suların yükselmesi gibi sorunlar belirginleşmiştir.²⁹ Soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte güvenlik kuvvetleri yeni bir güvenlik tehdidi ve ortamıyla karşı karşıya kalmışlardır. Çökmüş devletler ve sistemler, terör, kitle imha silahlarını kontrolsüz yayılımı, siyasi tehditler ve organize suçların öncelikli hale gelmeye başladığı bir döneme girmiştir.³⁰

2.3. 11 Eylül ve Sonrası

Sovyetlerin yıkılmasından sonra zaferini ilan etmiş olan ve rakipsiz olduğunu ilan eden A.B.D. kendisinin emin ellerde olduğu duygusuna daha fazla kapılmış ve son derece güven içerisinde yaşamını sürdürmeye başlamıştır. Fakat bu kendisi için iyimser olan hava ancak 10 yıl sürebilmiştir.³¹ A.B.D.'de yaklaşık 3000 kişinin hayatını kaybettiği 11 Eylül saldırılarında A.B.D.'nin o meşhur ifadeyle süper güç olma özelliği büyük bir darbe yemiştir.

11 Eylül, küreselleşme serüvenin mihenk taşları arasında önlerde gelmektedir. Zira küreselleşme sürecinin önemli aktörü A.B.D. bu tarihte yapılan saldırılarda büyük yara almış, 11 Eylül saldırılarından sonra belirlediği bütün politikaları, bu saldırıların etkisi altında belirlemiştir. Elbette attığı her adımın, tüm dünyayı olumlu ya da olumsuz etkilediği, uluslararası ilişkilerin stratejileri belirlenirken hiçbir zaman göz ardı edilemeyecek olan A.B.D.'nin 11 Eylül sonrası süreçte yaşadıkları ve yaşattıkları küreselleşme sürecine yeni bir soluk getirmiştir.

²⁸ Urhal ve Acar, a.g.e., s.72.

²⁹ Urhal ve Acar, a.g.e.,s.74

³⁰ Bilgiç, a.g.e. s.100.

³¹ İhsan Bal,, Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplolar Teorileri, Ankara, USAK Yayınları, 2007, s.63.

Daha önce literatürde mevcut olan fakat 'sütten ağzı yanmamış ülkelerin' görmezlikten geldiği 'küresel terör' kavramı söz konusu tarihten sonra, tüm dünya ülkelerinin üzerinde kafa yorduğu, hakkında konuştuğu ve çoğu zamanda baş ağrıtan bir konu olarak gündeme gelmiştir. Küresel terör her yerde olabilmekte, her zaman karşımıza çıkabilmekte ve nefret, toptan retçilik ve yıkma üzerine inşa ettikleri gerekçelerle çok geniş bir kesimi ikna edebilmektedir.³² Ayrıca; bu dönemde Soğuk Savaş döneminin katı askeri güvenlikçi anlayışı, korku temelli denetimci güvenlik anlayışıyla karşılığını bulmuş, kendisinden olmayandan korkar hale gelen bir yapı ortaya çıkarmıştır.

3. KÜRESELLEŞMENİN ETKİ ALANLARI

Küreselleşmenin birçok alanda etkileri olmasıyla beraber ekonomik, siyasi, kültürel ve güvenlik alanlarında etkileri diğerlerinin önüne geçmiş ve incelenmeye değer etkiler göstermiştir. Burada ekonomik, siyasi ve kültürel alandaki küreselleşme etkileri kısaca ele alınacak, çalışmanın konusunu da teşkil eden küreselleşmenin güvenlik üzerindeki etkileri daha kapsamlı olmak üzere 3. bölüme bırakılacaktır.

3.1. Ekonomik Alanda Küreselleşme

Ekonomik alanda küreselleşme dediğimizde aklımıza özellikle 1970'lerden sonra milli ekonomilerin uluslararası sermayenin hegemonyası altına girmesi aklımıza gelmektedir. Özellikle 1989'da Berlin duvarının yıkılmasının ardından A.B.D.'nin tek kutuplu dünya düzeni oluşturma gayretleri neticesinde sermayenin küreselleşmesi ekonomide bir çok yeniliği ve değişikliği beraberinde getirmiştir. Ekonomik alanda küreselleşme geliştiren devletlerin sermayelerinin gelişmiş ülkelerin tasarrufuna girmesi, bu süreçte gelişmemiş ve geliştiren devletlerin borçlarını ödeyemez hale gelmeleri sonucunda IMF, Dünya Bankası gibi büyük güçlerin oluşturduğu kurumların küçük ekonomili devletler üzerinde baskı kurmaları

³² İhsan Bal, a.g.e., s.64.

gibi durumlar ortaya çıkarmıştır. Bu çerçevede az gelişmiş ülkeler açısından küreselleşmenin özetini mal, hizmet ve sermaye piyasalarının metropol ülkelere açılması olarak yapmak mümkündür.³³ Fakat bu açılma genel olarak Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği gibi güçlerin lehine, bununla beraber gelişmekte olan devlerin aleyhine olmuştur. Zira birey temelli ele aldığımız zengin-fakir arasındaki uçurumun büyümesi, devletler nezdinde de kendini göstermiştir. Ayrıca günümüzde görülmektedir ki siyasi olarak güçlü olmak için ilk önce ekonomik olarak güçlü olmak gerekmektedir. Buna mukabil siyasi olarak güçsüzleştirmek için ise ekonomik olarak güçsüzleştirmek gerekmektedir. Nitekim 11 Eylül saldırılarını yapanlar, bu gerçeği fark ettiklerinden eylemlerinden bir tanesini New York'taki Dünya Ticaret Merkezi binalarında gerçekleştirmişlerdir.³⁴

3.2. Siyasi Alanda Küreselleşme

Siyasi alanda küreselleşme en basit ifadesiyle ulus devletlerin yerini uluslararası yapılanmalara bırakmasıdır. İnsan hakları, demokrasi, hukuk devleti gibi kavramlar ülkelerin birbirlerine karşı koz olarak kullanıldığı evrensel öğeler haline gelmiştir. Bunun neticesinde devletler politikalarını sadece kendi düşüncelerine göre değil, bunun yanında diğer devlet ve yapılanmalardan gelecek tepkileri de göz önünde bulundurarak hareket etmeye başlamıştır. Ayrıca ulus devletler, uluslararası yeni aktörler ve bölgeselleşme eğilimleriyle üstten bir baskıya maruz kalırken, etnik akımlar ve yerelleşme tarafından da alttan sıkıştırılmaya başlanmıştır.³⁵ Bunun yanında siyasal alanda küreselleşme sonucu kendilerini dünyanın jandarması olarak kabul eden devletler, dünyanın siyasi liderliğine soyunmuşlar.³⁶ On binlerce kilometre uzaktaki yerlerde politikalarını ve egemenliklerini sürdürmeye çalışmışlardır. Öncelerinin muhalif yapılarının aksine ise bugün bu tarz egemenlik girişimlerinin karşısında değil yanında olan ve bu tek güçlerin yönlendirdiği uluslar arası organizasyonlar kendini göstermiştir.

³³Doğu Batı, Küreselleşmenin Ekonomik Anlamı, Sayı 17, 2002, <http://www.selimsomcag.org/tr/articles.asp?ID=60> Erişim Tarihi:10.01.2012

³⁴Kongar, a.g.e. , s.26.

³⁵Aktel, a.g.e. , s.23.

³⁶Kongar, a.g.e. , s.23.

Küreselleşme insani değerlerin standartlarını artırmış, insan hakları, demokrasi ve sivil toplum gibi değerleri daha yaygın hale getirmiştir.³⁷

Küreselleşme büyük devletlerin kimi konularda tekelleşmesi ve bu tekeller aracılığıyla dünyayı sömürmelerini beraberinde getirmiş, demokrasi ve insan hakları kavramları ilgili ülkelerin iç dinamikleri sonucu ortaya çıkmadıklarından ve bu anlamda ithal kavramlar olduklarından işlevsel olmamakta, üstelik az gelişmiş ülkelerde hem azınlıklar ile çoğunluk arasında hem de ülke içindeki gruplar arasında daha fazla çatışmalara yol açmıştır.³⁸

3.3. Kültürel Alanda Küreselleşme

Küreselleşme sonucu zengin-fakir birey ve devletler arasında bir gelir uçurumu meydana geldiğini söylemiştik. Bu durum kültürel alanda farklı seyretmekte ve dünyada önü alınamaz bir kültürel bütünleşme ve buna bağlı olarak bir kültürel yozlaşma meydana gelmektedir. Afrika'nın fakir bir kasabasında yaşayan biri ile kişi başına düşen milli gelirin en yüksek olduğu ülkelerde yaşayan birinin ya da farklı dinlere, farklı ırklara mensup ülkelerin vatandaşlarının kültürel yaklaşımları ve tüketim tercihleri artık birbirinden kesin çizgilerle ayrılamamaktadır. Bütün dünyada insanlar Coca Cola içmekte, Mc Donalds hamburger yemekte, BluJean pantolon, Nike ayakkabı giymektedir.³⁹ Bunun dışında insanlar aynı iletişim araçlarını kullanmakta, birbirleriyle MSN'den chat yapmakta, Facebook'tan eski arkadaşlarına ulaşmakta, Twitter'dan yorumlarını dünyanın bir başka köşesi ile paylaşabilmektedir. Dünyanın her tarafından insanlar dövme, piercing yaptırmakta ve "tamam" kelimesinin karşılığı olarak "OK" ifadesini kullanmaktadırlar. Kültürel alandaki bu benzeşme ve bütünleşme beraberinde insanların yakın çevreleri ile kopmalar yaşamalarına ve daha bireysel hayat sürdürmelerine yol açmıştır. Sanal dünyanın büyüüne kapılan insanlar psikolojik açıdan pasifleşmiş, yabancılaşmış; kendileri, çevreleri ve yerel değerleri ile iletişimsiz hale gelmiştir.⁴⁰ Küreselleşme iletişimde çok geniş

³⁷ Karabulut, a.g.e., ss.101-103

³⁸ Karabulut, a.g.e., ss.104-108

³⁹ Kongar, a.g.e. ,s.26.

⁴⁰ Öke, a.g.e. ,s.23.

boyutlara ulaşmış ve iletişimde devrim niteliğinde gelişmeler olmuştur. İletişim devrimi ve küreselleşme sayesinde günümüzde insanoğlunu birbirinden ayıran olgular o kadar belirginleşmiş ama bir o kadar da ortaklıklar çoğalmıştır.⁴¹ Küreselleşme ile dünyanın farklı bölgelerinde var olan farklı yaşam tarzları dünya bazında tek düze hale gelmiştir.⁴² Emre Kongar küreselleşmenin kültürel alandaki başka bir etkisi olarak ayrı alt kültür gruplarının, ait olduğu siyasal birlikten koparılması ve ayrı bir özerk siyasal yapıya kavuşturulması eğilimini göstermiştir. Ayrıca, insanlığın tek düze bir tüketim kültüründe marka ve firma imajlarıyla birleştirilmesi ve bütünleştirilmesi, buna karşılık siyasal bazda, kültür temeline dayalı olarak mikro parçalara bölünerek siyasetten iyice parçalanması olarak görülmesini küreselleşmenin farklı ayaklarının birlikte etkisi olarak kabul etmiştir.⁴³

4. KÜRESELLEŞMENİN SONUÇLARI

4.1. Dünyanın Küçülmesi

Küçülen dünya, herkesin dünyada olup bitenlerden anında haber almasını ve en azından duygusal ve düşünsel planda etkilenmesini ifade etmektedir.⁴⁴ 1789 Fransız İhtilali gerçekleştiğinde dünyadaki etkilerinin gerçekleşmesi yılları almıştı. Halbuki bu süreç dahi küreselleşmenin yeni yeni kendini gösterdiği yıllarda olmuştu. Küreselleşmenin tüm ihtişamı ile kendini gösterdiği yakın zamanda Yunanistan'da bir gencin polis kurşunuyla öldürülmesi ile ortaya çıkan olaylarda devlet güçlerine karşı koyma girişimleri ile Arap Baharı olarak adlandırılan ve adı duyulmayan insanları ülkelerinin kahramanı haline getiren süreçler küçülen dünya profilinde kısa zamanda akım ve hareketlerin diğer ülkelere de sıçrayabildiğini göstermiştir. Medyanın bilinçli ya da bilinçsiz cesaretlendirmesiyle de dünyanın birçok ülkesinde benzeri hareketlere rastlanmıştır. Ayrıca yine 2008 yılında A.B.D. merkezli olarak patlak veren küresel mali krizin ülkeleri etkilemesi çok uzun sürmemiştir. Çökmez denilen ekonomiler birbirine bağlı ekonomik yapının alt

⁴¹ Öke, a.g.e. ,s.13.

⁴² Karabulut, a.g.e., ss.104-108

⁴³ Kongar, a.g.e. ,s.27-28.

⁴⁴ Kongar, a.g.e. ,s.29.

üst olması neticesinde geriye zor döndürülecek bir hale girmişlerdir. Bugün Avrupa Birliği ülkelerinin içinde bulunduğu durumda bunun tezahürüdür. 2008 yılının sonlarında dünyadaki bütün güçlerin varlığını hiç sayarak Gazze'ye saldıran ve tepkilere aldırış etmeyen İsrail hükümeti dahi bazı sert ifadeler ve kararlar neticesinde eylemlerini yumuşatmaya hiç olmazsa yaptığı eylemleri meşru göstermeye çalışmıştır.

Ayrıca küreselleşme, iletişim maliyetlerini düşürerek insanların birbirleriyle daha kolay haberleşebilmesini sağlamış, teknoloji ve bilgi devriminin insanları bilinçlendirerek dünya politikasına entegre olabilmesine ve daha aktif bir rol oynamasına sebep olmuştur.⁴⁵ Bu da beraberinde insanların fikir bazında birbirlerinden çok daha çabuk etkilendiği, manipülatif girişimlerin daha kolay sonuç verdiği bir durumu beraberinde getirmiştir. Artık, dünyanın bir köşesinde atılan bir adımın sesi, diğer bir köşesinde duyulur hale gelmiştir.

4.2. Ulus Devletlerin Güç Kaybetmesi

Homojen bir karışımın, kısmen eritebileceği diğer bir madde ile birleşmesi halinde heterojen hale gelmesi kaçınılmazdır. Onu artık eski haline döndürmek çok zordur. Aynı şekilde gücünü farklı etkenlerden arınmış bir vaziyette sürdürmek zorunda olan ulus devletler de çeşitlilik içine girdiklerinde eski safılıklarını kaybetmeye başlamıştır. Bu da zamanla ülkeler içindeki farklılıkları arttırırken ülkeler arasındaki farklılıkları azaltmıştır. A.B.D. bu güç kaybının eseri olan bir ülkedir. Kültürel bazda istemli ya da istemsiz olarak örnek alınmakta olan A.B.D. ulus devletlerin gücünü kaybetmesinin somut sonucudur. Ayrıca B.M., A.B., NATO, İKÖ gibi uluslararası örgütler ulus devletlerin etkisiz hale gelmesinde etkili olmuşlardır. Bu örgütlerin varlığı neticesinde ulus devletler tek başlarına olmadıkları gerçeğini hissetmeye başlamışlardır.

Bilal Karabulut'a göre 'küreselleşme süreci bir yandan evrenselleşme sürecini tetiklerken diğer taraftan yerelleşmeyi körüklemektedir. Yerelleşme

⁴⁵ Karabulut, a.g.e., ss.101-103

ise dini ve etnik fundemantalizm şeklinde kendini göstermektedir. Toplumlar küreselleşmeyi kimliklerine yönelik bir tehdit olarak algılamakta ve bu durum öteki algılamasını keskinleştirmektedir.⁴⁶ Bununla birlikte bu değişim önü alınamaz şekilde devam etmekte, milli değerler yerini renksiz evrensel değerlere bırakmaktadır.

Dünya devletlerinin karşılaştığı ortak problemlerin çözümünde ulus devletlerin dahil olmadığı bir çözüme ulaşmanın mümkün olmayacağını düşünen yazarlarda vardır. Bu yazarlara göre terörizm, organize suçlar ve diğer sosyal eşitsizlikler ulus devletlerin yardımı olmaksızın çözülemez.⁴⁷

4.3. Milli-Manevi, Yöresel ve Bölgesel Değerlerin Etkisiz Hale Getirilmesi

Küreselleşme ile gelişen uluslararası etkileşimler neticesinde yerel topluluklar siyasi özerkliklerini alma konusunda cesaretlenirken, buna bağlı olarak yaşam ve tüketim itibarıyla birbirine benzer insanlar ve toplumlar oluşmaya başlamıştır. Daha önce bir toplumun öz değerlerini yansıtan değerler, küreselleşme ile aşırılaştırılıp simgeler haline dönüştürülerek farklı arayışların konusu olmuştur. Fakat bu marjinalleşme kendini daha çok siyasi alanda ve söz eksenli göstermiş, kültürel alanda milli ve manevi olarak birbirinden ayırt edilemeyen dünya fertleri meydana getirmiştir. Günümüzde dünyada konuşulmakta olan Tarzan İngilizcesi,⁴⁸ bunun yanında oluşan ortak ahlaki tutum, uluslararası evlilikler, giderek artan dış göçler insanların dil, millet ve din olarak seçilememesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Kökenleri ve tarihi özellikleri birbirine çok uzak olan bireyler dahi günümüzde birçok alanda birbirinin kopyası bir hayat sürdürmektedirler. Nesiller arasında tabii olarak olması gereken farklı düşünceler ise küreselleşmenin hızı ile uçuruma dönüşmüş, aile bireyleri arasında önemli kopukluklar oluşmuş, aile içi şiddet olaylarında hızlı bir artış meydana gelmiştir.

⁴⁶ Karabulut, a.g.e., s.104-108

⁴⁷ Urhal ve Acar, a.g.e., s.190.

⁴⁸ Kongar, a.g.e., s.32.

4.4. Zengin ve Fakirler Arasındaki Uçurumun Belirginleşmesi

Yeni dünya düzeninin küresel ekonomisi, uluslar arası sermayenin egemenliği yoluyla, ekonomik etkinlikler sonunda, sermayenin tekelleşmesine yol açmakta, piyasa ekonomisinin uluslar arası düzeydeki denetimsiz işleyişi, yoksulları daha yoksullaştırma yoluyla zenginleri daha da zenginleştirmektedir.⁴⁹ Bu durum bazı güçlerin ekonomide olduğu kadar siyasi ve kültürel alanda da hegomanya kurmalarına neden olmuştur. En fazla gelişmemiş ülkeler bundan etkilenmiş ayrıca bu uçurum insanlar arasında olduğu kadar devletler arasında da belirginleşmiştir. Bazı kaynakların üretiminde ve dağıtılmasında 'tek' olan devletler bu konularını gelişmemiş ülkeler üzerinde acımasızca kullanmış, söz konusu ülkelerde buhranlara, ülke vatandaşlarında ise hüsrana neden olabilmektedir.

Bununla birlikte küreselleşme ile beraber sınıf, ırk, din veya kan bağından kaynaklanan haksız kazançlar azalmaya başlamış, kendini yetiştiren insanların ırkı veya dini ne olursa olsun çok yüksek mevkilere yükselebildiği görülür hale gelmesi gibi bir fayda oluşmuştur.⁵⁰ Zira artık ulus devletlerin güç kaybetmesi ile her kesimden ve milletten kendini yetiştirmiş bireylerin, hayatın her safhasında ve konumunda kendisine çok önemli yerler bulunduğu bir döneme girilmiştir.

4.5. Güvenlik Zafiyetlerinin Globalleşmesi

Küreselleşen dünyada güvenlik açığının en büyük mimarı gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak ilerleyen ulaşım ve iletişim imkânlarıdır. Mevcut konjonktürde en gelişmiş ülkeler dahi dünyanın bir ucunda var olan problemin bir gün kendilerine zarar vermeyeceğini garanti edememektedirler. Zira gelişmemiş bir ülkede gerçekleştirilen basit bir terör saldırısının ilerleyen teknolojik imkânlarla gelişmiş ülkelerde de uygulanabilmesi kaçınılmazdır. Ayrıca takibi günümüzde çok zorlaşan sanal alem bazen güvenlik saldırılarının fikrîsel arka planının hazırlandığı yerler olarak karşımıza

⁴⁹ Kongar, a.g.e. ,s.33.

⁵⁰ Karabulut, a.g.e., ss.101-103

çıkılmaktadır. Ayrıca gerek ulus devletlere karşı özerklik eğilimi taşıyan alt kültür gruplarının terörist saldırıları, gerekse gittikçe yaygınlaşan ve bireysel olarak kullanılabilen teknolojik silah olanakları, örneğin canlı bombalar ya da silaha dönüştürülen uçaklar, terörizmi giderek yaygınlaştırmaktadır.⁵¹ Günümüzde savaş tehditlerini komşularında algılayan devletler kimyasal ve biyolojik silahların varlığı neticesinde evrensel bir tehdidi karşılarında bulmaktadır. Bu durum söz konusu silahların kullanılmasının önlenmesini sağlamak yerine silahlanmada rekabete dönüşen bir yapıyı ortaya koymaktadır.

Günümüzde küreselleşme ile birlikte ülkeler, dünyanın bir diğer yerinde bulunan terör örgütünün ileride kendilerine zarar verip vermeyeceği hususu ile ilgili olarak garanti veremez hale gelmişlerdir. Zaten hedefini amacına ulaşmada bir araç olarak kullanan terör örgütleri için amaçlarına ulaşmada kullanacakları aracın çok da bir önemi yoktur. Onlar için önemli olan amaçlarına ulaşmaktır. Bu uğurda çıkarları çerçevesinde uygulayacakları her yolu meşru kabul etmektedirler. Terörizm değişen dünya koşulları ile birlikte değişiklik göstermekte olup, kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler, medyanın sansasyonel haberleri, internet ve devletler tarafından desteklenmeleri terörist faaliyetlerin artmasına ve seslerini daha çok duyurmalarına yardımcı olmaktadır.⁵² Fakat medya ve iletişim araçlarındaki gelişmeler her zaman terör örgütlerinin lehine olmamaktadır. Zira gücünü gerçeklerden habersiz halk kitlelerinden alan terör örgütleri, bu halk kitlelerinin sınır tanımayan teknolojik gelişmeler sayesinde onlara 'öğretilen doğruların' aslında gerçek olmadığını öğrenmesiyle bu desteklerinde önemli kayıplar yaşamaktadırlar. Küreselleşme terörizmin temel prensiplerinin değiştirmemiş, bir yandan teröre daha yıkıcı bir yetenek kazandırırken diğer yandan da daha karmaşık ilişkiler geliştirmesine yol açmıştır.⁵³ Terör örgütleri için küreselleşme zarar verme kapasitelerinin gelişimi bakımından olumlu bir anlam ifade ederken, gizliliklerinin büyük oranda ortadan kalmasıyla olumsuz bir durum ortaya koymaktadır. Soğuk savaş döneminin merkezîyetçi ve katı hiyerarşik örgütleri yerine aynı amaca yönelmiş, çok daha gevşek ilişkiler

⁵¹ Kongar, a.g.e. ,s.33.

⁵² Giray Saynur Bozkurt, a.g.e. , s.552.

⁵³ Giray Saynur Bozkurt, a.g.e. , s.553.

içinde olan esnek modeller geliştirmektedir.⁵⁴ Terörizmin küreselleşmesinin yıllardır bu bela ile baş etmeye çalışan ülkelere bir kısım faydaları da olmuştur. Bu ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. On yıllarca PKK terör örgütünü terör listelerine yazdırmaya, onunla ortak mücadele etmeye gayret gösteren Türkiye bu amacına ancak 11 Eylül ve sonrasında Batıda gerçekleşen saldırılarla bu ülkelerin de ağzının yanması ve ortak bir tavır belirlemek istemeleriyle ulaşmıştır. 30 yılda on binlerce vatandaşımızın katline sebep olan terör örgütü PKK terörle uluslararası mücadele çerçevesinde hiç olmazsa devletler üzerinde sahip olduğu aleni desteği kaybetmiştir. Bu da terör örgütüne ağır darbe vurmuş, örgüt çözülmeye başlamış, başka çıkış yollar aramaya başlamıştır.

4.6. Değişen Uluslararası Ortam ve Yeni Tehdit Algılamaları

Küreselleşme ile ortaya çıkan bir diğer tehdit bilginin akışının kontrol dışına çıkmasıdır. Günümüzde özellikle internet üzerinden bilgiye kolaylıkla ulaşılabilen her fikir rahatlıkla kitlelere sunulabilmektedir. Bu da yeni güvenlik tehditlerini beraberinde getirmektedir.⁵⁵ Dünya'da birçok değişimin konusunu oluşturan *soğuk savaş dönemi-soğuk savaş sonrası dönem* ayrımı tehdit algılamalarının tespiti noktasında da geçerli olup buna bir de 11 Eylül 2001 tarihinde A.B.D.'de gerçekleştirilen terör saldırıları ile 11 Eylül sonrası dönem eklenmiştir. Soğuk savaşın sona ermesiyle çift kutuplu dünya yerini A.B.D.'nin jandarmalığını yaptığı tek kutuplu dünyaya bırakmış, 11 Eylül saldırıları Birleşik Devletler'in bu hakimiyetine son vermiş, yeni tehdit algılamalarında ülkelerin birbirinden bağımsız hareket etmekte yaşadıkları güçlükler itibarıyla süper güçlerin güçlerini köreltmıştır. Soğuk Savaş döneminin güvenlik anlayışı dar çerçevede ele alınmaktadır. Çünkü bu dönemde dünya güvenliğinden anlaşılan, iki süper güç arasındaki çekişmenin doğrudan silahlı çatışmaya dönüşmemesi durumu olduğu bilinmektedir. Bunun ötesinde, dünyadaki anlaşmazlıkların adaletle çözümlenmesi ve sosyoekonomik eşitsizliklerin azaltılması gibi sorunlar dünya güvenlik

⁵⁴ Giray Saynur Bozkurt, a.g.e. , s.553.

⁵⁵ Karabulut, a.g.e., ss.104-108

gündeminde üst sıralara tırmandırılmamıştır.⁵⁶ Zira A.B.D. ve Sovyetler Birliği için diğer ülkelerin durumlarının düzelmesi hiçbir zaman amaç olmamıştır. Aksine diğer devletler bu iki süper gücün çıkarlarının gerçekleşmesinde ancak araç olmuşlardır. Bu dönemde gerçekleşen tehditler ve bunların önlenmesine yönelik girişimler daha çok askeri odaklı olmuştur. Buna karşılık soğuk savaş sonrası A.B.D.'nin jandarmalığını yaptığı dünyada gelişen tehditler karşısında güvenlik olgusu yeni bir hüviyet kazanmıştır. 'Yeni Güvenlik' denildiğinde çoğunlukla eskinin askeri odaklı güvenlik gündeminin daha geniş bir tehdit yelpazesini içerecek şekilde genişletilmesi anlaşılmakta olup, bu 'yeni tehditler' ekonomik, güvenlik, çevre kirliliği ve doğal kaynakların yok olması, etnik anlaşmazlıklar, uluslararası göç, uyuşturucu ticareti ve kaçakçılık vb. sorunları da içermektedir.⁵⁷ Soğuk savaş sonrası, insan hakları, demokrasi, hukuk devleti gibi kavramlarla gelişen tehdit algıları 11 Eylül'den sonra yerini teknolojinin çok ilerlediği iletişim ve bilişimin damgasını vurduğu mekatronik bir tehdit algılamasına bırakmıştır. Meyvelerini küresel terör şeklinde veren bu tehdit başta büyük güç ABD olmak üzere birçok ülke vatandaşının evlerinde rahat uyuyamaz hale gelmesine sebebiyet vermiştir. Bunun yanında İhsan Bal'ın da vurguladığı gibi küresel dönemde mücadele alanını devletler değil, çoğu defa farklı toplumlar, gruplar ve bireyler oluşturmakta, mücadele edilen birçok terör örgütünün birçok üyesinin en yakın müttefik ülkelerin vatandaşlarından çıkması mümkün olabilmektedir. 11 Eylül saldırılarını gerçekleştiren 19 teröristten 15'inin ABD'nin yakın müttefiklerinden Suudi Arabistan vatandaşı olması da buna örnek olarak gösterilebilir.⁵⁸ Mevcut ulusal, etnik veya dinsel bölünmeler, nüfusun artması, kaynakların azalması, dengesiz gelir dağılımı, modern silah teknolojisindeki gelişmeler ile küreselleşmenin getirdiği karşılıklı bağımlılık gibi faktörlerin ortaya çıkaracağı çatışmaların geçmiştekilerden çok daha geniş kapsamlı, şiddetli ve çok boyutlu olacağı tahmin edilebilir.⁵⁹

⁵⁶ Bozkurt, a.g.e. , ss.497-498

⁵⁷ Bozkurt, a.g.e. , s.498.

⁵⁸ İhsan Bal, a.g.e., s.61.

⁵⁹ Urhal ve Acar, a.g.e., s.70.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN YÖNETİM YAPISINDA GÜVENLİK YÖNETİMİ

1. GÜVENLİK KAVRAMI

Güvenlik insanın doğumundan itibaren geçirdiği her bireysel ve toplumsal evrede kullanılan, insanlık tarihi ile birlikte ele alınan, yaşamın her safhasında insanoğlunun davranışını etkileyen bir kavramdır.⁶⁰ Güvenlik, bir devletin sahip olduğu tüm değerlere yönelik tehditler bağlamında ele alındığında kavram neredeyse ulusal refah ve ulusal çıkar ile eş anlamlı hale gelmekte ve diğer politika hedeflerinden ayrı tutulması hemen hemen olanaksız olarak görülmektedir.⁶¹ Küreselleşme ile birlikte güvenliğin insanların ihtiyaç listesinde üst sıralara çıktığı gözükmektedir. Devletler nitelik ve nicelik olarak gelişen suç olgusu karşısında güvenlik sistemlerini tekrar gözden geçirmek ve geliştirmek zorunda kalmışlardır. Türkiye'de güvenlik hizmetlerinin kalitesindeki değişimi incelediğimizde olumlu gelişmeler gerçekleştiğini görmekteyiz. Son yıllarda özellikle zihniyet olarak yaşanan büyük yenilenme güvenlik yaklaşımlarında önemli ilerlemelere yol açmıştır.

Bu bağlamda düşünüldüğünde güvenlik, devletlerin değişen uluslararası ilişkiler konjonktüründe oluşabilecek yeni tehdit algılamalarını okumada ve buna karşı stratejiler geliştirmede iyi anlaşılması gereken bir kavram olarak karşımızda durmaktadır. Türkiye'nin küreselleşme karşısında güvenlik yönetimini yeniden gözden geçirmesi gerekliliği gerçeğinden hareketle bu alanda henüz yeterli olmasa da çok köklü değişimler yaşanmış, Türkiye küreselleşme karşısında güvenlik alanındaki konumunu sağlam bir zemine oturtmuştur. Bu anlamda geometrik olarak etkilerini arttıran küreselleşme karşısında güvenlik alanında değişim ve gelişimleri öncelikli tutmak gerekmektedir. Güvenlik yönetiminde sağlıklı ve etkili değişim ve gelişimler için konuya profesyonel yaklaşmak ve teorik ile pratiği birlikte düşünmek gerekmektedir.

⁶⁰ Bozkurt, a.g.e., s.496.

⁶¹ David A. Baldwin Güvenlik Kavramı, www.asam.org, Erişim Tarihi: 17.03.2012

Güvenlik yönetimi konusuna yaklaşırken güvenliği doğru okumak, neyi ifade ettiğini iyi bilmek faydalı olacaktır.

Güvenlik kavramı, en genel biçimde; tehditlerden, korkulardan ve tehlikelerden uzak olmak anlamına gelmektedir. Güvenlik, tehdit veya tehlike durumunun minimum düzeyde olmasıdır.⁶² Güvenlik, genel olarak, 'canlı veya cansız şeylerin bunlara yönelik tehdit ve tehlikelere karşı korunması olarak' ifade edilebilir.⁶³ Güvenlik 'Devlete, topluma, kişilere, mal ve eşyalara yönelik tehlike ve kazaları önlemek için alınan hukuka uygun önlemlerin tümünü ve bu önlemlerin alınmış bulunduğu halidir.'⁶⁴ Güvenlik, 'toplum yaşamında kanuni düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet' şeklinde de açıklanmıştır.⁶⁵

Güvenliğin türleri mevcuttur: Karabulut, güvenliğin türlerini geniş olarak ele almıştır. Bunlardan çalışmamıza katkı sunacağını düşündüğümüz üçünün tanımına yer vermek faydalı olacaktır. Bilal Karabulut; ulusal güvenliği, 'bir devletin hükümeti, insanların ve ülkesiyle bölünmez bir bütün olarak koruması yani kendi topraklarında tek egemen gücün kendisi olmasıdır.>'; bölgesel güvenliği, 'Coğrafi esaslar çerçevesinde ortaya çıkmış bir güvenlik düzeyi olup, ilgili bölgenin güvenliğini genel olarak veya spesifik alanlarda korumak adına atılan adımlar.>'; uluslararası güvenliği, 'Devletlerin ve uluslararası örgütlerin karşılıklı barış ve güvenliğini sağlamak için aldıkları önlemler bütünü' olarak tanımlamaktadır.⁶⁶

Türkiye'de sınır ötesi tehditlere karşı güvenliği Türk Silahlı Kuvvetleri sağlarken, dâhilde başta polis ve jandarma olmak üzere genel ve özel kolluk kuvvetleri sağlamaktadır. Türkiye tarihi geleneği itibari ile merkezîyetçi, güçlü devlet anlayışı ve yukarıdan aşağıya kararların alındığı yapı ve işleyişe sahip bir ülkedir. Bu özellikler devletin bütün kamu kurum ve kuruluşlarına

⁶² Karabulut, a.g.e., s.7.

⁶³ Urhal ve Acar, a.g.e., s.76.

⁶⁴ A.N., Dünder, Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri, 2.b, Ankara: Yiğit Ofset, 1988

⁶⁵ Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, Ankara, 1998

⁶⁶ Karabulut, a.g.e., ss.19-25

yansımış, Fransa'nın etkisiyle de çoklu kolluk yapılanması meydana gelmiştir.⁶⁷

2. GÜVENLİĞİN TARİHÇESİ

Güvenlik, insanlık için insanoğlunun var olduğu günden günümüze kadar sürekli olarak gündeminde bulundurduğu ve yaşadığı kaygılar neticesinde çözüm arayışına girdiği bir sorun olmuştur. Toplumlar güvenlik açıklarını ortadan kaldırmak adına ellerinden geleni yapmışlardır. Zira güvenlik insanlar için birçok değerden ve duygudan önceliklidir. Bireyler bu duygudan mahrum kalmamak adına birçok fedakârlıkta da bulunmuştur.

Güvenliğin önemini en iyi sistematize eden ve sınıflandıran tezlerden biri ve belki de en önemlisi Maslow'un ihtiyaçlar piramididir. Maslow'un ihtiyaçlar piramidinde güvenlik ikinci sırada bulunmaktadır. Maslow 5 basamakta ele aldığı insan ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre şu şekilde belirlemiştir:⁶⁸

- 1.Fizyolojik İhtiyaçlar (Açlık, Susuzluk, Cinsiyet vs.)
- 2.Emniyet ve Güvenlik İhtiyaçları
- 3.Ait Olma ve Sevgi İhtiyacı
- 4.Takdir ve Saygı İhtiyaçları (Takdir, Değer, Başarı, Kendine Saygı)
- 5.Kendini Gerçekleştirme

Bu sıralamadan da anlaşılacağı üzere insanın en temel ihtiyacı olan fiziksel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra ortaya çıkan ihtiyaç güvenlik ihtiyacıdır. İnsanlar yaşamlarında her zaman daha huzurlu bir hayat geçirme düşüncesiyle hareket ederler. Çalışıp kazanırken de evlenip aile kurarken de bu böyledir. Sonrasında ise elde ettikleri bu kazanımları en iyi şekilde idame ettirmeye çalışırlar. Zira emniyet duygusu olmaksızın elde edilen her şey her an kaybedilme korkusu yaşatmaktadır. Bu değeri elde eden insanın diğer

⁶⁷ Turgut Göksu ve diğerleri, Güvenlik Yönetimi, Ankara: Seçkin Yayınları, 2009, s.17.

⁶⁸ Abraham H. Maslow, Motivation and Personality, 2.b., New York: Harper and Row, 1970. ss.35-46'den aktaran Urhal ve Acar, a.g.e., ss.-

ihtiyaçlarını karşılaması yolunda bir engel ortadan kalkmıştır. Güvenlik her zaman fiziksel anlamda uğranabilecek bir zararın ortadan kalkması demek de değildir. İnsanlar ekonomik anlamda da emniyet ve güven içerisinde bulunmak isterler. Sosyal güvence, sigorta gibi hususlarda bu açıdan düşünüldüğünde güvenlik ihtiyacının bir parçasıdır.

Geleneksel güvenlik anlayışı egemen devlet kavramına dayanmaktadır, En önemli değer olarak ise topraklarını korunmayı esas almış; milletin ekonomik refahı da buna bağlı olarak sağlanmaya çalışılmıştır. Savunma, lke sınırlarının dış tehditlerin korunması anlamına gelmiş ve geleneksel güvenlik anlayışı ülkelerin çıkarlarına göre genişletildiği zamanlarda, ticaret yollarının ve dış kaynakların, savunulması veya tek millet yerine ittifak çıkarlarının korunması anlamına gelmiştir.⁶⁹ Geleneksel güvenlik anlayışının özünü oluşturan savaş olgusu günümüzde oldukça farklı formlarda ortaya çıkmaktadır. Siber savaş, ekonomik savaş, terörizmle savaş gibi yeni terimlerle ifade edilen bu genişleme ve dönüşüm, savaş olgusuna yönelik algılamaları değiştirmeye başlamıştır.⁷⁰ Artık sadece askeri bir bakış açısı yeterli olmamakta bunun yanında, biyo-nükleer teknolojiyi bilişimle birleştiren ve bilgisayardan bağımsız düşünülemeyen savunma anlayışı doğmuştur. Bu durum ülkelerin savunma anlayışlarını belirlerken yükselen sivil teknolojiden haberdar bir şekilde ve bununla eş zamanlı gelişimi gerektiren bir ihtiyaç ortaya koymuştur.

Güvenliğin tarihçesinde bir başka dönemeç ise 11 Eylül saldırıları olmuş, korku temelli güvenlik anlayışı gün yüzüne çıkmıştır. İnsan hakları, özel hayatın gizliliği gibi temel değerler savunma ve güvenlik gibi gerekçelerle göz ardı edilir hale gelmiştir. Ayrıca güçlü ekonomilerin ve güçlü teknolojilerin güçlü devlet olmanın ön koşulu olduğu düşünüldüğünde, güvenlik sadece askeri bakış açısının yeterli olmadığı, bunun yanında her açıdan profesyonel ve bütüncül bakılması gereken bir kavram durumuna dnşmştir. evre güvenliği, teknoloji güvenliği, sağlık güvenliği, ekonomi güvenliği, enerji güvenliği ve birey güvenliği gibi yeni güvenlik alanları

⁶⁹ Urhal ve Acar, a.g.e., s.70.

⁷⁰ Karabulut, a.g.e., s.2.

güvenlik çalışmaları arasında sayılmaya başlanmıştır.⁷¹ Bireyler güvenliklerini koruma adına devlet tarafından sağlanan güvenliğin yanında güvenlik hizmetini satın alarak kendi güvenliklerini sağlamaya çalışmışlardır.

Sosyal hayatın her alanındaki değişimden doğrudan etkilenen güvenlik kavramının, sosyal hayatın bütünü etkileyen küreselleşme sürecinin dinamik yapısından etkilenmemesi kabul edilemez. Küreselleşme doğası itibariyle bütün sınırları yıkmak isterken, güvenlik ihtiyacı sınırları kapatma veya en azından kimin veya neyin içeri girdiğini kontrol etmek çabası içindedir.⁷² Küreselleşme sürecinin beraberinde getirdiği bireyselleşme olgusu hemen hemen tüm sosyal bilim dallarını etkisi altına almıştır. Güvenlik olgusu da küreselleşmeye paralel olarak birey merkezli olmaya başlamıştır. Batılı ülkelerin küreselleşme sürecine bakışı ile gelişmemiş ülkelerin küreselleşme algılaması arasında çok büyük farklılıklar gözükmektedir.⁷³ Bu kapsamda, soğuk savaş dönemi geleneksel güvenlik politikalarının örneklerini içermektedir. 20. yüzyılın siyasi gelişmeleri ile birlikte, bilimsel ve teknolojik gelişmeler giderek daha güçlü silahların üretilmesine imkan sağlamış, ancak bu gelişmelerin sonucunda 'kullanılmayacak' kadar tehlikeli silahlar üretildiği için stratejistler onları da kullanabilir hale getirmenin yollarını aramışlardır. Özellikle, 1. ve 2. Dünya Savaşları'ndan sonra silah teknolojisindeki gelişmelere yoğunlaşmış, devletler 'düşmanlarından önce yeni ve daha güçlü silahlar geliştirme çabası içerisine girmişlerdir.⁷⁴

3. KÜÇÜLEN DÜNYADA TÜRKİYE'NİN KRİMİNOPOLİTİK⁷⁵ KONUMU

Jeopolitik konumla ilgili olarak yapılan tanımlamalarda Türkiye için en çok kullanılan niteleme 'köprü' görevi görmesiyle ilgili olarak yapılan tanımlamadır ki kanaatimce bu sıfat Türkiye'nin her bakımından durumunu en iyi şekilde anlatan kelimelerdendir. Zira Türkiye hem coğrafi, hem kültürel,

⁷¹ Karabulut, a.g.e., s.2.

⁷² Ömer ATASOY, 'Küresel Toplumda Güvenlik ve Uluslararası Polislik Çalışmaları', (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2005), s.39.

⁷³ Karabulut, a.g.e., s.2.

⁷⁴ Urhal ve Acar, a.g.e., s.71.

⁷⁵ Kriminopolitik kavramı 'bulunduğu konjonktür itibarıyla suç trafiğinde önem arz etme durumu olarak' kullanılmıştır.

hem ticari açıdan; ayırdığı bölgeler arasında bir tampon daha doğru ifadesiyle de geçiş bölgesidir. Bir diğer köprü görevi gördüğü husus ise suç bakımından yaptığı taşıyıcılıktır. Türkiye birçok suç bakımından transit görevi gören bunun yanında da kaynak ve hedef ülke konumundan da bir şey kaybetmeyen bir ülkedir. Günümüzde İstanbul'dan yönetilen bir örgütlenme içinde, birçok bölgesel, yerel yasadışı örgütle işbirliği yaparak elli bine yakın elemanı ve militanı ve yılda kırk milyar dolarlık cirosu bulunan Türk mafyasının uluslararası organize suç örgütleri arasında ön sıralarda yer aldığı, Avrupa'nın ise en çok ciro yapan suç örgütü olduğu ifade edilmektedir.⁷⁶ Sınır tanımayan savaşlar, küresel terör, okyanus aşırı çıkar ilişkileri Türkiye'yi kimi zaman arabulucu olarak ortaya çıkartırken, bu çoğu zaman küresel suçların merkezi olması açısından kendisini göstermiştir.

4. GÜVENLİK ÖZGÜRLÜK DENGESİ

Güvenlik ile özgürlük arasındaki teraziyi iyi kurmak, dengeyi iyi belirlemek gerekmektedir. Her ikisi de birbirine tercih edilemeyecek derecede hayati öneme sahiptir. Kimseden bunlar arasında bir seçim yapması beklenmemelidir. 'Güvenliğim iyi olsun da özgürlüğüm olmasa da olur' düşüncesi de 'güvensiz bir ortamda olsam da özgür olmalıyım' düşüncesi gibi nadir bulunur. Güvenliksiz özgürlük de özgürlüksüz güvenlik de olmaz. Bu iki kavram birbirlerinin tamamlayıcısıdır.

Güvenlik, toplumsal düzeni sağlanmanın öncelikli şartı olarak kabul edilmekte olup, hak ve özgürlükler ancak düzenin sağlandığı bir ortamda korunabilmektedir.⁷⁷ Günümüzde güvenlik kavramı, sadece can ve malın korunması ile sınırlı değil, sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel değerlerin korunması ile birlikte, seyahat özgürlüğü, düşünce özgürlüğü ve ifade özgürlüğü gibi kişi hak ve özgürlüklerin de korunmasını temel almaktadır.⁷⁸

⁷⁶ Engin Ergül, Küresel Köyde Suç ve Adalet, Ankara: Adalet Yayınları, 2008, s.64.

⁷⁷ Zühtü Arslan, 11 Eylül Sonrasında Yeni Güvenlik Anlayışı, İnsan Hakları ve Demokratik Kolluk, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt:8/2 s.123 http://www.pa.edu.tr/APP_DOCUMENTS Erişim Tarihi:05.03.2012

⁷⁸ Fatih Beren, "Özgürlük – Güvenlik" Dengesinde Yaşanan Tartışmaların Türkiye'nin Seçim Öncesi Gündemine Etkisi, <http://www.usak.org.tr/myazdir.asp?id=1856> Erişim Tarihi:10.03.2012

Bu anlamda küreselleşmeyle büyük değişimler yaşamakta olan güvenlik yönetimi içerisinde özgürlükleri daha çok arzulandığı günümüzde güvenlik-özgürlük dengesi üzerinde daha hassas durmak gerekmektedir. Hak ve özgürlüklerin ancak kamu yararı gerekçesi ile sınırlandırılabilceği, anayasamızda belirtilmiş olup bu sınırın aşılması önem arz etmektedir. Burada önemli olan özgürlüklerin keyfi olarak sınırlandırılmaması ve bu sınırlandırmaların etkin şekilde denetiminin gerekliliğidir.

Özgürlüklerin korunması kadar devlet otoritesinin görünmesi ve insanların kendilerini güvende hissetmeleri gerekmektedir. Bireyler ve toplumsal açıdan güvenlik, sunulan hizmetlerin görünürlüğü açısından önemlidir. Önleyici tedbirler arasında yasa ve motorize devriyelerin bulunması hem devlet otoritesinin varlığı hem de bireylerin kendilerini güvende hissetmeleri açısından hayati değere sahiptir.⁷⁹ Güvenliği ele alırken hukuku hizmet ve kamu çıkarından önce tutmak gerekir. Hakların sınırlandırılmasında kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanması belirleyicidir. Zühtü Arslan'ın da ifade ettiği gibi: 'Güvenlik sadece şiddet ve silaha başvurmakla sağlanamaz. Hakların ve özgürlüklerin korunmadığı bir yerde güvenlik de tehlikeydedir. Bu nedenle, güvenlik ve insan hakları birbirine karşıt değil, karşılıklı olarak birbirini tamamlayan değerler olarak da görülebilir.'⁸⁰ Özgürlükler sınırlandırılırken hakkaniyet ölçüsüne azami özen göstermek gerekmektedir. Birey özgürlükleri sınırlandırılmak kalındığında ise başka bireylerin bu durumdan etkilenmemesi gerekmektedir. İkisi arasında kurulacak hassas denge devletin insan hakları ile temel hak ve özgürlükleri korunmasındaki başarısını belirler.

Teröre maruz kalındığı gerekçesiyle, temel hak ve özgürlükleri ihlal yoluna gidenlerin, terörün sadece güvenliği değil aynı zamanda özgürlüğü de hedef aldığını gözardı ettikleri unutulmamalıdır.⁸¹ Terör saldırısı kimi zaman sadece zarar vermeyi amaçlamaz. Bunun yanında saldırgan korkuyla insanların özgürce ve huzurlu bir şekilde yaşamlarını devam ettirme arzularını da hedef alır. Bu anlamda temel hak ve özgürlüklerin, güvenlik gerekçesiyle, keskin

⁷⁹ Ayhan, a.g.e., s.25.

⁸⁰ Arslan, a.g.e., s.123.

⁸¹ Arslan, a.g.e., s.123.

şekilde sınırlandırılması, aslında güvenliği hedef alanların da istediği husustur. Bu nedenle yapılması gereken sadece asayiş anlamında güvenliği sağlamak değil, 'güven ortamını' sağlayacak tedbirleri almak ve konunun birinci dereceden kaynağı ve hedefi olmayan bireyleri huzurlu ve özgür bir şekilde yaşatmaktır. Küreselleşmenin güç kazandırdığı insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü ile temel hak ve özgürlüklerin korunması gibi değerler ile özellikle terör odaklı oluşan güvenlik açıklarının ortadan kaldırılması amacıyla özgürlüklere sınır koyan güvenlik anlayışı aynı zamanlarda etkili olmuştur.

Küreselleşme bağlamında güvenlik-özgürlük dengesinin tartışılmasında önemli dönemeçlerden biri A.B.D.'de 2001 yılında gerçekleşen 11 Eylül saldırılarıdır. 11 Eylül 2001 terör saldırısı ABD halkında psikolojik bir travma yaratmıştır. Böylelikle; 11 Eylül saldırısı sonrasında yaşanan süreçte, halk ciddi bir güvenlik sendromu içine düşmüş, ABD halkında saldırı sonrasında kendilerinin ve yakınlarının yeni bir saldırıya maruz kalabileceğine yönelik ciddi bir korku yaratmıştır.⁸² Bu korku Amerikan Milliyetçiliğini doğurmuş, 'benden ve benden olmayan' şeklinde iki farklı grup ortaya çıkarmıştır. Bu durumda ABD vatandaşlarının güvenlik karşılığında bazı özgürlüklerini terk etmeleri sonucunu doğurmuştur. Bu da özgürlükler ülkesinin, zamanla özellikle yabancılar için yasaklar ülkesi haline gelmesine yol açmış, ABD'yi yaşanması zor bir ülke haline getirmiştir.

11 Eylül ile birlikte ABD için değişen en önemli unsurlardan biri de, geleneksel Amerikan değerlerinin uğradığı değişim olup, ABD, 11 Eylül sonrasında tüm dünyada daha öncesinden yer eden özgürlükçü kimliğini ve imajını kaybederek, hızla "işgalci" bir şekilde anılmaya başlanmıştır. ABD, dışarıda gitgide olumsuz bir imaja sahip olurken, yukarıda anılan gelişmelerle birlikte, içeride de, giderek kısıtlayıcı ve devletçi roller üstlenmeye başlamıştır. Bu çerçevede, devletin bireye yaklaşımı, geleneksel Amerikan

⁸² Buket Bektaş, '11 Eylül 2001 Terörist Saldırısı Neticesinde ABD'nin Güvenlik Algılamalarındaki Değişiklik', (Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), s.63.

değerleriyle çelişecek şekilde değişime uğramış ve devlet birey üzerindeki hakimiyetini daha da derinleştirmiştir.⁸³

Zühtü Arslan; '11 Eylül sonrası dönemde, hem güvenlik anlayışının hem de insan hakları ihlallerinin küresel anlamda yeni bir boyut kazandığını, özellikle A.B.D.'de –teröre karşı savaş- söyleminin bir yandan 'savunma'dan 'güvenlik'e geçiş politikasını diğer yandan da içeride ve işgal bölgelerinde yaşayan kişilerin hak ve özgürlüklerini hiçe sayan uygulamaları beraberinde getirdiğini vurgulamıştır.⁸⁴

Türkiye küreselleşme sürecinin son aşamasını oluşturduğu düşünülen 11 Eylül olaylarının öncesi dönemlerde yaşadığı acı tecrübelerden elde ettiği deneyimlerle bu süreci güvenlik uğruna özgürlükleri heba etmeden atlarmayı başarmıştır. Güvenlik hizmetlerinin sunumunda önce birey diyerek, insan hakları ve hukukun üstünlüğü temel ilkelerini esas alarak birey eksenli güvenlik anlayışını devlet temelli güvenlik anlayışından önde tutarak bu süreci geçirmiştir. 21. yüzyılın başlarında A.B.D. ve bazı Avrupa ülkeleri bu süreçten daha güvenlikçi bir anlayışla çıkarken Türkiye, güvenlik yönetiminde daha özgürlükçü bir tavır ortaya koymuştur. Örneğin bu kapsamda kolluk güçleri işkence, yüz kızartıcı suçlar, hukuk dışı uygulamalar, keyfi muameleler gibi bir dönem Türkiye'nin çokça tartıştığı ve A.İ.H.M. önünde tazminata mahkum olduğu hususlarda büyük değişim ve gelişimler yaşamıştır. Halka rağmen halk için düşüncesinin suiistimali ile halka karşı gerçekleştirilen keyfi davranışlar büyük ölçüde engellenmiştir. Güvenlik güçleri yaptıkları görevi halka hizmet düşüncesi içerisinde gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu anlamda, Türkiye'de güvenlik yönetimi küreselleşmenin yeniden tanımladığı ve hayatımızı şekillendiren değerler arasında yer alan insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi konulara ayak uydurmuştur.

⁸³ Bektaş, a.g.e. s.68.

⁸⁴ Arslan, a.g.e., s.125.

5. GÜVENLİK YÖNETİMİ VE KOLLUK BİRİMLERİ

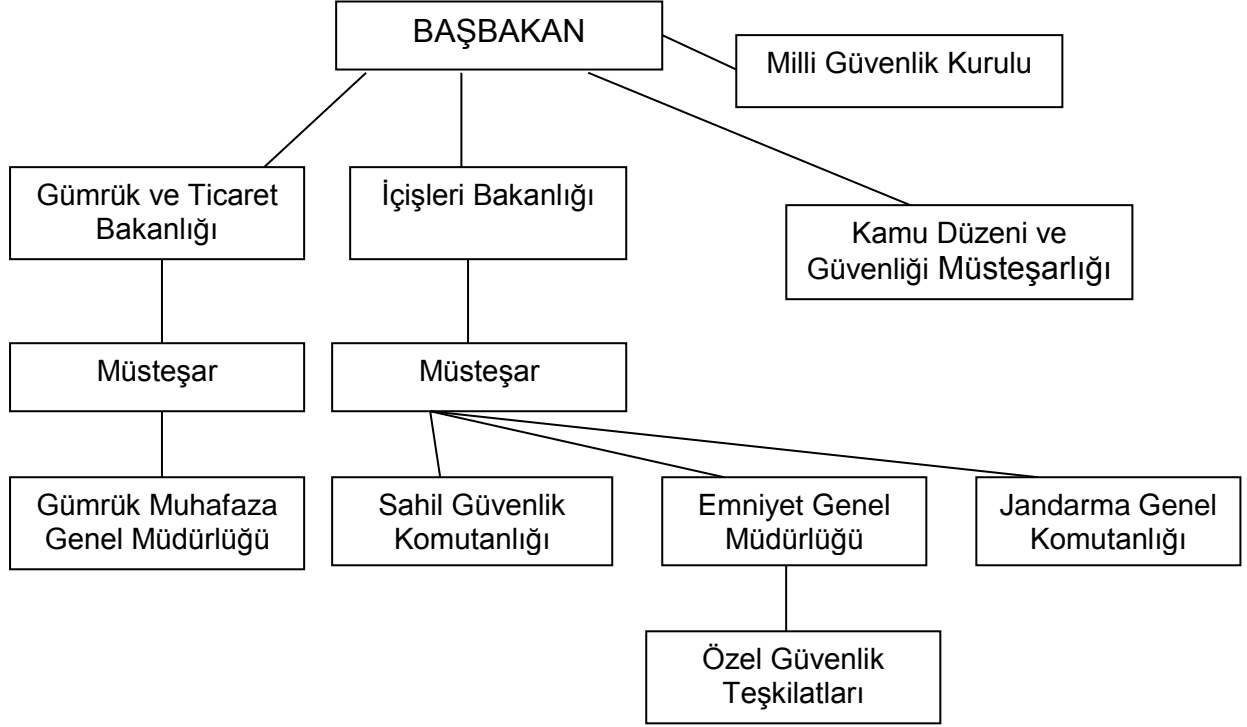
Kolluk, toplumsal düzenin sağlanmasında var olan açık kamu yararı nedeniyle, kişilerin hak ve özgürlüklerinin yasama organının belirlediği ölçüde sınırlanmasını içeren kamu düzeninin sağlanması, sürdürülmesi ve bozulduğunda yeniden kurulması ve gerektiğinde kuvvet kullanmak suretiyle kamu düzenini olumsuz etkileyen faaliyetlerin engellenmesine odaklanma faaliyeti anlamına gelmektedir.⁸⁵

Türkiye’de kamu düzeninin korunması ve kamu güvenliği sağlanması ve en genel anlamıyla iç güvenlik hizmetleri İçişleri Bakanlığı’na bağlı olarak görev yapan Emniyet Teşkilatı ve Jandarma Teşkilatı tarafından yerine getirilmektedir. Bununla birlikte kolluk genel ve özel kolluk olmak üzere 2’ye ayrılır. Bunlardan özel kolluk içerisinde sahil güvenlik, belediye zabıtası, orman muhafaza, gümrük muhafaza, liman zabıtası, köy korucuları, gemi kaptanları yer alırken, genel kolluk ise İçişleri Bakanı’na bağlı olarak görev yapan emniyet ve jandarma teşkilatlarından meydana gelmektedir. Çarşı ve mahalle bekçileri 2008 yılında alınan kararla genel kolluk içerisindeki emniyet teşkilatına dahil edildiğinden genel kolluk olarak kabul edilmektedir. Günümüz itibariyle çarşı ve mahalle bekçisi alımı yapılmamakta mevcut çarşı ve mahalle bekçileri ise emniyet teşkilatı personeli olarak istihdam edilmektedir.

Bölümün başında son zamanlarda oluşturulan ve tartışılan bir yapı olan Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı anlatılacak, Türkiye’de kolluk denildiğinde akla gelen başlıca kolluk güçleri emniyet ve jandarma teşkilatları ile sahil güvenlik ve gümrük muhafaza teşkilatları olduğundan bahse konu kolluk güçleri olup bununla birlikte son yıllarda giderek önemini arttıran özel güvenlik birimlerine de kısaca değinilecektir.

⁸⁵ İlker Çolak, Genel Kolluk ve Özel Güvenlik İlişkileri, İkinci Ulusal Güvenlik Sempozyumu Türkiye’de Özel Güvenliğin Dünü, Bugünü ve Yarını 2005, Kocaeli: Kocaeli Üniv. Yayın No:199,2005)’den aktaran Ayhan a.g.e. s.124.

Tablo 1: Türkiye’de İç Güvenlik Yönetimi Şeması

5.1. Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı

Terörle mücadele alanında verimlilik ve etkinliğin sağlanması aynı zamanda sorunun çok yönlü ve kurumlar arasında koordine halinde ve alandaki ihtiyaçları tespit ve karşılamak üzere İçişleri Bakanlığına bağlı olarak 5952 sayılı kanun ile kurulan Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, 08.07.2011 tarihinde yapılan değişiklikle Başbakanlığa bağlanmıştır. Bu kapsamda; Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Terörle mücadele alanında; araştırma, analiz, izleme ve değerlendirme çalışmaları yaparak politika ve stratejiler üretme, güvenlik kuruluşları ve istihbarat birimlerinden gelen stratejik istihbaratın analizi, paylaşımı ve etkin kullanımını sağlama, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlayarak etkinlik ve verimliliği artırma, ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalarla kamuoyunu bilgilendirmek ve toplumsal desteği sağlama, mevzuat ile verilen görevleri hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı ilkeleri çerçevesinde yerine getirme görevleri bulunmaktadır.

Müsteşarlık bağımsız bir istihbarat birimi olarak kurulmamış olup güvenlikle ilgili operasyonel bir faaliyeti bulunmamaktadır. Kamu Düzeni ve

Güvenliği Müsteşarlığı, terörle mücadeleyi, toplumsal değer ve dinamikleri de esas alarak çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşımla planlayan ve etkin bir şekilde koordine eden, ürettiği politika ve stratejilerle terörün en aza indirilmesinde öncü rol oynayan, hukukun üstünlüğü ve temel hak ve özgürlüklere saygıyı ilke edinen bir kurum olarak yapılandırılmıştır. Müsteşarlık; çözüm odaklı, doğru ve etkin iletişimi ön planda tutan, iş birliğine açık ve sosyal sorumluluk sahibi projeler üretmek üzere proaktif bir yaklaşım içerisinde çalışmalarına başlamıştır.⁸⁶

Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, Müsteşar, müsteşar yardımcıları ile ana hizmet, danışma ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşmakla birlikte; gerekli görüldüğünde görevleri ve hizmet süreleri belirtilmek kaydıyla Müsteşarın teklifi ve Bakanın onayı ile özel ihtisas ve araştırma komisyonları kurulabilmektedir. Müsteşarlık bünyesinde, terörle mücadele alanında oluşturulacak politika ve stratejiler ile alınacak tedbirlere esas olmak üzere, ilgili birimlerden stratejik istihbaratın alınması ve değerlendirilmesi amacıyla doğrudan Müsteşara bağlı İstihbarat Değerlendirme Merkezi kuruluş çalışmaları devam etmekte olup; ilgili süreç tamamlandıktan sonra güvenlik kuruluşları ve istihbarat birimleri ile Dışişleri Bakanlığınca elde edilecek stratejik bilgi ve istihbarat bu merkezde değerlendirilecektir. Ayrıca, Müsteşarlık Terörle Mücadele Koordinasyon Kurulunun sekreteryası hizmetlerini yürütmektedir.⁸⁷

Kamu Düzeni Ve Güvenliği Müsteşarlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6. maddesinde görevleri şu şekilde sıralanmıştır: Terörle mücadele alanında; politika ve stratejiler belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütmek ve bu politika ve stratejilerin uygulamasını izlemek, güvenlik kuruluşları ve istihbarat birimlerinden gelen stratejik istihbaratı değerlendirmek ve ilgili birimlerle paylaşmak, gerekli araştırma, analiz ve değerlendirme çalışmaları yapmak veya yaptırmak, güvenlik kuruluşlarına ve ilgili kurumlara stratejik bilgi desteği sağlamak ve bunlar arasında koordinasyonu temin etmek, kamuoyunu bilgilendirmek ve halkla iletişimi sağlamak, uluslararası gelişmeleri Dışişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlarla

⁸⁶ <http://www.kdgm.gov.tr/index.snet?wapp=13847CBD-60EE-4792-A915-C88323D79550>

⁸⁷ <http://www.kdgm.gov.tr/index.snet?wapp=0DC304A2-A792-4265-9B43-07A7327BE9EC>

işbirliği içinde izlemek ve değerlendirmek, inceleme ve denetleme yapmak ya da yaptırmak.

Terörle mücadele alanında oluşturulacak politika ve stratejiler ile alınacak tedbirlere esas olmak üzere, ilgili birimlerden stratejik istihbaratın alınması ve değerlendirilmesi amacıyla doğrudan Müsteşara bağlı İstihbarat Değerlendirme Merkezi oluşturulmuştur. Bu çerçevede güvenlik kuruluşları ve istihbarat birimleri ile Dışişleri Bakanlığınca elde edilecek stratejik bilgi ve istihbarat bu merkezde değerlendirilmektedir. Terörle mücadeleye yönelik strateji belirlemek amacıyla ihtiyaç duyulan istihbari bilgiler; Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından Müsteşarlığa verilmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda yapılacak analiz ve değerlendirmeler ilgili birimlerle paylaşılmaktadır. Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığının güvenlikle ilgili operasyonel bir faaliyeti bulunmamaktadır.

5.2. Milli Güvenlik Kurulu

Milli Güvenlik Kurulu 1933-1949 yılları arasında Yüksek Müdafaa Meclisi Umumi Katıplığı, 1949-1962 yılları arasında Milli Savunma Yüksek Kurulu Genel Sekreterliği, 1961 Anayasası'na göre Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Genel Kurulu Sekreterliği isimleriyle faaliyet göstermiştir. 1961 Anayasa'sı, askeri bürokrasinin, Milli Güvenlik Kurulu vasıtasıyla devlet yönetiminde etkili ve özerk bir konuma yükselmesini sağladı. Bilindiği gibi Milli Güvenlik Kurulu, 1961 Anayasa'sı ile siyasi hayatımıza girdi. 27 Mayıs 1960 askeri darbesi sonrasında yapılan yasal düzenlemeler, askeri ve sivil yönetim alanlarını birbirinden ayırdı ve idarenin bütünlüğünü bozdu. Bir yanda sivil idare düzeni, diğer yanda da askeri idare rejimi olmak üzere, her biri kendi kendine yeten, birbirinden bağımsız iki farklı bürokrasi düzeni doğdu.⁸⁸ Bugünkü halini ise Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın 118. maddesiyle almıştır. Milli Güvenlik Kurulu, ülkemizde sivil ve askeri otoriteleri, başta milli güvenlik siyaseti olmak üzere önemli ülke sorunları üzerinde ortak

⁸⁸ Bilal Eryılmaz, Kamu Yönetimi, 4.b., Ankara: Okutman Yayıncılık, 2011, s.264.

görüş belirlemek amacıyla bir araya getiren bir anayasal kuruluştur. Bu Kurul, Anayasa'nın 118. maddesinde düzenlenmiştir.⁸⁹ Milli Güvenlik Kurulu Cumhurbaşkanının başkanlığında Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan Yardımcıları, Adalet, Milli Savunma, İçişleri-Dışişleri Bakanlığı, Kara-Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanlarından oluşur.

Kurul toplantılarına üyeler dışında gündemin özelliğine göre ilgili bakan ve kişiler de çağrılarak bilgi ve görüş alınabilir. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri toplantılara katılır, fakat oylamaya katılamaz. Kurul iki ayda bir toplanır. Gerekğinde başbakanının teklifi üzerine veya doğrudan Cumhurbaşkanının çağrısı ile de toplanır. Kurul toplantıları Cumhurbaşkanının başkanlığında yapılır. Cumhurbaşkanının katılmadığı zamanlarda kurula Başbakan başkanlık eder. Kurulun gündemi cumhurbaşkanı tarafından düzenlenirken, gündemin hazırlanmasında başbakan ve Genelkurmay Başkanı'nın önerileri dikkate alınır. Kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik halinde kurul başkanının bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.

Milli Güvenlik Kurulu; milli güvenlik ve devletin milli güvenlik siyasetine ilişkin tanımları çerçevesinde devletin milli güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulaması ile ilgili konularda tavsiye kararları alır ve gerekli koordinasyonun sağlanması için görüş tespit eder. Bu tavsiye kararlarını ve görüşlerini bakanlar kuruluna bildirir ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirir. Başbakan Milli Güvenlik Kurulu'nun tavsiye kararlarının ve görüşlerinin değerlendirilmek üzere Bakanlar Kurulu'na sunulması ve Bakanlar Kurulu'nda kabulü halinde bu tavsiye kararlarının uygulanmasının koordinasyonu ve izlenmesi için bir Başbakan Yardımcısı'nı görevlendirebilir. Kurul kararları Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlar Kurulu'nda görüşülmek üzere Başbakanlığa Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri tarafından gönderilebilir. Milli Güvenlik Kurulu kararları Başbakan tarafından bakanlar kurulu öncelikle alınmak suretiyle görüşülür ve gerekli kararlar alınır.

⁸⁹ Eryılmaz, a.g.e., s.125.

3 Ekim 2001 tarihinde Anayasa'da, Milli Güvenlik Kurulu'nun yapı ve işlevlerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Buna göre, Başbakan Yardımcıları ile Adalet Bakanı da Milli Güvenlik Kurulu'nun yeni üyeleri arasına katılmış; böylece asker-sivil dengesi, siviller lehine değiştirilmiştir. Ayrıca Kurul'un aldığı kararların, 'tavsiye' niteliğinde olduğu belirtilmiş; bunlar Bakanlar Kurulu'nca 'öncelikle dikkate alınır' olmaktan çıkarılarak 'değerlendirilir' biçimine dönüştürülmüştür. Kurul'un kararları, öneri niteliğindedir; Bakanlar Kurulu'nca benimsenmesi halinde hukuki nitelik kazanmaktadır.⁹⁰

5.3. Gümrük Muhafaza Teşkilatı

Gümrük kaçakçılığı kısaca; 'Herhangi bir eşyayı gümrüklerde alınan vergileri ödemeksizin ya da gümrük muamelesine tabii tutmaksızın yurda sokmak veya çıkarmak veya bunlara teşebbüs etmek' olarak tanımlanmaktadır.⁹¹

Ülkemizde kolluk yetkisi verilen kurumlardan bir diğeri Başbakanlık ile Gümrük Müsteşarlığı'na bağlı olarak çalışan Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğüdür. Bir ülkenin sınır kapılarından mal giriş ve çıkışıyla ilgilenen kamu kuruluşları olan bu birimler ülkemizden diğeri bir ülkeye ve diğeri bir ülkeden ülkemize yasa dışı mal giriş ve çıkışını önlemek ve tespit etmek ile görevli olup bu kapsamda gerçekleştirilmesi muhtemel kaçakçılıkla mücadelede görevlidir.

Tarihsel sürece bakıldığında; Osmanlı Devleti'nde gümrük konularını ilgilendiren birimler ve bu birimlerin uyguladığı kurallar olmuştur. 1839 (Tanzimat) sonrasında kara hudut gümrükleri için 17 Gümrük Emaneti kurulmuştur. 1931 yılında 'Gümrük ve İnhisarlar Vekaleti' kurulmuştur. 1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun kabul edilmiştir. 25 Haziran 1963 tarihinde AET ile aramızda Ankara Anlaşması imzalanmıştır. 1615 sayılı 1972 tarihli Gümrük Kanunu 1973 yılında uygulamaya konulmuştur. Ankara Anlaşması gereği gümrük vergilerinde

⁹⁰ Eryılmaz, a.g.e., s.126.

⁹¹ Göksu ve diğeri, a.g.e., s.32.

1973'te kademeli indirimler başlamış olup 1996'da gümrük vergileri %0'a indirilerek AB ile Gümrük Birliği'ne gidilmiştir. Gümrükler, 1983-1993 döneminde Maliye ve Gümrük Bakanlığı adı altında, 1993 yılından günümüze kadar da Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı ismiyle faaliyetlerini yürütmüştür. 27.10.1999 tarihinde 1615 sayılı eski Gümrük Kanunu yerine 4458 sayılı yeni Gümrük Kanunu kabul edildi. 10.07.2003 tarihinde 1918 sayılı eski Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun yerine 4926 sayılı yeni Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kabul edilmiştir.⁹²

6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 3/6/2011 tarihinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığının kurulması; kararlaştırılmıştır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın; gümrük politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak ve uygulamak; gümrük hizmetlerinin süratli, etkili, verimli, belirlenmiş standartlara uygun şekilde yürütülmesini sağlamak ve denetlemek; iç ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olmak, belirlenen ticaret politikasını uygulamak, gerekli koordinasyonu sağlamak gibi görevleri bulunmaktadır. Ayrıca; 8 Haziran 2011 tarih ve 27958 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan KHK/640 nolu Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen diğer görevleri de yerine getirmektedir.⁹³

5.4. Özel Güvenlik Yönetimi

Bireylerin, kendi özel alanlarında ve bazı alanlarda kamuda devlet tarafından sağlanan güvenliğe katkı sağlayacak nitelikte güvenlik hizmet alma ihtiyacına binaen özel güvenlik sektörü gelişmiştir. Güvenlik anlayışının değiştiği kamu ve özel sektörlerde bulunan hizmetlerin gelişmesine paralel olarak genel kolluk birimlerinin yaptığı işler dışında belli yetkilerle çalışan birimlerdir. Özel güvenlik kuruluşları sundukları hizmet açısından dikkatle denetlenmesi gereken kuruluşlardır. Devletçe alınan güvenlik önlemlerine

⁹² Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.32.

⁹³ <https://www.turkiye.gov.tr/kurumlar?kurumKodu=15>

ilave olarak kamu veya özel kişilere ait her türlü kurum ve kuruluşun güvenliklerinin sağlanabilmesi için kurulmuşlardır.⁹⁴

Kişilerin korunması, kurum ve kuruluşların korunması, toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler, para veya eşya nakli gibi geçici ve acil haller, özel güvenliğin görevlendirileceği alanlar olarak 5188 sayılı özel güvenlik teşkilatı kanununun 3. maddesinde sıralanmıştır.

Mülki idare amirleri havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldirmaya yetkilidir. Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülki idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır.

Özel güvenlik görevlilerinin; koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme; toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme, Ceza Muhakemesi Kanununun 90. maddesine göre yakalama; görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama; yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme; hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme; genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma;

⁹⁴ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.71.

terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma; kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama; olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama; Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma gibi kanunla belirlenmiş ve hiç azımsanmayacak görevleri vardır.

Hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte ateşli silah bulundurulabileceği komisyon tarafından belirlenir. Ancak eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez. Özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde silahlı olarak görev yapamazlar. Koruma ve güvenlik hizmetinde kullanılacak silah ve teçhizat, ilgili kişi veya kuruluş tarafından temin edilir. Özel güvenlik şirketleri ateşli silah alamaz ve bulunduramazlar. Ancak özel güvenlik şirketlerine, para ve değerli eşya nakli, geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere, özel güvenlik eğitimi veren kurumlara, silah eğitiminde kullanılmak üzere, komisyonun kararı ve valinin onayı ile silah alma, kullanma ve taşıma izni verilebilir.

5.5. Sahil Güvenlik Teşkilatı

Fiilen 1982 yılından itibaren göreve başlayan Sahil Güvenlik Komutanlığı 1985 yılına kadar Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı olarak görev yapmış olup 1 Ocak 1985 tarihinden itibaren ise İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapmaktadır. Sahil Güvenlik Komutanlığı bir deniz coğrafyası üzerinde yer alan Türkiye çevresindeki tüm denizlerde, İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nda güvenliği sağlamak, ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca hükümranlık haklarına ait olan denizlerde, bu hak ve yetkilerin Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın genel sorumluluğu dışında

kalanları kullanmak, deniz yoluyla yapılan her türlü kaçakçılığı önlemek ve izlemek amacıyla kurulmuş bir güvenlik kuvvetidir.⁹⁵

2692 sayılı yasa ile Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın görevleri şu şekilde sıralanmıştır: Sahil ve kara sularımızı korumak, güvenliğini sağlamak; denizlerimizde mal ve can emniyetini sağlamak, deniz ve kıyılarda görülecek başı boş mayın, patlayıcı madde ve şüpheli cisimler için gerekli tedbirleri alarak ilgili makamlara iletmek; deniz seyir yardımcılarının çalışma durumlarını izlemek, görülen aksaklıkları ilgili makamlara iletmek; kara sularımıza giren mültecileri, yanlarında bulundurabilecek silah ve mühimmattan arındırmak ve bunları ilgili makamlara teslim etmek; deniz yoluyla yapılan her türlü kaçakçılık eylemine mani olmak; gemi ve deniz araçlarının telsiz, sağlık, pasaport, demirleme, bağlama, avlanma, dalgıçlık ve bayrak çekme ile ilgili belirtilen hükümlere aykırı eylemlerini önlemek; su ürünleri avcılığını denetlemek; deniz kirliliğini önlemek maksadıyla denetimler yapmak; su altı dalışlarını denetleyerek eski eser kaçakçılığına engel olmak; Türk arama- kurtarma sahasında uluslar arası arama ve kurtarma sözleşmesi ile ulusal arama ve kurtarma yönetmeliğinde belirtilen esaslar dahilinde arama- kurtarma görevlerini yerine getirmek; yat turizm faaliyetlerini denetlemek; emredildiğinde deniz kuvvetleri komutanlığı emrinde ülke savunmasına katkıda bulunmaktır.

5.6. Jandarma Teşkilatı

Polis ve Jandarma güçleri görev yatıkları alan bakımından ve sivil hükümetle ilişkileri ve hükümete karşı sorumlulukları bakımından birbirinden ayrılmaktadırlar.⁹⁶

Belediye sınırları içerisinde görev yapan emniyet teşkilatının sorumluluk alanı dışında bulunan yerlerde jandarma teşkilatı görev yapmaktadır. Jandarma, polisten farklı olarak yüz ölçümü büyük nüfus yoğunluğu olarak ise küçük bir görev alanı içerisinde bulunmaktadır. Jandarma teşkilatı Türkiye

⁹⁵ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.30.

⁹⁶ Hamza Ateş, Mülki İdare ve İç Güvenliğin Denetimi, Kocaeli, Umuttepe Yayınları, 2011, s.21.

yüz ölçümünün yaklaşık %90'ında 240 bine yakın personel ile görev yapmakta olup sorumluluk alanı polis teşkilatının sorumluluk alanı olan il ve ilçe belediye sınırları dışında kalan ve kırsal alan olarak tabir edilen yerlerdir.

Jandarma kamu düzeninin korunmasını sağlayan kolluk mevzuatı ile bunlara dayanan hükümet emirlerini yerine getirmekle görevli askeri personel olup kolluk görev ve yetkileri yönünden İçişleri Bakanlığı'na, eğitim-öğretim yönünden Genelkurmay Başkanlığı'na bağlıdır.⁹⁷

Jandarmanın mülki, adli ve askeri görevleri bulunmaktadır. Mülki görevleri genelde emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak için suç işlemlerini önleyici faaliyetleri kapsar. Kaçakçılığın men, takip ve tahkiki ile ceza, infaz, kurum ve tutuk evlerinin dış koruması görevleri de bu kapsamdadır. Adli görevleri, suçların işlemlerini müteakip suç ve suçluların ortaya çıkarılması, yakalanması ve suç delilleri ile birlikte adli makamlara intikal ettirilmesidir. Askeri görevleri; askeri kanun ve nizamların gereği olan görevlerde Genelkurmay Başkanlığı'na verilen görevleri kapsar.⁹⁸

Küresel suçların şehir merkezlerinde yoğun olarak artmasının yanında hızlı iletişim ve ulaşım araçlarının durmaksızın gelişmesi ve suçluların işledikleri suçlarda daha fazla teknik imkanları uygular hale gelmesinin sonucu olarak suç sınırlarının şehir-kırsal farkını azaltması nedeniyle küreselleşen suçların kırsalda işlenebileceği de düşünüldüğünden jandarmaya da önemli roller düşmektedir. Ayrıca turizmin gelişmesine bağlı olarak turizmin yoğun olduğu bölgelerde asayiş hizmetleri yabancı dil bilen personel tarafından yerine getirilmekte kış turizminin gelişmiş olduğu yerlerde halka yardım arama ve kurtarma faaliyetlerini yürütmek amacıyla jandarma dağ arama ve kurtarma timleri hizmet vermektedir. Son yıllarda kriminal araştırma tekniklerinden daha fazla faydalanabilmeyi amaçlayan faaliyetlere hız verilmiş bu amaçla merkez kriminal laboratuvarı kriminal ve narkotik tim

⁹⁷ Bilgiç, a.g.e., s.108.

⁹⁸ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.26.

komutanlıkları parmak izi ve suç sicili arşiv kısımları gibi birimler faaliyete geçirilmiştir.⁹⁹

5.7. Emniyet Teşkilatı

Küreselleşen suçların gelişim alanının genel itibariyle şehir olduğu düşünüldüğünde polisin küresel suçlarla mücadelede en önemli aktör olduğu kabul edilebilir. Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyetlerini yürüten polis teşkilatı merkez taşra ve yurt dışı kuruluşları bulundurmakta olup, bazı hizmet birimleri için bölge kuruluşları da oluşturulmuştur. Polisin görev alanı genel olarak belediye sınırları içerisindedir.

Polisin; adli otoritenin talimatları doğrultusunda harekete geçmek, suç delillerini toplamak, suç faillerini tespit edip yakalamak, cumhuriyet başsavcılarının bilgileri dahilinde soruşturma yapmak, şüpheli ile birlikte suç delillerini adli makamlara teslim etmek gibi adli görevlerinin yanı sıra devletin bütünlüğü ve anayasal düzenin korunması gibi siyasi ve bunun yanında da önleyici, koruyucu ve yardım edici nitelikteki idari görevleri vardır. Polisin bir diğer hizmet alanı trafiktir. Trafik hizmetlerinin yaşamı doğrudan etkilediğini dikkate alan emniyet teşkilatı şehir içi ve şehirlerarası yollarda trafik güvenliğinin sağlanması hususuna büyük önem vermiştir. Bu kapsamda Emniyet Genel Müdürlüğü'nde trafik ile ilgili 3 daire başkanlığı oluşturulmuştur. Merkez teşkilatında beş Genel Müdür Yardımcısı'nın yanında 27 daire başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Sivil Savunma Uzmanlığı, Basın, Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü ile Polis Akademisi Başkanlığı ve Polis Koleji Müdürlüğü de yer almaktadır. Günümüzde taşra teşkilatı birimleri 81 il emniyet müdürlüğü olarak görev yapmaktadır. Emniyet teşkilatı kanunen temelde teşkilatlanma yapısı olarak emniyet teşkilatı kanunu ile şekillendirilmiş görevleri ise Polis, Vazife ve Salahiyet kanunu ile görevleri oluşturmuştur. Bunun yanında polisin gören alanını belirleyen birçok kanun ve yönetmelikte bulunmaktadır.

⁹⁹ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.27.

Polis teşkilatı yaklaşık 220 bin personeli istihdam etmekte bu personelden 185 bini emniyet hizmetlerinde, geri kalanı ise sivil olarak polislik dışı hizmetlerde görev yapmaktadır. Polis teşkilatının amir sınıfı personel kaynağını Polis Koleji ve devamı olan Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi oluşturmakta olup memur kaynağını ise Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan, Polis Akademisi'ne bağlı Polis Meslek Yüksek Okulları ile son yıllarda oluşturulan ve üniversite mezunlarına belli bir süre eğitim almak suretiyle polis memuru olma imkanı tanıyan POMEM (Polis Eğitim Merkezleri) oluşturmaktadır.

Polis teşkilatı sorumluluk bölgesi altında yüz ölçümü olarak küçük nüfus yoğunluğu olarak büyük bir alana hitap etmektedir. Polis kendi içerisinde çeşitli sınıflara ayrılabilir. Örneğin; hizmet alanına göre idari, siyasi, adli ve trafik olmak üzere 4 sınıfa ayrılabilir. Ayrıca kıyafetine göre sivil ve üniformalı olmak üzere 2 ye ayrılır. Zaman içerisinde emniyet teşkilatı suç ve suçlu ile mücadelede politika değişikliklerine gitmiş, önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında büyük aşamalar katetmiştir. Sanıktan delile olarak tabir edilen ve insan hakları, demokrasi, şeffaflık gibi temel insani değerleri göz ardı eden anlayışın yerini delilden sanığa olarak anılan bilimsel, modern ve insancıl anlayış almıştır. Ayrıca hizmet unsurunun esasını oluşturan vatandaşa rağmen vatandaş için polislik anlayışı terimi vatandaşı ön plana çıkartan ve onu güvenlik yönetiminin bir parçası haline getiren toplum destekli polislik anlayışına bırakmıştır.

Son yıllarda polis ve jandarma sayısı önemli şekilde artmış, her iki kolluk gücüne de eğitim seviyesi yüksek personel alımı yapılmış bu da küresel suçlarla mücadelede bilişim teknolojilerini daha rahat kullanabilecek ve teknik donanımı yeterli personeli de beraberinde getirmiştir.

Hamza Ateş'e göre polis ve jandarma görev alanları arasında oluşturulan coğrafi ayrımın, ülkedeki hızlı kentleşme süreci sonunda kırsal bölgelerin şehir sınırlarına katılması veya nüfus olarak büyüyerek kent haline

gelmeleri şeklindeki toplumsal gerçeklerle giderek anlamını yitirmekte olduğu
gözlenmektedir.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Ateş, a.g.e., s.21.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE GÜVENLİK YÖNETİMİNE VE ÖZELDE EMNİYET TEŞKİLATINA ETKİLERİ

1. GÜNÜMÜZDE SUÇLARDA MEYDANA GELEN ARTIŞLAR

Murat Dağlar'ın belirttiği gibi günümüzde ortaya çıkan ve artan suçlarda tek bir neden olduğunu söylemek zordur. Bunun suçlusu tek bir kurum olmadığı gibi tek bir sistem de değildir. Sorun bu kapsamda değerlendirmeli ve çözüm üretilirken tek boyutlu düşünelerden kaçınılmalıdır. Suç artışının bazı nedenleri şöyle sıralanabilir:¹⁰¹

- Kötü ekonomik koşullar
- Bir kısım basının ilkesiz yayın anlayışı (şiddet içerikli programlar)
- Hakkıyla işlemeyen ceza adalet sistemi
- Eğitime verilmeyen önem
- Mağdur ve ıslah göz ardı edilerek yapılan aflar
- Kırsaldan kente yaşanan göçler
- Teknoloji, hızlı iletişim
- ve nihayet Richard Folk'un kitabına verdiği isim gibi yırtıcı küreselleşme

Günümüzde küreselleşmenin hız kurallarına riayet etmemesinin cezasını tüm dünya ödemektedir. Zira bazı suçlarda inanılmaz patlamalar yaşanmakta bunun yanında niteliği yepyeni suç türleri ortaya çıkmakta olup bunun devletlere yansısı da çok acı olmaktadır. Bu suçlara kısmi destek veren ve sonucunda bir miktar çıkar elde eden devletlerin dahi uğradıkları zararın yanında kazanımlarının çok az olduğu bir gerçektir. Küreselleşme sonucu sayı ve özellik olarak artan küresel suçların sonuçlarını ekonomik, kültürel, ahlaki alanlarda görmek, bunun yanında da insanların en temel hakkı olan yaşama hakkının önemli biçimde tehdit altında olduğunu belirtmek mümkündür. Çok şiddetli bir fırtınada kafasına her an bir cisim düşme tehlikesi olan insan gibi, bireyler suçla nerede ve nasıl karşılaşacaklarını

¹⁰¹Murat Dağlar, Artan Suç Polisin Suçu mu?, http://www.gazeteturka.com/author_article_detail.php?id=266 Erişim Tarihi: 18.03.2012

bilememekte ve bundan tedirgin olmaktadır. Üzerine düşülmesi ve çözülmesi gereken bu problemin kaynağını oluşturan suçlar nelerdir?

Günümüzde güvenlik ve tehdit algılamaları, yeni dünya düzeninden çok fazla etkilenmiş, yeni tehdit olarak, terör örgütleri ve dünya geneline yaygınlaşmış küresel terörizm ortaya çıkmıştır. Yeni tehdidin alt unsurları ise; insan ticareti, kaçak göç, uyuşturucu ticareti ve kara-parayla uğraşan organize suç örgütleridir.¹⁰² Bu çerçevede düşündüğümüzde örgütlü suçlar küreselleşmeyle birlikte yoğun şekilde artmış, suçun ırkının olmadığı, bunun yanında farklı milletlerden insanların suç işleme gayesiyle bir araya gelebildiği görülmüştür. Küreselleşme terör örgütleri ve organize suç örgütlerini yakınlaştırmış, ortaya karmaşık ve bir o kadar derin bir yapı çıkmıştır. İç içe geçmiş terör örgütleri ve organize suç örgütleri küresel dönemde kavramsal olarak adresi belli, ancak elle tutulan, fiziksel hedefi belli olmayan, operasyonel yeterlilikleri sınırlayan, yeni tehdit konseptleri oluşturmuştur.¹⁰³ Sınırları ortadan kaldıran yeni dönem suç türleri uluslar arası alanda aktif ve etkin bir işbirliği ihtiyacını doğurmuş, başta terörizmle olmak üzere birçok alanda beraber hareket gereğini ortaya çıkarmıştır.

Günümüzde suçluluk kavramına bilişim suçları, organize suçlar, kara para, sınır aşan ekonomik suçlar gibi nitelikli suçların yanında tinerci çocuklar, kapkaç, sokak çetelerini içeren farklı terimler eklemiştir. Özellikle küreselleşmenin etkinliğini daha da arttırdığı bireyselleşme, insanlar üzerinde psikolojik değişimler yaratmış ve sadistçe işlenen cinayetlerden tutun da zekice planlanmış suç türlerini arttırmıştır.¹⁰⁴

2. BİLİŞİM DEVRİMİNİN VE TEKNOLOJİNİN SUÇLARDA MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİMLER

1990'lı yıllar, internetin dünyaya hızla yayıldığı ve teknolojinin gelişiminin de geçmiş on yıllara göre çok daha belirgin olarak görüldüğü yıllar

¹⁰² İhsan Bal, a.g.e., s.70.

¹⁰³ İhsan Bal, a.g.e., s.70.

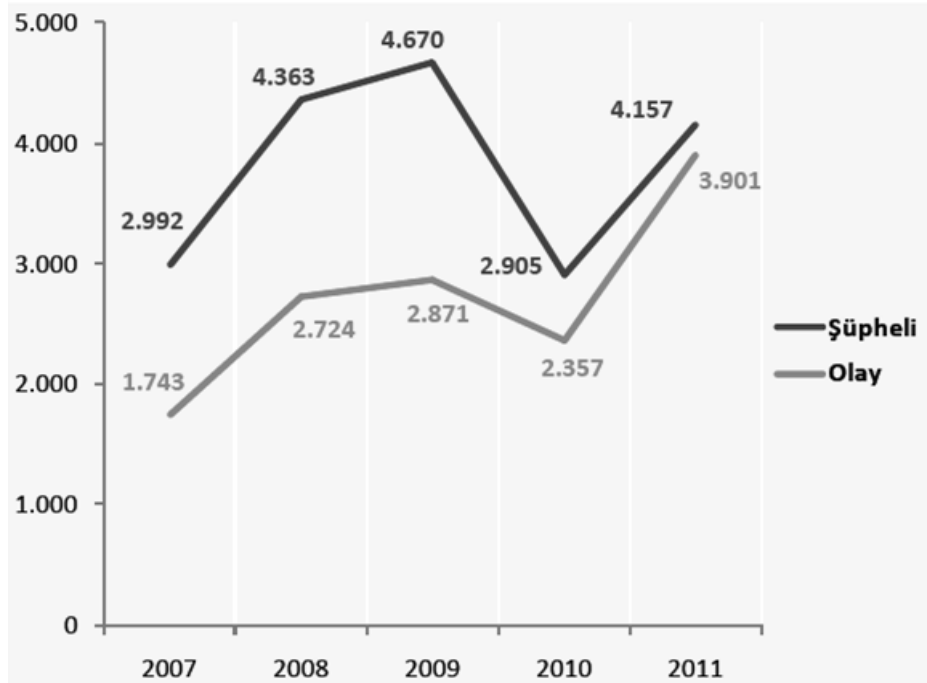
¹⁰⁴ Bilgiç, a.g.e.,

olarak baş göstermiştir. Bu süre zarfında bilişim suçlarında ve bilişimden kaynaklanan suçlarda gözle görülür biçimde artış yaşanmıştır. İnternette ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler, suçları sadece nicelik olarak değiştirmekle kalmamış; bunun yanında suçların yapısını ve niteliğini de önemli ölçüde değiştirmiştir. Zira artık bir ülkenin sınırları içerisinde işlenen bir suçun işbirlikçisi olmak için uçak yolculuğu yapmaya gerek olmadığı, bu işbirliğinin sanal ortamda sağlanacak bir iletişimle gerçekleştirilebileceği görülmüştür. Ayrıca cinsel suçlar, dolandırıcılık, hakaret suçları gibi normal şartlar altında mağdurla karşılıklı iletişimi gerektiren suçlar, hiçbir fiziksel iletişim gerçekleştirilmeksizin bir kişinin sadece evinden bağlandığı bir internet aracılığıyla işlenebilir hale gelmiştir. Hatta ölçüleri belirlenmiş ilaç dozajları, hastane bilgisayarlarındaki sisteme göre verilen hastaların, bu bilgisayarlara girilmesi ve bu dozajların değiştirilmesiyle cinayete kurban gitmeleri örneğinde olduğu gibi sanal alem cana karşı işlenen suçların da konusunu oluşturmaya başlamıştır. Ülkemiz de, teknolojinin ve bilişim araçlarının hızla günlük yaşama girmesi ile söz konusu alandaki suçlardan çok daha yoğun şekilde etkilenmeye başlamıştır. İnternet, yapılan küçük hırsızlıkları, miktarı milyonlarca doları bulan büyük dolandırıcılıklara dönüştürmüştür. Her gün binlerce kişinin ziyaret ettiği internet sitelerinde hakaretler edilmekte; cinsel içerikli suçlar rahatlıkla işlenebilmekte ve ülkemizin kültürel yapısıyla hiç de uyuşmayan sapkın davranışlar ilerleyen internet ve teknoloji imkanlarıyla gün yüzünde çıkmaktadır.

Bütün bu gelişmeler, güvenlik yönetimindeki algılamaların tekrar gözden geçirilmesini gerekli kılmış, kolluk birimleri kendilerini bu sürece ayak uydurmaya çalışmışlardır. Bu kapsamda ülkemizdeki mevcut kolluk birimleri oluşturulan yeni uzman birimlerle, küreselleşme ile gelişen ve değişen suç türleri karşısında profesyonel mücadele arayışına girmişlerdir. Ayrıca; yaptıkları azımsanamayacak sayıdaki lokal ve genel operasyonlar ile bu suçların ortadan kalkması ve suçluların yakalanmasını sağlamışlardır. Kolluk güçleri olaylara sadece güvenlik algısıyla bakmayan bunun yanında suçun toplumsal ve psikolojik yönlerini de baz alan bir bakış açısıyla soruna yaklaşmaya başlamıştır.

Günümüzde bilişim sistemlerinin kullanımının birçok alanda artış göstermesi bilişim suçlarını da 21. yüzyılın en hızlı artan suç türlerinden biri haline getirmiştir. Küreselleşme olgusu ile gelişen süreçte oluşan mevcut durum, gelecekte de, yaşayacağımız çağın bilgisayarların yöneteceği bir çağ olacağını ve giderek ivme kazanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler sayesinde insan hayatının daha sağlıklı ve uzun olacağını, nano-teknolojiyle yeni materyaller oluşturularak, biyo-teknoloji ve genetik alanlarında çok önemli buluşların yapılabileceği söylenebilir.¹⁰⁵

Şekil 1: Bilişim Suçları Olay ve Şüpheli Sayıları¹⁰⁶

Mehmet Özcan ve İhsan Bal, 'her gün gelişmekte olan bilişim suçlarını genel olarak üç ana başlık altında sınıflandırmaktadır¹⁰⁷:

1. Bilgisayar veya bilgisayar sistemlerine karşı saldırılar: Bu yolla bilgisayar içindeki bilgiler veya sağladığı hizmetler izinsiz olarak kullanılmakta ve hedef bilgisayara maddi hasar verilmektedir. Örneğin, 'I Love You' virüsü Şubat 2000'de ortaya çıkarak birçok ülkeyi ciddi anlamda etkilemiştir. Terör

¹⁰⁵ Urhal ve Acar, a.g.e., s.75.

¹⁰⁶ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:15.05.2012

¹⁰⁷ Mehmet Özcan ve İhsan Bal, 'Ulusal Güvenlik ve Bilişim Suçları: Bu Suçların Niteliği ve Mücadelede Karşılaşılan Zorluklar', Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Bildirileri, Fırat Üniversitesi Yayınları, Elazığ, 2002, s. 587'den aktaran Atasoy. a.g.e., s. 62.

eylemlerinin bilgisayar ve bilgisayar sistemleri aracılığı ile kullanılarak yapılması olarak tanımlayabileceğimiz siber terör de bu kapsamda sayılmaktadır.

2. Bilgisayarın suç işlemek için araç olarak kullanılması: Geleneksel suç türleri örneğin tehdit, şantaj, dolandırıcılık, kadın ticareti gibi suçların internet ortamında bilgisayar ve bilgisayar sistemleri aracılığıyla yapılmasıdır. Örneğin, ABD’de bir hacker Scotland Yard’ın telefon ağına girip bu ağ üzerinden 620.000 sterlin değerinde telefon görüşmesi yapmıştır. Bu kapsama diğer bir örnek olarak internet üzerinden ciddi boyutlara ulaşan çocuk ve kadın pornografisi de verilebilir.

3. Bilgisayar belleğine yasadışı bilgi, resim ve belgelerin depolanması yoluyla suça karışmakta ve güvenlik güçlerinin ilgi alanına girmektedir.

Küreselleşmenin getirdiği iletişimdeki kolaylıklar sadece insanlığın gelişimi ve refahını hedeflese de, bunların organize suç örgütleri ve terör örgütleri tarafından kullanıldığı hatta medya ve internet aracılığıyla şifreli bilgi akışı ve talimatlar yollamakta ve teknoloji sistemin aleyhine çarpıcı bir şekilde kullanılmaktadır. Kontrolsüz finans merkezleri ya da küçük ada devletleri, uyuşturucu, silah ticareti, organ kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ile elde edilen paralar için bir aklanma ve terör örgütleriyle organize suç örgütlerinin gelir kaynaklarına dönüşmektedir.¹⁰⁸

Aşağıdaki istatistik internet ortamında işlenen bazı suç türlerinde sadece 2011 yılında bile ne kadar artış yaşandığını göstermesi açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte emniyet birimlerinin suçları aydınlatma oranı da dikkati çeken ve olumlu bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁰⁸ Bilgiç, a.g.e., s .139.

Tablo 2: Suç Türlerinde Değişim ve Aydınlatma Oranları¹⁰⁹

SUÇ ADI	2010 YILI				2011 YILI				ARTIŞ- AZALIŞ %
	FAILI BİLİNEN	FAILI MEÇHUL	TOPLAM	AYDINLATMA ORANI %	FAILI BİLİNEN	FAILI MEÇHUL	TOPLAM	AYDINLATMA ORANI	
HAKARET	842	213	1055	80	1259	375	1634	77	55
TEHDİT	3843	345	4188	92	5852	497	6349	92	52
ŞANTAJ	89	20	109	82	111	19	130	85	19
CİNSEL TACİZ	321	124	445	72	326	142	468	70	5
MÜSTEHCENLİK	50	15	65	77	92	7	99	93	52
FUHŞA TEŞVİK, ARACILIK VEYA ZORLAMA	6	1	7	86	2	0	2	100	-71
KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA	387	0	387	100	446	0	446	100	15
VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRME	40	69	109	37	147	351	498	30	357
DOLANDIRICILIK	964	1074	2018	47	1315	1629	2944	45	44

Tablo incelendiğinde internet iletişiminin suçlar üzerinde her geçen gün artan etkisi göze çarpmaktadır. Zira tehdit, hakaret, şantaj müstehcenlik ve hatta cinsel suçlar gibi suçların sanal ortamda daha rahat işlenebiliyor olmasıdır. Bu suçları işleyenler sanal ortamda işledikleri suçlardan dolayı kolay kolay yakalanamayacaklarını düşünmekte, internetin kapsamındaki genişliğinden dolayı suçlarının örtbas edilmesinin rahat olacağı duygusu içerisine girmektedirler. Emniyet birimleri, bu suçlarla mücadelede bilişim hizmetini sunan ve sosyal paylaşım, forum vb, iletişim hizmetlerini sağlayan kuruluşlardan istedikleri desteği görememekle birlikte en etkin şekilde profesyonel birimleriyle niceliği, niteliğinin çok üstüne çıkan tehdit, hakaret vb. suç türleri ile de etkin şekilde mücadele etmeye çalışmaktadır. Bu mücadelede ise bilişim sektöründen terör ve çocuk pornografisi suçları gibi suçlar dışında kalan suçlarda arzuladıkları desteği görememektedirler.

Kumarın internette oynatılması ise bu suçun internet ortamında dış ortamdaki daha rahat oynanması ve takibinin daha zor yapılabileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında faaliyette olan birçok

¹⁰⁹ Emniyet Genel Müdürlüğü istatistikleri, 2011

sitenin yurtdışı kaynaklı olması ve ülkemizde kumarın yasak olmasından faydalanan bazı yurt dışı şirketlerinin ülkemizdeki bu tüketim arzusunu fark edip harekete geçmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu anlamda kumarın oynanması için yer ve imkan sağlamak suçunun internetten işlenmesi ile mücadele için uluslar arası çalışmalar gerekmektedir

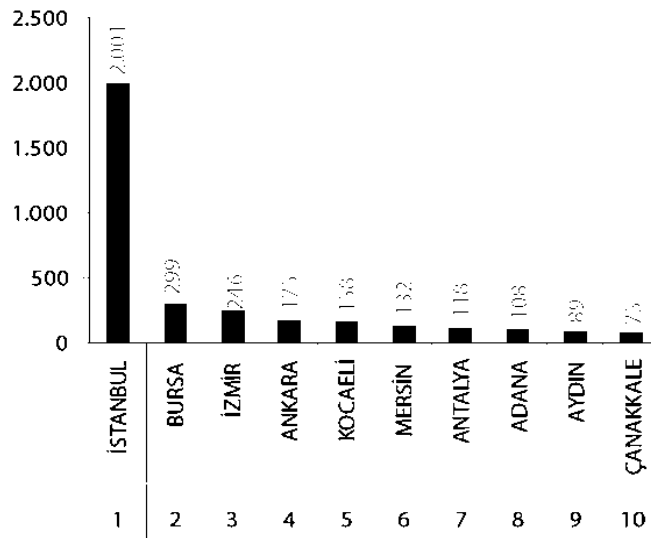
Bilişim suçlarıyla yapılan uluslararası mücadelede, birçok ülke ile ortak alınan kararlar ve anlaşmalar ile mücadelenin boyutu genişlemiştir. Bununla birlikte bazı ülkelerin uluslararası arenadaki zayıf diplomasisi, konuya duyarsızlığı ve bunun yanında kimi zaman uluslar arası suç örgütlerine sağladığı destek, etkin mücadeleyi sekteye uğratmaktadır. Ülkemizde emniyet teşkilatının bilişim suçlarıyla mücadelede hem Asayiş Daire Başkanlığı hem de Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Bilişim Büroları bu suçlarla en etkin şekilde mücadele etmekte tamamı ülkemiz sınırları içerisinde suçları büyük oranda başarıyla aydınlatmaktadır. Adı geçen bürolara ek olarak bir küreselleşme gerçeği olarak karşımızda duran bilişim suçlarıyla mücadelenin daha iyi seviyelere gelmesi adına Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilişim Suçlarıyla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuş olup, illerde şube müdürlükleri olarak kurulumunda son aşamaya gelinmiştir. Bütün bu çabaların yanında dünya ülkeleriyle ve uluslararası birlik ve oluşumlarla sağlanacak mutabakat ve işbirliği neticesinde çok daha iyi yerlere gelinmesi muhtemel gözükmektedir.

Son yıllarda bilişim yoluyla suça maruz kalmış insanlar yaptıkları müracaatların sonucunu görmeye başlamışlardır. Suçun önleneyeğine ve tespit edileceğine duyulan inanç yapılan mücadelenin etkinliğini arttırmış, suçlarla mücadelede toplum destekli polisliğin vazgeçilmez önemini yeniden göstermiştir. Birçok bilişim suçundaki aydınlatma oranının yüksek seviyelerde olması da bunu göstermektedir. Özellikle medya ve sosyal paylaşım siteleri vasıtasıyla insanların bu konularda yaşadıkları mağduriyetleri birbirleriyle paylaşmasının sonucunda, mağduriyet yollarının öğrenilmesiyle birlikte suçla mücadelede kolluk-vatandaş işbirliği de oluşmuştur.

Bilişim suçlarını, diğer klasik suçlardan ayıran en önemli özelliklerden biri; bilişim suçunun ister bireysel olsun ister örgütlü olsun, başka bir ülkede işlenmesinin çok daha kolay olmasıdır. İnternetin sayesinde, suçlular buldukları yerden hiç hareket etmeden dünyanın herhangi bir yerinde suç işleyebilmekte ve bunun sonucunda suçun mağduru başka bir ülkenin vatandaşı olabilmektedir. Bu durum bilişim suçları ile mücadelede uluslararası işbirliğinin gerekliliğini çok daha iyi ortaya koymaktadır. Ayrıca bilişim suçları ile ilgili elde edilebilecek deliller çok kısa sürede ortadan kaldırılabilirdiği için, suçla mücadelenin başarıya ulaşması açısından hızlı hareket etmek çok önemlidir. Bu nedenle kolluk kuvvetlerince, suçluların arkalarında bıraktıkları izleri takip edebilmeleri ve sonuca ulaşabilmeleri için farklı ülkelerdeki ilgili birimlerle hızlı bir şekilde irtibat kurmalarına olanak tanıyacak bir işbirliği mekanizmasının oluşturulması gerekmektedir.¹¹⁰

Bilişim suçlarının Türkiye genelinde en çok hangi illerinde incelendiği incelendiğinde, bu suçların en çok büyükşehirlerde işlendiği görülmektedir. Özellikle İstanbul bilişim suçlarında merkez konuma sahiptir. Aşağıda sunulan tablo incelendiğinde listede beşinci sırada yer alan Kocaeli ili güzergâh şehir olmasının yanında İstanbul iline yakınlığı nedeniyle de ön sıralarda yer almaktadır.

Şekil 2: 2011 Yılı Bilişim Suçları Olay Sayılarında İlk 10 İl¹¹¹

¹¹⁰ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2010_Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 18.05.2012

¹¹¹ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:15.05.2012

2.1. Bilişim Yolu ile İşlenen Asayiş Suçları

Küreselleşme ile artış gösteren ve kolluk güçlerince daha profesyonel mücadeleyi gerektiren bilişim suçlarını etkilerini daha iyi anlamak için bu suçların neler olduğunu bilmek gerekmektedir. Bu bağlamda Asayiş Daire Başkanlığı'nın internet sitesinde yayınlanan bazı tanımlamalardan da faydalanarak bu suçların neler olduğu aşağıda anlatılacaktır:

Bilişim suçları aslında günlük yaşamda somut olarak görülen birçok suç türünün daha rahat işlenebildiği sanal ortamdaki yansımasıdır. Suça bulaşmak, otokontrol mekanizması ve çevresel disiplin ile yüz yüze iletişimin şart olmaması gibi faktörlerin de etkisiyle internet ortamında daha kolay olacaktır. Oyun oynamak için sokağa göndermekten imtina ettiğimiz çocuklarımızı, internet gibi cinsel nitelikli bilişim suçlarının (çocukların cinsel istismarı, cinsel taciz vb.) gün geçtikçe artış gösterdiği bir ortama gönderirken aynı hassasiyeti göstermemekteyiz. Oysa sanal ortamın büyümesi kimi zaman istenmeyen sonuçlar getirmekte, muhatabı çocukları ve gençleri arzu edilmeyen mecralara sürükleyebilmektedir.

Bunun yanında; yüz yüze ya da telefonla yapılan tehditler günümüzde yakalanması ya da ispatlanması daha zor olur düşüncesiyle sosyal medya, messenger veya elektronik posta gibi internet iletişim araçları ile yapılmaktadır. Ayrıca insanlar belki kimi zaman muhatabını karşısında bulduğunda rahat yönelmediği tehditleri internet ortamında kolaylıkla savurabilmektedir. İnsanlar yüz yüze gelmelerinin zor olduğu ortamlarda daha rahat hakaret etmektedirler. Özellikle sosyal medya gibi herkesin yorumlarını rahat bir biçimde paylaşabildiği ortamlarda, internet kullanıcıları tanımadıkları muhataplarına hakaret ederken çekince göstermemektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun 107. maddesinde 'Hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağından veya yapmayacağından bahisle, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlamak' olarak tanımlanan şantaj suçunun

internet ortamında yaygınlaşan bir suç türü olduğu görülmektedir. 2011 yılı istatistiklerinde bir önceki seneye göre gerçekleşen %19'luk artış da bunu göstermektedir.¹¹² Özellikle internet üzerinden temin edilen uygunsuz görüntülerin, yine internet üzerinden yayınlanacağından bahisle şantaj olayları sıkça meydana gelmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun 134. maddesi 'Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlâli, gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlâl edilmesini ve Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa edilmesinin' suç olduğunu göstermektedir. Görüntü ve ses kaydının teknolojik imkanlarla hiç olmadığı kadar arttığı ve elde edilen görüntülerin muazzam bir hızla sanal ortamda yayılması özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun internet ortamındaki yükselen varlığını göstermektedir.

Bilişim suçları kapsamında istatistiklerden de anlaşılacağı üzere internet ortamında en çok artış gösteren ve aydınlanma oranı da diğer suçlara nazaran düşük olan suç çeşidi 'Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme' suçudur. Türk Ceza Kanunu'nun 135. maddesinde tanımlanan 'Kişisel Verilerin Kaydedilmesi' suçu ile aynı kapsamda değerlendirilmesi gereken söz konusu suç türü aynı kanunun 136. maddesinde tanımlanmıştır. Kanun koyucu her iki fiili de suç saymış ve aşağıdaki biçimde cezalandırmıştır:

Kişisel verilerin kaydedilmesi madde 135:

(1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişilerin siyasî, felsefî veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme madde 136:

(1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

¹¹² Emniyet Genel Müdürlüğü istatistikleri, 2011

Günümüzde özellikle internet sayesinde kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına vermek, yaymak veya ele geçirmek çok kolaylaşmıştır. Sosyal paylaşım sitelerinde iyi niyetle paylaşılan bilgilerin elde edilip uygunsuz biçimlerde paylaşılmasının yanında kişilerin izni olmaksızın elde edilmiş çeşitli kayıtlarda internetin uçsuz bucaksız büyüklüğünde her yere ulaşmaktadır.

Bu suçlara ek olarak normal şartlarda suçluların işlemesi için belli aşamalar ve zorluklar gerektiren suçların internet ortamında çok kolay işlenebildiğini görmekteyiz. Dolandırıcılık, fuhşa teşvik ya da aracılık, yasadışı bahis oynamanın vergisini vermeden, yasadışı bahis oynamak isteyenler ve daha düşük fiyata bahis oynamak isteyenlere olanak tanıyan internette yasadışı bahis ve TCK'da özellikle 226/3'de müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukların kullanılması şeklinde tarif edilen, internet ve teknoloji ile daha kolay işlenebilen ve sınır aşan bir suç haline gelen ve çocuk pornografisi materyali üretme ve yayma olarak anılan müstehcenlik suçlarını bu kapsamda sayabiliriz.

Tablo 3: 2011 Yılı Bilişim Suçları Olay Şüpheli Sayıları¹¹³

BİLİŞİM SUÇLARI	OLAY	ŞÜPHELİ
Banka ve Kredi Kartı Dolandırıcılığı	1819	1503
İnteraktif Banka Dolandırıcılığı	148	348
Bilişim Sistemlerine Karşı İşlenen Suçlar	1791	1898
İnternet Aracılığıyla Nitelikli Dolandırıcılık	112	285
Diğer	31	123

¹¹³ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:15.05.2012

2.2. Bilişim Yolu ile İşlenen Organize Suçlar

2.2.1. Kredi Kartı Dolandırıcılığı

Kredi kartı, bankaların ve bazı finansman kuruluşlarının müşterilerine verdiği, anlaşmalı POS cihazı bulunan alışveriş noktalarında ödeme amaçlı veya banka ATM'lerinden nakit avans çekmek amaçlı kullanılabilen, yapılan harcamaların aylık olarak bankaya tek seferde ya da taksitlerle ödenmek zorunda olduğu, nakit paraya alternatif bir ödeme aracıdır.¹¹⁴

Bankalararası Kart Merkezi'nin (BKM) verilerinden ve çeşitli araştırmalardan elde edilen bilgiler, Türkiye'de 2001 sonu itibarıyla yaklaşık 14 milyon olan kredi kartı sayısının 2011 yılı sonunda yaklaşık 51,4 milyona ulaştığını göstermektedir. Türkiye'de tüketicilerin yüzde 54'lük kısmı alışveriş ve harcamalarını sadece bir kartla yapmakta, ihtiyaçlarını iki kart ile karşılayanların oranı yüzde 25'i, üç veya daha fazla kredi kartı kullananların oranı ise yüzde 21'ü bulmaktadır.¹¹⁵ Bu artışın sebebinin sağladığı ödeme kolaylıklarının yanında giderleri karşılamayan gelirlerin kullanıcıları borçlanarak ödeme yapma imkanı avantajı sağlamasına da bağlamak mümkündür.

Kredi kartının her yerde ve sıklıkla kullanılır hale gelmesi gelişen bilişim teknolojilerini istismar fırsatı arayanları da harekete geçirmiştir. Özellikle kredi kartı kullanıcılarının belli bir çoğunluğunu oluşturan yeni kullanıcıların, kullanım usulünü iyi bilmemesi çeşitli şekillerde dolandırıcılığa maruz kalmalarına yol açmaktadır. Kredi Kartı dolandırıcılığı; "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak, Dolandırıcılık, Teşekkül Halinde Kredi Kartı Dolandırıcılığı, Bilişim Sistemlerinin Banka veya Kredi Kurumlarının Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Nitelikli Dolandırıcılık hileli davranışlar ile bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak" suçunun konusunu oluşturmaktadır.

¹¹⁴ http://tr.wikipedia.org/wiki/Kredi_kart%C4%B1, Erişim Tarihi: 09.05.2012

¹¹⁵ <http://yarinhaber.net/HaberGoster/33442230-bc75-42a3-8b90-9537fb732718/kredi-karti-kullananlar-artiyor.aspx>, Erişim Tarihi: 11.05.2012

Emniyet kayıtlarına geçen yöntemleri şunlardır:¹¹⁶ Kimlik ve imza kontrolü yapılmayan iş yerlerindeki alışverişlerde kayıp ya da çalıntı kartların kullanılması; kredi kartının müşteriye, posta ya da kargo yoluyla ulaştırılırken çalınarak kullanılması; kredi kartı boyutundaki boş plastik plakalara gerçek kredi kartlarına ait numaralar basılarak müşteri sanki alışveriş yapıyormuş gibi, kartın imprinter cihazından geçirilerek satış belgesi düzenlenmesi; dolandırıcının kendisine ait ya da bir şekilde ele geçirdiği kredi kartındaki numaranın, ütüleme yöntemiyle yok edilerek yerine yeni ve başkasına ait bir numara basılmak suretiyle dolandırıcılık yapılması; sahte para gibi önce sahte kredi kartı basılarak kartın arkasında bulunan manyetik şeride, encoder (kodlayıcı) adı verilen bir cihazla gerçek kredi kartı bilgilerinin kodlanması suretiyle dolandırıcılığın gerçekleştirilmesi; dolandırıcının, kendisine ait kredi kartının arkasındaki manyetik şerit bilgilerini silerek encoder cihazıyla başkasına ait bilgileri yüklemesi; alışveriş yapan müşterilerin kartları müşteri görmeden encoder cihazından geçirilip kopyalanması ve bu bilgilerin, üretilen sahte bir kartın şeridine aktarılması; dolandırıcının, bankaya gelen müşteriden önce ATM'nin kart giriş haznesine bir cisim yerleştirip daha sonra gelen müşterinin kartı ATM cihazında kalınca, dolandırıcının, yardım etmek bahanesiyle şifreyi öğrenerek müşterinin bankadan ayrılmasından sonra da kartı ATM cihazından çıkarıp kullanması; dolandırıcının, internette şirket ve kişilerin güvenlik şifrelerini aşarak, kart numaraları ve özlük bilgilerini çalması ve bu bilgilerle sipariş vermesi.

TCK'nın 245. maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adlî para cezası ile cezalandırılır. Aynı maddenin 2. fıkrasında ise sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. Özellikle

¹¹⁶ <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/195214.asp>, Erişim Tarihi: 09.05.2012

son yıllarda başkasına ait kredi kartının bilgilerinin veya biziatihi kartın ele geçirilerek kullanılması çokça görülen bir durumdur. Kartı ele geçiren kişilerin bu kartı yakalanma endişesiyle doğrudan alışverişlerde kullanmak yerine internette kullandıkları, özellikle tamamen güvensiz olan ve şifre gerektirmeyen internet sitelerini kullandıkları görülmektedir. Bu da insanların ekonomik olarak büyük mağduriyetler yaşamaları sonucunu doğurmaktadır.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Kredi Kartı ile kullanımda dikkat edilmesi gereken hususları aşağıdaki gibi sıralamıştır:¹¹⁷

- Cep telefonu ile arayarak kendilerini polis, savcı, bankacı ya da diğer kamu görevlisi olarak tanıtan şahıslara itibar edilmemesi,
- Talep edilen kimlik ve kredi kartı bilgilerini ne suretle olursa olsun paylaşılmaması,
- Bankalar tarafından gönderilen SMS'lerin üçüncü şahıslar ile paylaşılmaması, gelen SMS içeriğini teyit etmek için bankalar ile görüşülmesi,
- Güvenlik güçleri tarafından vatandaşların sadece davet amacı ile arandığı, kredi kartı ve kimlik bilgilerinin talep edilmediği,
- Günlük hayatı kolaylaştıran e-ticaret sitelerinde kullanılan kredi kartı bilgilerinin dolandırıcı/kötü niyetli şahıslar tarafından ele geçirilebileceği,
- Arama motorlarında ilk sıralarda çıkan sitelerin güvenli olduğu kanaatinin doğru olmadığı, dolandırıcıların arama motorlarına kendi sitelerini tanıttirmek ve belirledikleri kelimeler arandığında ilk sırada çıkmalarını sağlamak için çalıştıkları, bunun için güvenli olduğu bilinen sitenin tam adresini adres çubuğuna yazarak bağlanması gerektiği,
- Türkiye'de faaliyet gösteren firmalara ait e-ticaret sitelerinde alışveriş işlemlerinin standart olduğu, işlemlerde yalnızca aşağıdaki bilgilerin istendiği, bu bilgiler dışındaki diğer bilgilerin istenmesinden şüphelenerek ihbar yapılması gerektiği;
 - Kredi kartı 16 haneli rakam grubu,

¹¹⁷ http://www.iem.gov.tr/iem/index.php?menu_id=8&kat_id=1&detay_id=1258&sayfa_no=1, Erişim Tarihi:12.05.2012

- Son kullanma tarihi,
 - Arka tarafında bulunan CVV (güvenlik) kodu,
 - 3D güvenlik kodu girişi¹¹⁸
- Anlaşılmalı ve güvenilir e-ticaret sitelerinin, eğer varsa sanal klavye, şifre SMS hizmetleri, tek kullanımlık şifreler, değişen klavyeler gibi güvenlik adımlarının kullanılması,

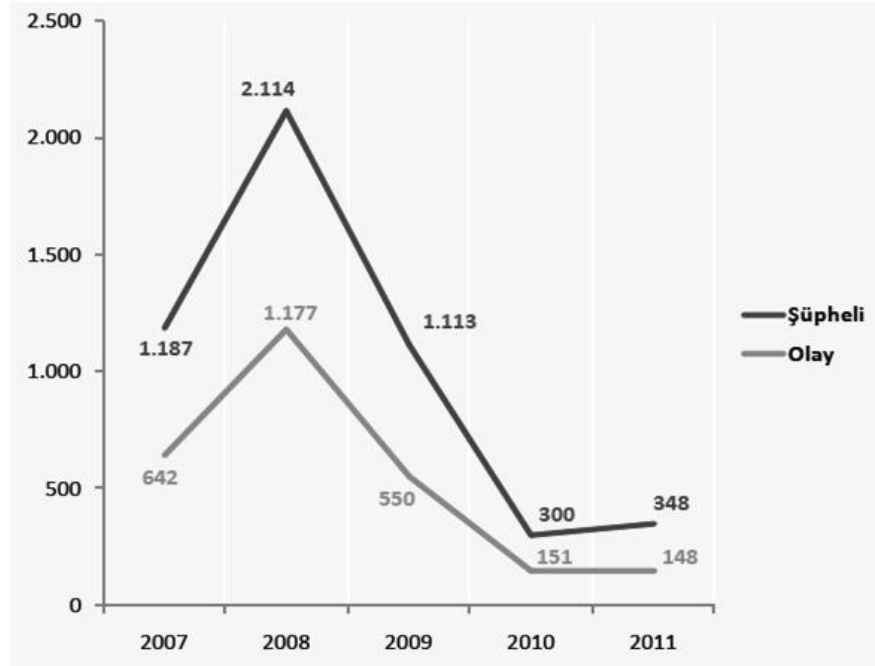
2.2.2. İnteraktif Dolandırıcılık

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte ülkemizde e-ticaret işlemlerinde ve interaktif bankacılık hizmetlerinin kullanımında büyük artışlar yaşanmıştır. BKM'den alınan bilgilere göre, mektup ve telefonla sipariş ve e-ticaret işlemlerinde 2008 yılında 15,7 milyar TL olan işlem hacmi, 2011 yılında %124 oranında artarak 35,3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kullanıcılara yönelik geliştirilen güvenlik tedbirleri (interaktif bankacılık hizmeti veren kuruluşların cep şifre ve SMS şifre gibi uygulamaları) ve bu alandaki bilinçlendirme faaliyetleri sayesinde 2007 yılında 642 olan suç sayısının 2011 yılında %77 azalarak 148'e düştüğü görülmektedir.¹¹⁹ Aşağıdaki şekilden anlaşılacağı üzere bilişim suçları içerisinde interaktif banka dolandırıcılık önemli yer tutmakla birlikte 2010 ve 2011 yıllarında bu suç türünde önceki yıllara oranla bir azalma gerçekleştiği görülmektedir.

¹¹⁸ 3D Güvenlik Kodu: İnternet üzerinden kredi kartı ve banka kartıyla yapılan alışveriş işlemlerinin güvenliğinin artırılması için geliştirilmiş bir sistemdir. 3D Güvenlik kodu almak için kart sahibi, kartını internet bankacılığı kanalıyla bankasına kaydettirir. Kartına bağlı farklı bir şifre ve bir güvenlik soru - cevabı daha tanımlar. Kart sahibi, sanal işyerinde alışveriş yaparken bu ikincil şifre ayrıca sorulur. Kart sahibi şifresini girerek işlemi onaylar, şifre banka tarafından doğrulanınca işlem tamamlanır. 3D Güvenlik Kodu sayesinde kart bilgileri başkalarının eline geçse bile, 3D şifresi ve güvenlik soru-cevabı bilinmediği için sisteme dahil üye işyerlerinde harcama yapılamaz.

¹¹⁹ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:10.05.2012

Şekil 3: İnteraktif Banka Dolandırıcılığı Olay-Şüpheli Sayıları¹²⁰

2.2.3. Hacktivism

Siyasi amaçlarla, bilgisayar korsanlığı yapılmasına kısaca “Hacktivism” denilmektedir.¹²¹ Hacktivism, toplumsal veya siyasi olarak değişiklik amacıyla yapılan aktivist eylemlerin bilişim alanındaki ifadesidir. Hacktivismin temel amacı, belirli bir politik veya sosyal gündeme dikkat çekmek amacıyla korku, tehdit veya rencide edici bir ortam oluşturmaktır. 2011 yılında birçok örneği yaşanmıştır. Örneğin, dünya çapında destekçileri bulunan büyük aktivist gruplar, ülkemizde bulunan bazı kamu kurumları da dâhil olmak üzere, birçok ülkedeki kamu kurumlarına veya özel şirketlere ait web sitelerinin saldırılar aracılığı ile ulaşılamaz hale gelmesine sebep olmuş, bu sitelerden hizmet alınmasını engellemişlerdir. Bu tür saldırıların aynı anda ve farklı ülkeden gerçekleştiriliyor olması, bu suçla mücadelede uluslararası işbirliğinin hızlı ve etkili olmasını gerektirmektedir.¹²²

¹²⁰ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:15.05.2012

¹²¹ Bünyamin ATICI ve Çetin GÜMÜŞ, ‘Sanal Ortamda Gerçek Tehditler: Siber Terör’, Polis Dergisi, 2003, Yıl: 9, Sayı: 37, ss.57–66

¹²² http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:12.05.2012

2.2.4. Bankamatik Düzeneklerindeki Değişim

Kart bilgilerinin kopyalanması amacıyla suçlular tarafından kullanılan yöntemlerden biri olan ATM cihazlarına düzenek yerleştirilmesidir. Suçlular tarafından yerleştirilen düzeneklerin ilk örnekleri dışarıdan fark edilebilecek özelliklerde ve boyutlarda iken günümüzde hazırlanan düzeneklerin çok daha profesyonel ve boyut olarak fark edilmeyecek kadar küçük hale geldiği görülmüştür. Daha önceden kart şifrelerinin kaydedilmesi amacıyla kullanılan kameraların çok daha profesyonelleri ile değiştiği, tek parça üzerinde hem kart bilgilerini kopyalayan hem de kart şifresi için görüntü kaydeden düzeneklerin bir arada olacak şekilde hazırlandığı görülmüştür. Ayrıca düzeneklerin, ATM cihazlarının güvenlik sistemlerini de devre dışı bırakacak şekilde yeni teknik özelliklerle donatılmış örnekleri tespit de edilmiştir.¹²³

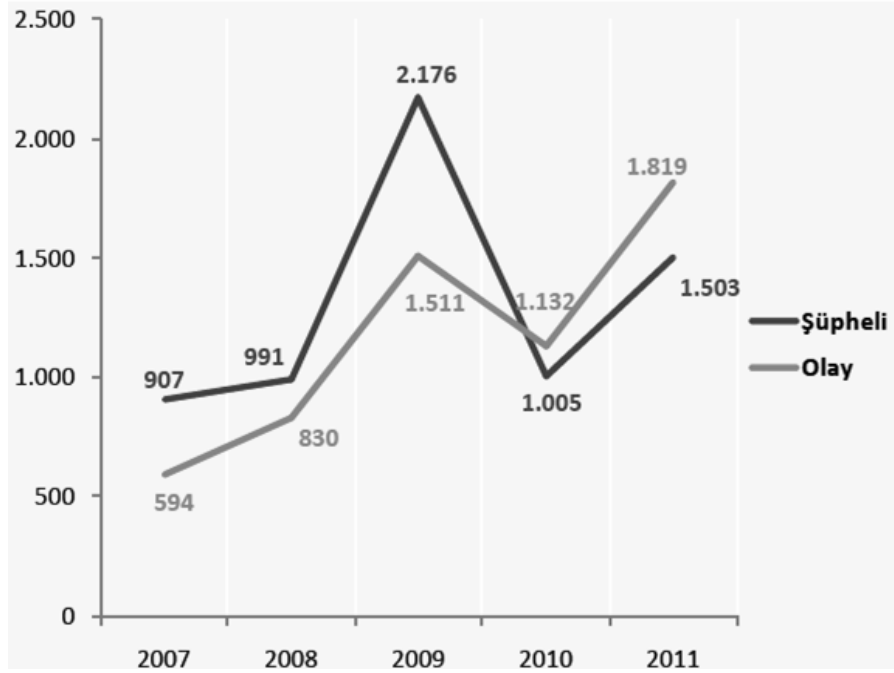
2.2.5. Mobil Ödeme Sistemlerinin Kullanımı

Mobil ödeme sistemi kısaca, yapılan alışverişin veya alınan hizmetin karşılığının onay mekanizmaları kullanılarak, GSM abonesinden tahsil edilmesidir. Bu sistem ile firmalar, verilen hizmet veya ürün karşılığındaki ödenmesi gereken miktarı, müşterinin sadece cep telefonu numarasını alarak müşteri onay prosedürünü tamamladıktan sonra tahsil edebilmektedir. Bu sistemin, birçok alanda kolaylıklar getirmesi ve kullanımının yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte yeterli bilincin oluşmaması, dolandırıcılık amaçlı kullanımını da beraberinde getirmektedir. Suçluların, sosyal paylaşım sitelerindeki kullanıcılara ait hesapları ele geçirerek bu yöntemi kullandıkları tespit edilmiştir.¹²⁴

¹²³ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:07.05.2012

¹²⁴ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:09.05.2012

Şekil 4: Banka ve Kredi Kartı Dolandırıcılığı Olay-Şüpheli Sayıları¹²⁵

2.2.6. Ortalama Yöntemi

PHİŞİNG yöntemi olarak da bilinen Ortalama yöntemi muhatapın aldatılarak bazı bilgilerinin çalınması yöntemidir. Bunlar finansal bilgiler, banka bilgileri, kimlik bilgileri, kullanıcı adı, Pin şifresi veya buna benzer bilgiler olabilmektedir. Girilen web sitelerinin bir kopyaları yapılır ve tıpkı kendi kullanıcı adı ve şifresiyle giriyor gibi aslında sahte bir bölüme elde edilen bilgiler girilmiş olmakta, dolayısıyla girilen bilgiler derhal 3.kişilere gönderilmektedir.¹²⁶

Bilişim sistemlerinde uygulanan güvenlik sistemlerinin açıklarından faydalanabilme çoğu zaman üst düzeyde teknik bilgi gerektirmektedir. Bu zorluğun farkında olan bilişim suçluları, sosyal medya, sohbet ve bankacılık, gibi hizmetler ile ilgili olarak kullanıcıların giriş bilgilerini elde edebilmek amacıyla genellikle kullanıcı dalgınlıklarından ve tedbirsizliklerinden faydalanmaktadırlar. Bu amaçla, 2011 yılında ortalama yöntemiyle, kamu kurum ve kuruluşlarının isim, logo gibi bilgileri kullanılarak kullanıcıların bilgileri toplanmaya çalışılmıştır. Örneğin, kolluk kuvvetlerinin logo ve bilgileri

¹²⁵ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:15.05.2012

¹²⁶ <http://teknosya.blogcu.com/phishing-ortalama-malware-nedir/9420331>, Erişim Tarihi: 12.05.2012

kullanılarak bazı sosyal paylaşım sitelerine ait profillerin güvenlik altına alınacağı şeklinde oluşturulan ortalama siteleri 2011 yılında tespit edilen yeni yöntemler arasındadır.¹²⁷

3. TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK POLİTİKALARINDAKİ DEĞİŞİM VE İÇ GÜVENLİK YÖNETİMİNDE UZMAN BİRİMLER

Güvenlik olgusunun soğuk savaşın sona ermesi ve küreselleşme sürecinin ivme kazanması ile birlikte geleneksel güvenlik anlayışını aşan bir biçimde değişmeye başlamasından dolayı yeni bir güvenlik anlayışı çerçevesinde yeniden düşünülmesi gerekmektedir.¹²⁸

Günümüzde insanlığı tehdit eden sorunların geleneksel güvenlik sorunların yanında ekolojik, ekonomik ve sosyal değişimlerin yeryüzündeki tüm yaşamı tehdit eden yeni ve karmaşık güvenlik problemleri ortaya çıkmıştır.¹²⁹

Suçla mücadelede halka rağmen güvenlik anlayışı büyük ölçüde terk edilmiş, güvenlik hizmetinin temel unsurunu oluşturan 'insan' eksenli güvenlik anlayışını doğurmuş, bu da toplum destekli kolluk biriminin doğmasına yol açmıştır.

Küreselleşmenin, insan hakları, demokrasi, şeffaflık gibi alanlarda beraberinde getirdiği zorlayıcı etki kolluk güçleri üzerinde de kendini göstermiştir. Özellikle, hizmetlerin denetiminde daha şeffaf olma zorunluluğunun kanunlarla yeniden düzenlenmesi, bunun yanında kolluk yönetimini icra eden bireylerin aldıkları eğitimin değer olarak yükselmesi ile gelişim artmıştır. Yapılan hizmetlerin herkes tarafından rahatlıkla izlenebilmesi, medya iletişim araçlarının demokrasinin de bir gereği olarak olumsuzlukları daha rahat sorgulayabilmesi kolluk güçlerinin insan hakları ihlallerine çok daha uzak olmasını sağlamıştır.

¹²⁷ http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2011_Raporu.pdf, Erişim Tarihi:15.05.2012

¹²⁸ Karabulut, a.g.e., s.1.

¹²⁹ Urhal ve Acar, a.g.e., s.69.

Uluslararası ilişkilerin küreselleşme ekseninde yaşamış olduğu bu gelişme süreci güvenlik çalışmalarını da etkilemiştir.¹³⁰ Örneğin; çevre konusunun uluslararası ilişkiler çalışmalarındaki etkinliğinin artması uluslararası hukukta çevre hukukunun, güvenlik çalışmalarında ise çevre güvenliğinin önemini artmasını beraberinde getirmiştir.

20. yüzyılın sonlarına doğru, doğal yaşam destek sistemlerinin (hava, su, toprak, doğal kaynaklar, iklim vb.) bozulduğunun anlaşılması ve bunun bir tehdit ve tehlike olarak algılanması sonucunda, çevre güvenliği kavramı ortaya çıkmış ve klasik güvenlik stratejilerinin yerine bu tehditler karşısında yeni bir güvenlik anlayışı geliştirmek gereği duyularak bu konularda çalışmaların yapıldığı görülür hale gelmiştir.¹³¹

Suçlarla mücadelede geçmiş dönemlerin sanıktan delile ulaşma anlayışı yerini bilimselliğin temel alındığı ve bireye ciddi biçimde önem veren ve onu koruyan delilden sanığa ulaşma anlayışına bırakmıştır.

Türkiye’de iç güvenlik birimleri birçok alanda uzman birimler kurmuş olup, suçla mücadelesini çeşitli branşlarda eğitimler verdiği uzman personeller vasıtasıyla sağlamaya devam etmeye başlamışlardır. Özellikle polis ve jandarma teşkilatları bu konuda büyük aşama katetmiştir. Uzman birimlerin sayısı çok olmakla ve diğer kolluk birimlerinde de bulunmakla birlikte bu bölümde, örnek olması açısından ön plana çıkan emniyet teşkilatı birimlerine değinilecektir. Benzeri birimleri diğer kolluk güçlerinde de görmek mümkündür. Bu birimleri Terörle Mücadele Birimi, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimi, Bilişim Suçlarıyla Mücadele Birimi ve Kriminal Polis Laboratuvarları olarak sıralamak mümkündür.

3.1. Terörle Mücadele Birimi

Terörle Mücadele ve Harekât Dairesi Başkanlığının tarihi, 1924 yılında Emniyet Umumiye Müdür Muavinliğine bağlı olarak devletin genel güvenliğine yönelen her türlü tehdit ve yıkıcı faaliyetlerle mücadeleyi

¹³⁰ Karabulut, a.g.e., s.1.

¹³¹ Urhal ve Acar, a.g.e., s.73.

yürütmek üzere kurulmuş olan 1.Şube ile başlamıştır. Birinci Şube, 04.06.1937 tarihinde yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 9'uncu maddesiyle Güvenlik Dairesi Başkanlığı bünyesinde Yıkıcı Faaliyetler Şubesi'ne dönüştürülmüştür. Ülke güvenliğini tehdit eden yıkıcı faaliyetlerin 1970'li yıllardan itibaren silahlı eylemlere dönüşmesi ve terörün yoğunlaşması üzerine, terörle mücadelenin etkili şekilde sürdürülebilmesi ve koordine edilmesi amacıyla, Güvenlik Dairesi Başkanlığı bünyesinde bulunan Yıkıcı Faaliyetler Şubesi, 1986 yılında "Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı" ismini almış, 25.11.2008 tarihli bakan onayı ile Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı adıyla yeni bir yapıya kavuşturulmuştur.

Terörle Mücadele Ve Harekât Dairesi Başkanlığı, 26.08.1986 tarihli Bakan oluru ile Güvenlik Dairesi Başkanlığından ayrılarak kurulmuştur. Merkez ve Taşra Terörle Mücadele Birimleri, 05.11.2001 tarihinde yeniden hazırlanarak yürürlüğe giren TEMÜH Başkanlığı Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliği ile 22.05.2002 tarihinde yürürlüğe giren İl Emniyet Müdürlükleri Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ve İlçe Emniyet Müdürlükleri/ Amirlikleri, Terörle Mücadele Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'ne göre merkez, il ve ilçe birimleri olarak yapılanmıştır, 25.11.2008 tarihli Bakan onayı ile Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı ismini almıştır.

Hukuk devleti ilkelerine bağlı ve insan haklarına saygılı görev anlayışı içinde, ülke genelinde terör suçlarının işlenmesine engel olmak, bu suçları işleyen terör örgütleri ve mensuplarıyla, bunlara yardım ve destek sağlayan, ilişki içinde bulunan veya terör suçu niteliğindeki suçlara karışan kişi ya da grupları yetkili yargı makamları önüne çıkarmak, terör örgütlerinin faaliyetlerini, eylemlerini, örgütsel yapılanmalarını, insan ve mali kaynaklarını, ilişkilerini, silah ve lojistik imkânlarını, legal ve illegal yayınlarını takip etmek, araştırmak, değerlendirmek, kayıt ve istatistiklerini oluşturmak; elde edilen verilerin analizlerine dayalı olarak mücadele prensipleri geliştirmek ve uygulamaya koymak, terörle mücadele kapsamında bütün kurumlarla işbirliği ve koordineyi sağlamak, güvenlik ve işbirliği çalışmalarına katılarak görüş bildirmek, uluslar arası terörle mücadele çalışmalarına

katılmak, terörle mücadele hizmetleri yürütülürken, ortaya çıkan sorunları aşmak ve mücadelenin önünü açmak için idari ve yasal düzenlemelere ilişkin ön çalışmalarda bulunmak, teknolojik yenilikleri takip ederek, Terörle Mücadele alanında yürütülen hizmetlerin daha etkin ve verimli hale getirilmesini sağlamak gibi hususları kendisine görev edinmiştir.¹³²

3.2. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimi

Başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere, her türlü sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılık suçları, silah mühimmat, tarihi eser, nükleer madde ile uyuşturucu yapımında kullanılan kimyasal maddelerin kaçakçılığı, insan ticareti, göçmen kaçakçılığı, yolsuzluk, kara para aklama, bireysel ve özel sektör yolsuzlukları, bilişim suçları ile son günlerde önemi ve etkilerinin daha yakından izlendiği organize suçlarla mücadele görevini üstlenmek üzere, ilk olarak 03.01.1980 tarihinde İçişleri Bakanlığı onayı ile Kaçakçılık Daire Başkanlığı kurulmuştur. 01.04.1981 tarihinde de Kuruluş ve Çalışma Yönergesi Onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

14.01.1983 tarihinde ismi Kaçakçılık İstihbarat Harekât Daire Başkanlığı olarak değiştirilmiştir. Kuruluş ve Çalışma Yönergesi de bu tarihte onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Başkanlık bünyesinde ve bağlı il ve ilçe birimlerinde kuruluşundan itibaren değişik adlarda şube ve bürolar günün ihtiyaçları doğrultusunda ihdas edilmiştir. 24.09.1987 tarihinde Kaçakçılık Araştırma Şube Müdürlüğü, 20.07.1988 tarihinde de Teknik ve Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü faaliyetlerine başlamıştır.

26.09.1988 tarihli onayla Özel Statülü İller (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Gaziantep, Mersin, İstanbul, İzmir, Kocaeli) dışındaki illerde faaliyet gösteren Şube Müdürlüklerinin isimleri Kaçakçılık İstihbarat ve Harekât Şube Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Başkanlığın adı 07.07.1995 tarihli ve 95/7084 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı olarak değiştirilmiştir. Kurulduğu 1980 yılından günümüze kadar, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla

¹³² <http://www.egm.gov.tr/temuh/kurulus.html>, Erişim Tarihi:02.05.2012

Mücadele Daire Başkanlığı, suç dünyasında meydana gelen değişimlere paralel olarak, yeniden yapılanma sürecini sürdürmüştür.

Bu çerçevede, 1998 yılında mafya tipi örgütlerle mücadele edilmesi gerekliliğinden hareketle, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlı Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü kurulmuştur.

Merkez ve il birimlerinin kaçakçılık ve organize suç örgütleriyle gerek ulusal gerekse uluslararası alanda etkin mücadele edebilecek dinamik bir yapıya kavuşturulması amacıyla, teşkilat ve hukuk alanında ilgili tüm birimlerin de görüş ve katkıları alınarak hazırlanan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği 24.04.1998 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 26.06.2000 tarihinde Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlı Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü bünyesinde, görev alanına giren suçlarla mücadelede etkin rolü olan insan kaynağının geliştirilmesinde ve uluslararası işbirliği etkinliğinin artırılmasında önemli bir misyon üstlenen, ülkemizin ilk uluslararası nitelikli mücadeleciler kurum akademisi olan; "Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)" kurulmuştur.

1997 yılında Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP), Avrupa Komisyonu ve Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfının katkıları ile kurulan "Köpek Eğitim Merkezi" Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde başka bir Dairenin idari yapısında bulunmaktayken 2002 yılı Mart ayından itibaren Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlanmıştır. Köpek Eğitim Merkezi; narkotik detektör, canlı insan arama, patlayıcı detektör, ceset arama, anti-terör özel operasyon, banknot detektör, koku teşhis, silah mühimmat, asayiş devriye köpeği branşlarında köpek ve idareci eğitimleri ile birlikte adaptasyon ve tekâmül kursları verilen, suçla mücadelede yurtiçi ve yurtdışı kanun uygulayıcı birimlere eğitim desteği veren uluslararası bir eğitim merkezi olmuştur. Uyuşturucu madde kaçakçılığının önlenmesinde kullanılan ve mücadelenin etkinliğini önemli

ölçüde artıran narkotik detektör köpeklerin yetiştirildiği “Köpek Eğitim Merkezi” dairenin özellikle uyuşturucu konusundaki mücadele gücünü daha da arttırmıştır.¹³³

Aynı şekilde, örgütlü suç gruplarınca yüksek teknoloji kullanılarak işlenen suçlar ve bilişim suçları ile etkin ve verimli mücadele edilebilmesi ve suçluların kullandığı teknolojinin gerisinde kalınmaması amacıyla, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Bilgi İşlem Büro Amirliği, 20.04.2003 tarihinden itibaren Yüksek Teknoloji Suçları ve Bilişim Sistemleri Şube Müdürlüğü adını almış, 03.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren “E.G.M. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve İl Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği” uyarınca Bilişim Suçları ve Sistemleri Şube Müdürlüğü olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadelede hizmetlerin daha iyi yürütülmesi, önceden yaşanan olumsuzlukların aşılması, personelin bu konuda niteliklerinin artırılması ve daha profesyonel çalışması, teknolojik imkânlardan daha fazla yararlanarak başarıların artırılması amacı güdülerek Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Merkez ve İl Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde gerekli değişiklikler yapılarak 25.05.2009 tarihinde yeniden düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. 6500’e yakın personeli bulunan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 80 ilde Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü İstanbul ilinde, Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ve Bilişim Suçları ve Sistemleri Şube Müdürlüğü olarak 4 ayrı şube ile faaliyetlerine devam etmektedir.¹³⁴

¹³³ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=0&BKey=21>, Erişim Tarihi:02.05.2012

¹³⁴ <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=0&BKey=21>, Erişim Tarihi:02.05.2012

3.3. Bilişim Suçlarıyla Mücadele Birimi

Teknolojinin günlük hayatın vazgeçilmezi olduğu günümüzde, gelişen teknolojiye bağlı suç tipleri değişmiş ya da yeni suç tiplerin ortaya çıkarak sürekli bir ivme ile artış göstermeye başlamıştır. Bu doğrultuda gelişen teknolojinin kötüye kullanılmasını önüne geçmek, bilişim sistemleri kullanılarak işlenen suçlarla zaman kaybetmeksizin etkin bir şekilde mücadele etmek, suçun devamını ve oluşumunu önlemek suretiyle bilişim sistemlerinin suçun hedefi veya aracısı olmaktan çıkarmak Bilişim Suçlarıyla Mücadele Daire Başkanlığı'nın vizyonunu oluşturmuştur.

Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatında 1 Adet Daire Başkanlığı ve 9 adet Şube Müdürlüğü kurulması hakkında 07/07/2011 tarih ve 2011/2025 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 15/07/2011 tarih ve 27995 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve Bilişim Suçlarıyla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur. 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 16. Maddesi gereğince planlanıp onaylanan Bilişim Suçlarıyla Mücadele Daire Başkanlığına bağlı Şube Müdürlükleri şunlardır;

- Adli Bilişim Şube Müdürlüğü
- Siber Suçlar Şube Müdürlüğü
- Topluma ve Şahsa Karşı İşlenen İçerik Suçları Şube Müdürlüğü
- Mala Karşı İşlenen İçerik Suçları Şube Müdürlüğü
- Uluslararası İlişkiler Ve Mevzuat Şube Müdürlüğü
- İnsan Kaynakları Şube Müdürlüğü
- Strateji Geliştirme ve Destek Şube Müdürlüğü
- Bilgi Teknolojileri Şube Müdürlüğü
- Bilişim Suçları Akademisi

Başkanlık, 81 İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Bilişim Suçlarıyla Mücadele Şube Müdürlükleri ve Şube Müdürlüklerine bağlı 8 Büro Amirliklerinin (İdari Büro Amirliği, Adli Bilişim Büro Amirliği, Suç Araştırma ve

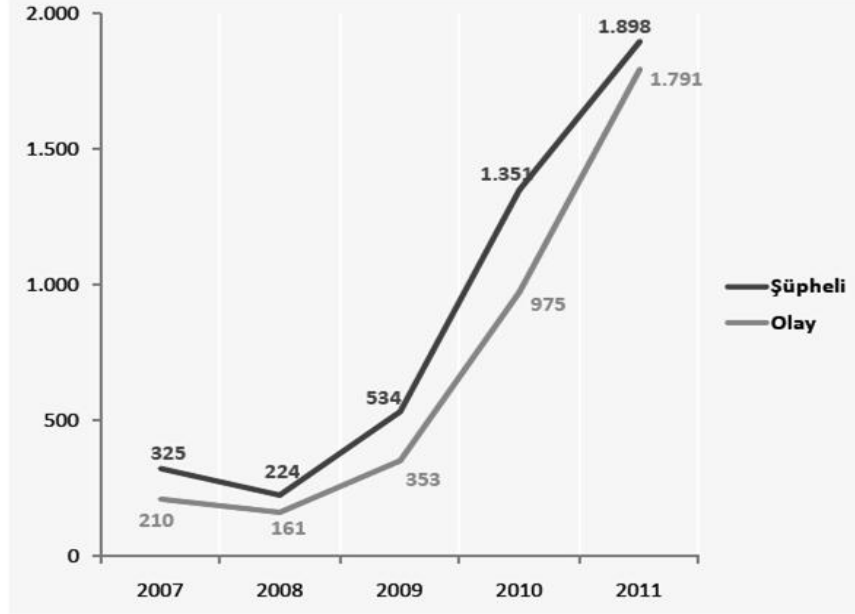
Soruşturma Büro Amirliği, Adli İşlemler Büro Amirliği, Sanal Devriye Büro Amirliği, Operasyon Destek Büro Amirliği, Bilgi Teknolojileri, Nöbetçi Amirliği) kurulum çalışmalarına 01.04.2012 tarihi itibari ile başlanmıştır.

Bilişim Suçlarıyla Mücadele Dairesinin kuruluş amaçlarından bazıları şunlardır:

- Bilişim Suçları konusunda toplumda farkındalık oluşturmak,
- Bilişim Suçları faaliyetlerini takip etmek, gerekli istihbari bilgileri toplamak, değerlendirmek, analiz etmek, ilgili mahkeme ve savcılık kararı ile operasyonlar düzenleyerek şahıslar hakkında gerekli adli işlemleri yapmak,
- Haksız kazancı engellemek, organize suç gruplarının oluşumunu ve faaliyetlerini engellemek,
- Türkiye'nin bilişim suçları profilini ortaya çıkarmak,
- Bilişim Suçlarıyla Mücadelede uluslararası ikili işbirliğini artırmak ve gerekli bağlantıları sağlamak,
- Yurtdışından Türkiye'ye yönelik bilişim suçları tehditlerini değerlendirmek, gerekli analizleri yapmak ve uluslararası işbirliği ile sınır aşan operasyonları organize etmek,
- Bilişim suçları alanında konusuna hakim profesyonel personeller yetiştirmek,

Yapılan incelemede, Emniyet Teşkilatında Bilişim Teknolojileri kullanılarak işlenen suçların soruşturulması ve dijital delillerin incelenmesi için destek veren ve görevli daire başkanlıklarının ve taşra teşkilatındaki birimlerin dağınık bir yapı arz ettiğinden bahisle, bilişim suçlarında kullanılan ileri teknoloji ile baş edilmesi, suçun işlenmesinde engelleyici tedbirlerin alınması, bilinçlendirme hizmetleri ile adli takip süreçlerinin etkili olarak polis tarafından yürütülmesi amacıyla Bilişim Suçlarıyla Mücadele Daire Başkanlığı'na ihtiyaç duyulduğu ve kurulması öngörülen bu daire başkanlığı ile suçla mücadele alanında ulusal öngörülerin ve suçla mücadelenin etkin olarak sağlanması için gerekli yapının ve yönetim ihtiyacının giderileceği anlaşılmıştır.

Şekil 5: Bilişim Sistemlerine Karşı İşlenen Suçlara Ait Olay-Şüpheli Sayıları

3.4. Kriminal Polis Laboratuvarları

Adli Bilimlerin farklı alanlarında hizmet sunmakta olan Kriminal Polis Laboratuvarı (KPL) Müdürlükleri Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Kayseri, İstanbul, İzmir ve Samsun illerinde hizmet vermektedir.

Kriminal branşta yer alan uzmanlık birimleri balistik incelemeler, belge incelemeleri, kimyasal incelemeler biyolojik incelemeler, iz incelemeleri ve ses, görüntü ve data incelemeleri birimleridir.

KPL Müdürlükleri, adli ve idari soruşturmalar sırasında elde edilen maddi bulgu ve delillerin, bilimsel usullerle inceleme ve değerlendirilmesi suretiyle soruşturma birimlerine teknik hizmet vermektedir. Daire Başkanlığı ve Laboratuvar Müdürlükleri, uzmanlık sahasına giren konularda, Kuruluş Yönetmeliği'nin 101. maddesinde yer alan;

İdari soruşturmalarda, Genel Müdürlük, Polis Başmüfettişleri ve Müfettişleri, Mülkiye Başmüfettişleri ve Müfettişleri; adli soruşturmalarda, İl

Emniyet Müdürlükleri ve bunların alt birimleri, adli görevleri ile ilgili olarak İl Jandarma Komutanlıkları ve alt birimleri, hazırlık soruşturmalarında Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Askeri Savcılıklar, ceza davalarında, yalnız deoksiribonükleik asit (DNA), uyuşturucu maddeler ve antika silahlara münhasır olmak üzere tüm yargı organları tarafından gönderilen delilleri bilimsel esas ve usullerle incelemek, değerlendirmek, belirlenen bulguları gerektiğinde fotoğraf ve analiz grafikleriyle birlikte rapor halinde talepte bulunan birime doğrudan göndermek ile görevlidir.¹³⁵

Verilen hizmette gizlilik esas olup; yönetmeliğin 112. Maddesinde yer alan, "Laboratuvar çalışmaları tam bir gizlilik içerisinde yapılır. Çalışmaların seyri, alınan sonuçlar ve inceleme konularının geliş-gidişleri hakkındaki bilgiler ve laboratuvar bölümlerince düzenlenen uzmanlık raporu örnekleri, ilgili ve yetkili makam ve kişiler dışında hiç bir kurum veya kişiye verilemez." hükmüne göre hareket edilmektedir.

3.5. Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı

1971 yılında Türkiye'nin gelişen ve değişen şartları karşısında Emniyet Genel Müdürlüğü merkez teşkilatı önemli gelişmeler katetmiştir. Bu kapsamda, 1.Daire Başkanlığı siyasi işlere bakan Genel Müdür Yardımcısına bağlı olarak daha önce Ecanip Şubesi adıyla faaliyet gösteren birim Pasaport Yabancılar ve Hudut İşleri Daire Başkanlığı adıyla yeniden yapılandırılmış ve bu Dairenden ayrılan 1.Şube Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanlığı adıyla Daire haline getirilmiştir.

1974 yılında ise; yine siyasi işlere bakan Genel Yardımcısına bağlı olarak adı değiştirilerek Yabancılar Hudut İltica Göç Vatandaşlık Pasaport Daire Başkanlığı adı altında; yabancılar, hudut, iltica ve göçmenleri, vatandaşlık, pasaport ve hudut kapıları olmak üzere 3 şube müdürlüğünden oluşmuştur. Planlı gelişme ve değişme dönemi olarak adlandırılacak bir dönem olan 1981 döneminde ise, Başkanlığın kuruluşu bu defa Yabancılar Hudut ve İltica Daire Başkanlığı adıyla; Yabancılar, Pasaport, Hudut Kapıları,

¹³⁵ <http://www.kpl.gov.tr/Kriminal.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

İltica, Göçmen Vatandaşlık, Hudut, Tır Şube Müdürlükleri olmak üzere 4 Şubeden ve Genel Evrak ve İstatistik Büro Amirliği'nden oluşacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.¹³⁶

Emniyet Genel Müdürlüğü Norm Kadro Çalışması Bakanlık Makamının 29.10.2003 tarihli olurları ile Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı 7 Şube Müdürlüğü ile birlikte 3 Büro Amirliği olarak yeniden yapılandırılmıştır. Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki uygulama birliğini sağlayabilmek ve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi (ICAO) standartlara uygun biometrik pasaportların üretime geçirilmesi için 2010 yılında Pasaport Şube Müdürlüğü, Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığından ayrılarak 24.05.2010 tarih ve 2010/421 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Pasaport Dairesi Başkanlığına dönüştürülmüştür. Bunun üzerine 26.08.2010 tarihli Bakanlık Makamının olurları ile Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığı bünyesinde; İdari Büro Amirliği, Strateji Geliştirme ve Destek Şube Müdürlüğü, Hudut İhtilafları Şube Müdürlüğü, Hudut Kapıları Şube Müdürlüğü, İltica Göç Vatandaşlık Şube Müdürlüğü, Yabancılar Şube Müdürlüğü, Yasadışı Göç ve İnsan Ticareti İle Mücadele Şube Müdürlüğü, Sınır Dışı İşlemleri Şube Müdürlüğü, Çalışma İzinleri Şube Müdürlüğü, Vize Şube Müdürlüğü olmak üzere (9) Şube Müdürlüğü ve (1) Büro Amirliği olmak üzere yeniden yapılandırılmıştır.¹³⁷

Emniyet Genel Müdürlüğüne doğrudan bağlı birimler dışında kalan Daire Başkanlıklarından birisi olan Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı, bünyesinde oluşturulan 9 Şube Müdürlüğü ile Emniyet teşkilatı içinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve Türkiye'de bulunan yabancılara aktif hizmet veren bir birimdir.

Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığınca yürütülen hizmetlerin niteliği ve sunulduğu kişiler itibarıyla farklılık arz etmektedir. Daire Başkanlığınca, çeşitli maksatlarla Türkiye'ye gelmek isteyen veya Türkiye'de bulunan yabancıların vize, ikamet, sığınma ve vatandaşlık işlemleri yürütülmektedir.

¹³⁶ http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=182

¹³⁷ http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=182

Bu bağlamda Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı; yabancıların her türlü vize, ikamet, çalışma, seyahat, ilmi araştırma, inceleme, kazı ve öğrenimleriyle, diplomatik misyon üyeleri ve konsolosluk mensuplarına uygulanacak esasların yürütülmesi ve Türkiye’de vatansız ya da haymatlos statüsünde ikamet eden yabancılardan yurt dışına seyahat etme ihtiyacı olanlara Valiliklerce verilen “yabancılara mahsus pasaportların” kimlere verileceği ile nasıl düzenleneceğine ilişkin uygulama birliğine yönelik işlemlerin yürütülmesi, hudut kapılarının açılması, kapatılması, denetimi ve geliştirilmesi, iyileştirilmesi, komşu ülkelerle imzalanmış olan antlaşma ve protokollerde öngörülen hükümler çerçevesinde hudut ve hudut bölgelerinde meydana gelen hudut olaylarının önlenmesi ve çözümlenmesi, ülkelerle imzalanmış bulunan antlaşma ve protokollerde öngörülen hükümlerin uygulanması, çeşitli ülkelere yasal veya yasal olmayan yollardan Türkiye’ye gelerek sığınma veya iltica hakkı talebinde bulunan yabancıların iltica taleplerinin sonuçlandırılması, ülkeye göçmen olarak gelmek isteyen Türk soylu olan veya Türk kültürüne bağlı yabancıların göçmenlik isteklerinin sonuçlandırılması, yabancıların vatandaşlığa alınmalarıyla ilgili soruşturmalarının yapılması, mülteci misafirhaneleri ile hudut kapılarının işleyişlerine ilişkin tetkik ve incelemelerde bulunmak, tespit edilen aksaklık ve noksanlıkların giderilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve önerilerde bulunulması görevlerini yürütür.¹³⁸

Daire Başkanlığının, görev ve sorumlulukları arasında bulunan yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığı ile mücadele konusunda gerek ulusal düzeyde etkin tedbirler alarak, gerekse uluslararası sorunların tespiti, bilgi alışverişi, ortak mücadele ve işbirliği şeklindeki çalışmalara aktif olarak katılarak coğrafi konumu nedeniyle yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığı olaylarından siyasi, ekonomik, sosyal-kültürel, güvenlik ve insani yönlerden olumsuz etkilenen ülkemizde hukuk kuralları ve insan hakları çerçevesinde yasadışı göç hareketlerini önlemeyi hedeflemektedir. T.C. pasaportlarının Uluslar Arası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) Standartları ve AB normları kapsamında yeni tip e-pasaportların tanzim edilmesine ilişkin yatırım projeleri söz konusu Daire Başkanlığınca yürütülmüştür. Pasaport Dairesi Başkanlığı kurulması

¹³⁸ http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=182

ardından elektronik pasaportların vatandaşlara 01 Haziran 2010 tarihinden itibaren vatandaşlarımıza verilmesi sürecinde Daire Başkanlığımızın büyük katkısı olmuştur.

4. EMNİYET TEŞKİLATININ YENİ GÜVENLİK PERSPEKTİFİ

4.1. Güvenlik Anlayışında Değişim

Geçmiş dönemlerde adı işkence, kötü muamele ve bazı yüz kızartıcı suçlarla da anılan emniyet teşkilatı son yıllarda adını insan hakları, demokrasi, toplum destekli polislik ve şeffaflık gibi küreselleşmenin toplumlara armağanı olan bazı değerlerle duyurmaya başlamıştır. Emniyet teşkilatının yeni güvenlik anlayışında amatör ruh ve profesyonel hareketle en iyi şekilde halka hizmet etme düşüncesi bulunmaktadır.

Güvenliğin özgürlükleri kısıtlamaması aksine güçlendirmesi gerekmektedir. Yeni güvenlik anlayışında kolluk güçleri bu duruma göz önünde bulundurarak hizmetlerini yerine getirmektedir.

Emniyet teşkilatında başta ast-üst ilişkilerinde yaşanan normalleşmeler olmak üzere yönetsel anlamda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Yöneticilerin katı bakış açılarının yerini daha esnek ve inisiyatif alan bir yaklaşım almıştır. Yöneticileri astlarını ve hizmet verdikleri bireyleri önce insan olarak görmeye başlamıştır. Ayrıca, özlük haklarında yaşanan iyileştirmeler yeni dünya düzeninin hakların daha çok arandığı ve verildiği atmosferinde daha çok gündeme gelmeye başlamıştır. Kolluk güçlerinin yöneticileri kendilerini her alanda geliştiren ve eğitimine önem vermeye mecbur hale gelen bir sürece girmiştir. Özellikle küreselleşmenin devletlerin kendilerini rüzgarına kapılmak zorunda bıraktıran insan hakları, demokratiklik, hesap verebilirlik ve katılımcılık gibi değerler kolluk personelinin rehberi haline gelmiştir.

4.2. Yapısal Değişim

Türkiye’de kolluk birimleri hantal merkeziyetçi yapıdan kendini kurtarmış, daha etkin hızlı ve verimli bir sürece girmiştir. Ayrıca görevlerini yerine getirirken daha esnek olmasının yanında daha objektif bir hüviyet

kazanmıştır. Uluslar arası arenada güçlü devlet olduğunun göstergesi olarak uluslar arası yapı ve organizasyonlarda daha etkin hale gelmiştir.

“Modern anlamda kölelik” olarak adlandırılan; temel insan haklarının ihlali olan ve bireyden Devlet Güvenliğine kadar çok geniş bir yelpazede zararları bulunan İnsan Ticareti suç türü ile mücadele çalışmaları; hedef ülke konumunda ve yabancı merkezli insan ticareti akımlarını almakta olan Türkiye’de başarılı şekilde sürdürülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda, 2000 yılında BM Sınırışan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi ve insan ticareti ile mücadeleye ilişkin ekli protokolü Türkiye tarafından hemen imzalanmış; 2003 yılında da TBMM’de onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasal reformun akabinde; sınırışan nitelikteki insan ticareti ile polisiye mücadeleden uluslararası standartlara uygun mağdur odaklı yaklaşıma, uluslararası somut işbirliğine kadar Türkiye’de birçok somut adım hızla atılmış, gelişme sağlanmıştır.¹³⁹

Türkiye’nin stratejik bir yaklaşımla, özverili ve başarısı dış kaynaklarca da teyit edilen türdeki mücadele çabaları, geniş bir kapsama sahiptir. Bu doğrultuda, bugüne kadar Türkiye’de ilgili resmi ve sivil kurumlarımızca birçok çalışma gerçekleştirilmiş ve halen gerçekleştirilmektedir. İçişleri Bakanlığı nezdinde de EGM (Yabancılar, Hudut, İltica Dairesi Başkanlığı) koordinesinde çok sayıda düzenleme, genelgeler ve eğitim-bilinçlendirme faaliyetleri ile gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.¹⁴⁰

Bunun dışında kolluk birimlerinin yapısını oluşturan birimlerde uzmanlaşma daha da artmış, niteliğine göre görevlendirilen personelin görevlerinde daha başarılı olduğu görülmüştür. Hizmet öncesinde alınan eğitim ve hizmet içi eğitim de bu görevlerde başarıyı arttırmıştır.

Yurtdışında misyonlarda aldığı görevlerle uluslararası alanda da gücünü göstermiş, etkisini arttırmıştır. Afganistan, Haiti vb. iç problemler yaşanan ülkelerde önemli roller üstlenmiş, başta Birleşmiş Milletler Barış Gücü içerisinde olmak üzere birçok oluşumun içerisinde etkili görevlerde bulunulmuştur.

¹³⁹ http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=126

¹⁴⁰ http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=126

Polis Akademisi ve bağılı meslek yüksek okulları ile polis eğitim merkezinde verilen eğitim çağın gereklerine uygun hale getirilmiş, insanı öncelik olarak gören ve insan hakları, demokrasi, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi temel değerleri özümseyen personeller yetişmiştir.

4.3. İnsan Kaynakları Yönetiminde Değişim

Suçun ve suçlunun en üst seviyede gelişme gösterdiği, daha önce karşılaşılmayan birçok suç türü ile karşılaşılan günümüzde polis, kendini her alanda geliştirmeye başlamıştır. Bu kapsamda kurulan uzman birimler ve üst düzey eğitim de bu gelişmeyi göstermektedir. Emniyet Teşkilatı personeli kendini hem asıl mücadele alanı olan sokakta geliştirmiş, hem de bunu besleyen teknik alt yapıyı ilerletmeyi ihmal etmemiştir. Bunun yanında %90'lara varan üniversite mezunu emniyet personeli ile akademik alanda kendisini geliştirerek pratik yaşamı teorik olarak da destekleyen ve tecrübelerini profesyonellikle birleştiren bir yönetim anlayışını benimsemiştir.

Halka rağmen halk anlayışı yerini, halkın huzuru ile huzur bulan bir yönetim anlayışına bırakmıştır. Emniyet teşkilatı sadece halkla olan ilişkilerinde değil her geçen gün iyileşen şekilde insan kaynaklarının yönetiminde de büyük ilerlemeler sağlamıştır. Maaş, mesai saatleri, çalışma koşulları ve ast-üst ilişkileri gibi konularda önemli normalleşmeler ve gelişmeler yaşanmıştır ve halen bu ilerlemeler devam etmektedir. Yaşanan gelişmeler polisin sosyal yaşamına da olumlu şekilde yansımış, bunun geri dönüşümü önce emniyet teşkilatına sonra devlete olmuştur. Zira kendi sorunlarıyla boğuşan bir kişi ya da mekanizmanın bir başkasının sorunuyla samimi mücadelesinin zorluğu aşıkardır. Bu anlamda emniyet teşkilatının günümüzün önde değerleri insan hakları, demokrasi ve şeffaflık gibi hususlara olan itibarı ile teşkilat mensuplarının maddi ve manevi beklentilerinin belli ölçülerde karşılanmasının bir araya gelmesiyle devlet ve millet açısından farklı bir sinerji doğmuştur.

Emniyet güçleri toplum destekli polislik ile hizmetinin gayesi olan vatandaşının desteğini almayı planlamıştır. Psikolojik harekat ile güvenlik temelli polislik anlayışından farklı yolların da terörle mücadelede başarılı

olacağını göstermiştir. MOBESE ve Trafik Bilgi Sistemi ise yeni güvenlik anlayışında teknolojinin güvenlik hizmetlerinde kullanımında üstlendiği rolün önemini ortaya koyan projelerdir. Aşağıda emniyet teşkilatının yeni güvenlik anlayışında ortaya çıkan yeniliklerden sadece bir kaçı olan bu hususlara kısaca değinilecektir.

4.3.1. Toplum Destekli Polislik

Toplum destekli polislik (TDP), “Toplumun Polisliği” kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır. Kavram, toplum odaklı polislik olarak da ele alınabilmektedir. Ancak daha çok toplum destekli polislik kavramı tercih edilmektedir.

Polisin, hizmetlerini yürütürken görevinin esası olan toplumdaki bağımsız hareket etmesi düşünülemez. Polislik, artık bir “güç kullanma mesleği” olarak değil “topluma hizmet sunan bir meslek” olarak ön plana çıkmakta ve polislik mesleğinin yapısı değişmektedir.

Günümüzde, birçok dünya ülkesinde TDP uygulamasının varlığından söz etmek mümkündür. Özellikle ABD, Kanada, İngiltere, Japonya ve İspanya gibi ülkelerde, TDP çok yönlü bir kavram olarak ele alınmakta ve polisiye hizmetlerin tamamını kapsayan bir anlayış olarak ortaya çıkmaktadır. TDP hizmet anlayışı, yerel taleplere odaklanan bir polislik yaklaşımını hayata geçirmeyi hedeflemektedir. Toplum destekli polis, toplumun bir parçası ve görev yaptığı yerin güvenliğini sağlayamaya çalışan personeldir.

Polisliğin geleneksel faaliyetleri, Türkiye ve diğer birçok ülkede geçmişten bu yana fazla değişmeden kalmıştır. Buna göre, polislik hizmetlerinin yürütülmesinde altı temel hedef üzerine odaklanılmıştır: Hukuk ve nizamın sağlanması kişilerin ve mülkün muhafazası, suçun önlenmesi, suç faillerinin adalete teslimi, suçların aydınlatılması, karayolu trafiğinin kontrolü ve trafik meseleleri hakkında mahallî yetkililere tavsiyelerde bulunulması, belli muhtelif işlerin gerektiğinde bazı devlet daireleri adına ifası, yardıma muhtaç olanlara yardım etmek küçük ve büyük felaketlere karşı daima hazırlıklı olmak.

Toplum destekli polislik olarak toplum polisliği, özellikle topluma 'hizmet sunma' fonksiyonuna ve diğer sosyal kurumlarla daha fazla işbirliği ihtiyacına vurgu yapmaktadır. Toplum polisliğinin hedefleri olarak şunlar belirtilmektedir: Kişisel ilişkilerde hürriyet, eşitlik ve birlikteliğe katkıda bulunmak, hürriyeti güvenlik ile uyumlu kılmak ve hukukun üstünlüğünü yüce tutmak, insan haklarına saygılı olmak, korumak ve mutluluğu hedeflemek suretiyle insan haysiyetini yüceltmek, müşterek sosyal faaliyette bulunmak suretiyle suç oluşturan koşulları def etmeye iştiarak etmek ve yönlendirme yapmak, toplum kesimlerinde güvenin pekiştirilmesinin oluşturulmasına katkı sağlamak, kişilerin can ve mal emniyetini ve emniyet hislerini takviye etmek, suçların takibini, hukukun üstünlüğu çerçevesinde tahkik ve tespit edip gerçekleştirmek, kamunun geçişine açık olan karayolları, caddeler, sokaklar ve çıkmaz sokaklarda serbest geçiş ve hareketi kolaylaştırmak, kamu düzenini sağlamak.

Polis, görevli olduğu bölgelerden bağımsız hareket edemez. Bu nedenle görevli olduğu yerlerdeki yerleşim birimlerine sosyal bakımdan uyum sağlamak ve burada yaşayanların sıkıntılarını paylaşmak durumdadır. Bu, suçu önlemek amacıyla için yapılması gereken çalışmalar kapsamındadır. TDP projelerinin çoğunluğunda merkezde "toplum polisi" veya "daimi bölge memuru" adı verilen polis memurları bulunmaktadır. Bunlar, polisin belli bir semt veya mahalle ile etkileşiminin devamını sağlamakta, halk ile çatışma ihtiva etmeyen tarzda olağan ve süreklilik arz eden ilişkiler geliştirme hususunda etkinlikte bulunmaktadır.

Toplum destekli polisliğin bir başka önemli hizmet yürütme şekli de, okul irtibat faaliyeti, gençlik kulüplerine ziyaretler, genç sürücüler için danışma projeleri hazırlamak ve okul tatillerinde gençleri suçlu davranışından uzak tutucu faaliyetler düzenlemek suretiyle polis ve genç nüfus arasında sıcak ilişkilerin oluşturulması olarak görülmektedir. Vatandaşların önleyici faaliyetlere katılmaları, polis noktaları ve teşkil edilen mevkiler ile artırılmaktadır. Bu yapılanma, polis–halk ilişkisini, ana hizmet birimi olan polis merkezlerinin çoğu zaman sıkıcı atmosferinden uzaklaştırıp mahallî polis

unsurlarına, komşuluk ilişkilerini geliştirme anlayışına, bölgede ikamet edenlerin oluşturdukları sivil toplum kuruluşları ile irtibat kurmaya ve toplum merkezlerine ziyaretlere taşıyarak insan odaklı hale getirmektedir. Teşkilat genelinde ise TDP, suçun önlenmesine koordineli bir yaklaşım ortaya çıkarmaktadır. TDP, polisin hesap verebilirliğini de öne çıkarmaktadır. Bunu, halkla ilişkiler birimlerinin yaptığı gibi klasik ve rutin çalışmalar olarak değil, topluma sunulan polislik hizmetleri üzerinde halkın daha etkili bir tesire sahip olmasına imkân sağlamak için yapmaktadır. TDP'nin esası, polisin, hizmetinde olduğu toplumun temel problemleri ile doğrudan ve aracısız bir ilişki kurarak meşgul olmasıdır. Burada, toplumun ihtiyaçları konusunda polis ve toplumun algılamalarının bir sentezi mevcuttur.¹⁴¹

Polisiye hizmetlerin, genel güvenlik hizmetlerinin ve suçla mücadelenin sadece polis hizmetleri eksenli değil, çok yönlü ve bütüncül bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bunu sağlamanın temel yöntemlerinden birisi de, Toplum Destekli Polislik hizmetlerinin yaşama geçirilmesidir. Genel anlamda polislik faaliyetleri olarak isimlendirilen bu hizmetler kapsamında, suçla mücadeleyi etkin kılmanın ve güvenli bir ortamı sağlamanın, güvenlik hizmetlerine toplumun katılımı ve desteğiyle mümkün olacağı açıktır. Gelişmiş demokratik ülkelerin çoğunluğunda başarılı bir şekilde uygulanan “Toplum Destekli Polislik” anlayışının, Türkiye’de de hayata geçirilmesi vazgeçilmez bir gereklilik hâline gelmiştir. Bu amaçla Türkiye’nin AB’ye üyelik sürecinde, “Toplum Destekli Polislik (TDP) Twinning (Eşleştirme) Projesi” Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Proje sürecinde yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar neticesinde önemli aşamalar kaydedilerek “Toplum Destekli Polislik Türkiye Modeli” oluşturulmuş, 31.05.2006 tarih ve 49 nolu Bakanlık Genelgesi ile 15 Haziran 2006 tarihinde; Türkiye’nin özellikleri göz önünde bulundurularak öncelikle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya illerinde pilot uygulama için belirlenen bölgelerde başlanmıştır. Toplum Destekli Polislik Pilot Uygulaması’na başlanmıştır. Toplum Destekli Polislik Pilot Uygulaması çerçevesinde; amir ve memur sınıfından 600 personele “Toplum Destekli

¹⁴¹ <http://www.toplumdesteklipolis.com/node/440>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

Polislik Temel Eğitim Kursu” verilmiş, Toplum Destekli Polislik hizmetlerini yürütmek üzere 10 pilot ilde Toplum Destekli Polislik Büro Amirlikleri kurulmuştur. Toplum Destekli Polislik hizmetleri, bu yönüyle toplumun güvenlik talebine göre şekillenen bir anlayışın polisiye hizmetlerde yaşama geçirilmesi anlamına gelmektedir. Toplumsal sorunlara odaklanan ve çözümlerin bütüncül bir çerçevede ele alınarak toplumun bütün kesimlerinin, kurumlarının ve devlet organlarının yer aldığı bir hizmet anlayışının bu açıdan artık çağın bir gerekliliği olduğu kabul görmektedir. Toplum Destekli Polislik Projesi’nin genel amacı; Türkiye’de güvenlik hizmetlerinin toplumun katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini, toplum-polis ilişkilerinin geliştirilmesini, suçla mücadelenin güçlendirilmesini ve polislik hizmetlerinde toplumun güvenlik memnuniyetini yükseltmeye yönelik çalışmaların yaşama geçirilmesidir. Toplum Destekli Polislik uygulamaları kapsamında güvenlik hizmetlerinin kalite ve verimliliğinin yükseltilmesi ve polis-toplum ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik aşağıda belirtilen etkin çalışmalar gerçekleştirilecektir.¹⁴²

Toplum Destekli Polisliğin, toplumun öncelikli güvenlik beklentileri ve önerilerinin tespitine yönelik güvenlik memnuniyet ölçümleri yaparak, müşteri odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi, toplum temsilcileri (sokak/site, komşular birliği, mahalle komşular birliği, kent güvenlik danışma kurulu) ile periyodik güvenlik sorunlarını paylaşım toplantıları düzenlenerek, toplumun güvenli yaşama katılım ve katkıları sağlanması, toplumda suçtan mağdur olmuş şahıslara toplum destekli polis temsilcileri tarafından psikolojik ve moral destek sağlanması, eğitim çağındaki çocukların ve gençlerin suçlara ve kötü alışkanlıklara karşı korunmasına yönelik etkin çalışmalar yürütülmesi gibi görevleri bulunmaktadır.

Suçların oluşumuna etki eden olumsuz faktörlerin belirlenmesi ve giderilmesine yönelik ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlanarak çalışmalar yürütülmesi, halkın suçlara karşı kendini koruma arzusu ve güvenli yaşamın sağlanmasına yönelik toplumsal bilinçlendirme etkinlikleri yapılması, toplumda meydana gelen olayların sosyal, ekonomik, psikolojik ve diğer

¹⁴² <http://www.toplumdesteklipolis.com/node/440>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

nedenlerini araştırmaya yönelik Polis –Üniversite/Eğitim Kurumları işbirliğinde bilimsel çalışmalar yapılması, toplumsal kesimlerin, sosyal ve kültürel etkinliklerine katılımı sağlanarak, polis-halk ilişkisi geliştirilmesi, suçların önlenmesine yönelik gerçekçi verilere dayalı suç analizleri ve suçlu profillerinin çıkartılması sağlanması toplum destekli polislikte önemli yer tutmaktadır.

Bu bağlamda, toplumda oluşan güvenlik kaygısı ve suç korkusunun giderilmesi ve kentlerdeki yaşam kalitesinin yükselmesine yönelik etkin çalışmalar yapılması, önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında halkı bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik programlar ve kampanyalar düzenlenmesi, güvenlikte toplumsal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi kapsamında panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri toplumsal etkinlikler düzenlenmesi, Toplum Destekli Polislik hizmetlerinde etkinliği ve verimliliği artırmaya yönelik personel eğitimleri çağın gereklerine uygun geliştirilerek, personel güncel şartlara uyumlu hale getirilmesi, güvenlik konusundaki toplumsal beklenti ve gereksinimlere cevap verebilmek için hizmetlere uygun nitelikte uygulama projeleri ve modellerin geliştirilmesi, çağın gereklerine uygun geliştirilen Toplum Destekli Polis anlayışının bütün personele yaygınlaştırılması için etkin çalışmalar gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca; 10 pilot ilde uygulamasına başlanan Toplum Destekli Polislik Projesi aşamalı olarak 2010 yılında ülke geneline yaygınlaştırılmış ve 81 ilde ve nüfusu 30 bini geçen ilçelerde kurulmuştur. 30 binin altında kalan ilçelerde de Toplum Destekli Polis ekipleri oluşturulmuştur.¹⁴³

4.3.2. Gelişen Laboratuvar Uzmanlık Hizmetleri

Suçlarda meydana gelen değişimler ve artışlar suçla mücadelede bilimsel gelişmelerin ve failerin en kısa zamanda tespitine yönelik çalışmaların önemini ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda uzman birim olarak kurulan Kriminal Polis Laboratuvarları 'Her Temas İz Bırakır' prensibinden hareketle suçla mücadelede bilimsel bir bakış açısı ile hareket ederek delilden sanığa kolayca ulaşabileceği bir sürecin önünü açmaktadır.

¹⁴³ <http://www.toplumdestekli polis.com/node/428>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

Kriminal Polis Laboratuvarları vasıtasıyla suça karışmış her türlü ateşli-ateşsiz silahların incelenmesi, mermi çekirdeği ve kovanlar üzerinde inceleme yaparak suç faillerini tespit etmede önemli katkı sağlanmaktadır. Türkiye’de meydana gelen suçların aydınlatılmasına yönelik çalışmalarda ateşli ve ateşsiz silah incelemeleri önemli bir yer tutmaktadır. 1998 yılından bu yana balistik incelemelerde bilgisayarlı kovan ve mermi çekirdeği karşılaştırma sistemi kullanılmaktadır. Benzer bir sistemin Türkiye tarafından geliştirilmesi amacıyla TÜBİTAK ile birlikte "BALİSTİKA" projesi yürütülmektedir. Balistik incelemeler kapsamında, ateşsiz silah incelemeleri, ateşli silah incelemeleri, (6136 sayılı kanun kapsamında yer alıp almadıkları, daha önce işlenen bir olayda kullanılıp kullanılmadıkları, antika özelliklere sahip olup olmadıkları) mühimmat incelemeleri, kovan ve av tüfeği kartuşlarının incelemeleri, mermi çekirdeği incelemeleri, silahı tespit edilemeyen olaylar arşivi incelemeleri, atışın yeniden yapılandırılması analizleri yapılmaktadır.¹⁴⁴

Kriminal Polis Laboratuvarları belge incelemeleri birimi tarafından, değeri ve resmi niteliği olan her türlü belgenin sahte yada tahrifatlı olup olmadığı, el yazısı imza ya da makine yazılarının belirli bir kişi elinden ya da makineden çıkıp çıkmadığı en güncel metot ve cihazlar yardımıyla araştırılmakta ve adli makamlara bu yönde ekspertiz raporu hazırlanmaktadır. Şüpheli dokümanlar incelenerek, el yazıları ve imzaların kaligrafik incelemesi yapılmakta, kişilere aidiyetleri veya sahtelikleri hususunda görüş bildirilmekte, tümüyle sahte düzenlenmiş veya tahrif edilmiş belgeler üzerinde inceleme yapılmakta, sahteliklerini ve yöntemleri belirlenmektedir. Ayrıca; el yazısı incelemesi, mürekkep incelemesi, imza incelemeleri, daktilo ve elektrikli yazıcılara ait yazıların incelenmesi, fotokopi belgelerin incelenmesi, kaynak tespiti, fulaj izi incelemeleri, baskı yazıların incelenmesi, kaşe ve mühür izi incelemeleri, tahrifat incelemeleri yapılmaktadır.¹⁴⁵

¹⁴⁴ <http://www.kpl.gov.tr/Balistik.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

¹⁴⁵ <http://www.kpl.gov.tr/Belge.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

Cinayet, hırsızlık, adam yaralama ve ırza tecavüz gibi suç teşkil eden adli olaylarda olayı aydınlığa kavuşturacak kan, tükürük, meni, ter, idrar, kıl, tırnak, deri, kemik, diş gibi biyolojik deliller üzerinden bilimsel analizlerle gerçek failin yakalanması veya eldeki şüpheli şahsın olayın gerçek faili olmadığına tespiti ile hazırlık soruşturması aşamasında polise yön vererek, gerçek adaletin sağlanmasına yardımcı olunmaktadır. Olay yerlerinden elde edilen kimliği belirsiz DNA örnekleri LABİYS (Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi) içerisinde bulunan DNA bilgi bankasında bilgisayar ortamında saklanmakta ve meydana gelen suçların aydınlatılmasına yönelik olarak olay yerinden elde edilerek kriminal polis laboratuvarına intikal eden DNA örnekleri veri bankasında taranarak olay-şahıs irtibatları belirlenmektedir. Ayrıca "DNA Verileri ve Türkiye Milli DNA Veri Bankası Kanunu" tasarısı çalışmaları kapsamında KPL'nin girişimiyle oluşturulan, bakanlıklar ve kurumlar arası çalışma grubu yardımıyla "Milli DNA Veri Bankası" kanun taslağı hazırlanmıştır. Söz konusu taslak gerekli görülmesi halinde revizyona tabi tutulmak ve akabinde TBMM'ye sunulmak üzere Başbakanlığın ilgili biriminde bulunmaktadır. Kan örneklerinin kaynağının tespit edilmesi (insan, hayvan), CMK kapsamında şahısların biyolojik örneklerinden DNA elde edilmesi, bazı biyolojik bulguların türünün (kan, tükürük, meni, ter vb.) tespiti, biyolojik bulgulardan DNA elde edilmesi (kan, tükürük, meni, kıl, ter, doku, kepek, kemik), olay yeri bulgularından elde edilen DNA'lar ile şüpheli ve diğer şahıslardan alınan örneklerden elde edilen DNA'ların karşılaştırılarak olay-şahıs irtibatlarının belirlenmesi gerçekleştirilmektedir.¹⁴⁶

Suçla konu olan ayakkabı ve araç tekerlek izlerinin kaynaklarının tespiti ve irtibatlandırılmasına yönelik araştırma, arşivleme ve uzmanlık faaliyetleri yürütülmekte; alet izlerinin kaynaklarının tespiti ve irtibatlandırılması ile metallere üzerine basılı mühürlerin orijinal olup olmadığına yönelik araştırmalar yapılmaktadır. Özellikle silah ve araçlar üzerinde bulunan tanımlayıcı seri numaralarının orijinal olup olmadığı yönünde araştırma, arşivleme ve uzmanlık faaliyetleri yürütülmekte; metal, cam, plastik, ahşap ve benzeri nesnelere kırılması ve parçalanması neticesinde ortaya çıkan parça delillerini fiziki olarak incelenmesi gerçekleştirilmekte; karakteristik izleri

¹⁴⁶ <http://www.kpl.gov.tr/Biyoloji.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

taşımaya müsait yüzeyler üzerinde ateşsiz silahlar ile meydana getirilmiş olan fiziki değişiklikleri inceleyerek teşhis, tespit ve belirli nesnelere ile irtibatlandırılmalarına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ayakkabı izi incelemesi, araç lastik izi incelemesi, alet izi incelemesi, silah ve araçlara(şasi) ait seri numarası incelemesi, parça incelemesi, tescil plakaları incelemesi, tek başına veya başka delillerle birlikte kimyasal analize tabi tutulmaya müsait kimyasal maddelerden ibaret maddi delillerin dünyada uygulanan bilimsel ve teknik usullerle incelenmesi ve değerlendirilmesi sureti ile suç ve suçlunun tespiti ve delillendirilmesine yönelik hizmet yürütmektedir.¹⁴⁷

Her türlü uyuşturucu ve kötüye kullanılan maddelerin nitel ve nicel analizi yapılmakta, talep olduğunda diğer olaylarla irtibatı araştırılmakta; patlayıcı maddelerin nitel ve nicel analizleri ile patlama olaylarına ilişkin bulgularda patlayıcı madde analizi gerçekleştirilmekte ve talep olduğunda diğer olaylarla irtibatı araştırılmaktadır. Şüpheli kişilerden veya yerlerden görevlilerce alınan svaplar analiz edilerek, bu svaplarda atış artığı olup olmadığı belirlemek; atış artıklarının dağılımını inceleyerek atış mesafesini tayin etmek; yangın artıklarını analiz ederek kullanılmış olabilecek yangın hızlandırıcısı maddeyi belirlemek; orijinal haldeki toksik maddelerin nitelik ve niceliklerini belirlemek; kanda alkol analizi yapmak; idrar ve kanda uyuşturucu madde analizi yapmak; lif, mürekkep, boya, metal, cam, yapışkan, polimer ve Kimyasal İnceleme Şube Müdürlüğü bünyesindeki diğer büroların inceleme alanına girmeyen bilinmeyen nitelikteki maddeleri incelemek, kimyasal analizlerini ve mukayeselerini yapmak gibi görevleri Kriminal Polis Laboratuvarlarında yerine getirilmektedir. Kundaklama olaylarına ilişkin analiz ve incelemeler, metal, toprak, plastik malzeme, yapıştırıcı, vb. analiz ve incelemeleri, bilinmeyen madde analizleri, uyuşturucu maddelerin incelenmesi, patlayıcı madde incelemesi, atış artıkları incelemesi, boya ve mürekkep incelemesi, kumaş ve lif incelemesi, toksik madde incelemesi, cam analiz ve incelemeleri, birim bünyesinde; ses

¹⁴⁷ <http://www.kpl.gov.tr/iz.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

inceleme, görüntü inceleme, data inceleme ve antropolojik inceleme laboratuvarları yer almaktadır.¹⁴⁸

Ses İncelemeleri Laboratuvarında; Konuşmacı teşhis ve tanıma, kayıt iyileştirme, kayıt güvenilirliği, sinyal çözümülemesi (motor, tabanca, cam vb. nesne sesleri üzerinde niteliksel ve niceliksel çözümlenmeler), konuşmacı profili çıkarma ve diğer ses incelemeleri alanlarında faaliyet yürütülür. Görüntü İnceleme Laboratuvarında; Fotoğraflar veya görüntü içerikli her türlü analog veya dijital medyalar üzerinde fotoğraf/görüntü karşılaştırma, kurgu tespiti ve montaj tespiti alanlarında incelemeler yapılmaktadır. Data İnceleme Laboratuvarında; Bilişim sistemlerine karşı veya bilişim sistemleri vasıtasıyla işlenen suçlara ilişkin olarak el konulmuş olan, cihaz ve aygıtlar üzerinde inceleme yapılmaktadır. Bu kapsamda sabit diskler, bilgisayarlar, cep telefonları ve akıllı telefonlar, hafıza kartları, flash bellekler, dijital fotoğraf makineleri incelenebilmektedir.¹⁴⁹

4.3.3. MOBESE ve Trafik Bilgi Sistemi

Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (MOBESE), Emniyet Genel Müdürlüğü araçları için tasarlanmış iletişim altyapısı olarak GPRS teknolojisini kullanan, yazılım ve mobil donanım birimlerinden oluşan, Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Bilgi Yönetim Sistemlerinin (GIS / MIS) entegrasyonudur. Mobil iletişim teknolojisinin kamu hayatındaki önemi doğrultusunda Emniyet hizmetlerinin de teknolojiye uygun bir hızda gelişmesini sağlamak, olaylara en kısa süre içinde müdahale etmek, kişi hak ve özgürlüklerini ön planda tutarak vatandaşa en iyi hizmeti sunmak gibi çok önemli hedefleri gerçekleştirmek için MOBESE projesi tasarlanmıştır. Kent Güvenlik Yönetim sistemi olan MOBESE; Emniyet Genel Müdürlüğü'nün asayişini sağlamak ve denetim görevini daha etkin bir biçimde gerçekleştirmek üzere; mevzuata uygun olarak elde edilen görüntü, ses ve konum verilerinin işlenerek anlamlı

¹⁴⁸ <http://www.kpl.gov.tr/Kimya.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

¹⁴⁹ <http://www.kpl.gov.tr/Ses.html>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

sonuçlar üretilmesini ve sonuçların çeşitli uygulamalar ile desteklenmesini sağlayan, modüler olarak geliştirilmiş bir bilişim sistemidir.¹⁵⁰

MOBESE projesi kapsamında ilk uygulama 2002 yılında Diyarbakır'da 100 araçla araç takip sistemi şeklinde başlamış, bu yapı 2005 yılında İstanbul ilinde İl Özel İdaresinin katkılarıyla genişletilmiş ve bünyesinde 12 alt sistemi barındıran İstanbul Mobese Projesi adıyla uygulamaya konulmuştur.

MOBESE ile emniyet teşkilatında mevcut bulunan bilişim alt yapısının, hedeflere ulaşabilme doğrultusunda daha verimli, paylaşımcı ve uyumlu çalışmasının sağlanması ve ileriye yönelik proje ve yatırımların koordinasyonunu, mobil çalışanlara, zamansal yönden önemli bilgilerin iletilmesi ve alınması, bir sorun saptandığında ya da önemli ve acil durumlarda mobil personele ikaz gönderilmesi, haber merkezlerinde ihbarları değerlendiren ve ekipleri yönlendirme görevi bulunan personelin mobil ekiplere ve polis merkezlerine veri göndermek ve almak için basit ve hızlı bir erişime sahip olması gerekmektedir.¹⁵¹

Her geçen gün gelişen ve kullanıma Türkiye geneline yayılan Mobese'nin sistematik yapısını Mobil Uygulamalar Sistemi, ağrı Yönetim Sistemi ve Görüntüleme Sistemi oluşturmaktadır. Kullanıcılarının Mobese uygulamalarından faydalanarak, karşılaştıkları olay, şahıs ve araç karşısında zaman kaybetmeden n bilgi almalarını sağlayan, kullanıcıları konum bilgisi ile destekleyen, gerçekleştirilen işlemlerden değerlendirme niteliğinde döküm, grafik ve harita üretebilen yazılım, donanım ve hizmet bütünlüğüne Mobil Uygulamalar Sistemi; çeşitli kaynaklardan gelen bilgiler işığında güvenlik kuvvetlerinin olay yerine sevk ve idaresini düzenleyen, süreç dahilinde personelin ve uygulamayı kullanan diğer kurum kullanıcılarının birbirleri ile etkileşimlerini sağlayan Coğrafi Bilgi Sistemi ile desteklenmiş bilişim sistemine ağrı Yönetim Sistemi; eş zamanlı olarak elde edilen görsel bilgilerin; delil niteliğinde saklanması, izlenmesini, otomatik olarak veya izleme neticesinde elde edilen alarmlar hakkında gerekli kayıt ve işlemlerin

¹⁵⁰ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.273.

¹⁵¹ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.276.

yapılmasını sağlayan donanım ve yazılımlara ise Görüntüleme Sistemi adı verilmektedir.¹⁵²

Araç Takip Sistemi, Coğrafi Bilgi Sistemi, Yerel/Ulusal Sorgu Sistemi, Karar Destek Sistemi, Suç Analiz Sistemi ve Akıllı Sistem Mobese'nin bileşenlerini oluşturmaktadır. Mobese'nin önemli özellikleri ise; olayların sayısal haritada analizi, gelişmiş veri tabanı sorgulamaları yapabilme, Kolay ve şifreli mesajlaşabilme, Kolay ve etkin ekip koordinasyonu yapabilme, Kolay ve doğru personel performans değerlendirmesi yapabilme, Akıllı bir sistem olması, resim transferi yapabilme şeklinde sıralanabilir. Ayrıca; sistemin SMS ile veri aktarımından çok ucuz ve kesintisiz olması, telsize daha hızlı ve aynı anda birçok işlem yapılabilmesi, GPRS maliyetini en aza indirecek önlemlerin alınması, aracı kullanan kişilerin suiistimalinin ortadan kalkması, veri tabanına atılan her türlü tablodan terminallerin anında sorgu yapılabilmesi, ekiplerin sevk ve idaresinin kontrol altında tutulması, mesajlaşma işlemleri sayesinde haberleşmede tasarruf sağlanması, akıllı bir karar destek sistemi olması, sınırsız grup oluşturma ve bunlara bağlı alt terminallerin tanımlanması, iletişim trafiğinin denetlenmesi ve sayısal harita üstünde sınırsız sembol tanımlanabilmesi gibi faydaları bulunmaktadır.¹⁵³

Trafik kazalarında; her yıl binlerce insan hayatını kaybetmekte, on binlerce insan ise yaralanmaktadır. Trafik kazaları hem ekonomik hem de sosyal yönden büyük yaralar açmaktadır. Trafik kazalarının azaltılmasına yönelik Karayolları İyileştirmesi ve Trafik Güvenliği İyileştirmesi Projesi (KİTĞİ), Türkiye'de trafik güvenliği alanında faaliyet yürüten Emniyet Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Gazi Üniversitesi ile birlikte yürütülmektedir. Proje sayesinde bahse konu kayıpların telafisi amaçlanmıştır. İlk mobil e-devlet uygulaması niteliği taşıyan GPRS ve GPS teknolojisinin kullanılması ile gerçekleştirilen trafik ekiplerinin mobil bilgisayarlar vasıtasıyla araç ve şahıs sorgulamaları yapabilmelerine imkan tanıyan en kapsamlı proje Trafik Bilgi Sistemi adı altında tamamlanarak faaliyete geçmiştir. Türkiye'deki trafik ve trafik güvenliği

¹⁵² Göksu ve diğerleri, a.g.e., ss.273-274

¹⁵³ <http://www.bilgidergisi.com/genel-kultur/50-genel-kultur/118-mobese-nedir>, Erişim Tarihi: 02.05.2012

(araç, sürücü, kaza ve karayolu) ile ilgili tüm arşiv bilgilerini kapsamaktadır. Sistem online ve mobil hizmetler sunmaktadır. Trafik Bilgi Sistemi sayesinde vatandaşları internet ortamından çalıntı araç, kaza, tescil bilgisi ve ceza puanı sorgulamalarının yapılmasına imkan sağlamaktadır.¹⁵⁴

¹⁵⁴ Göksu ve diğerleri, a.g.e., s.277.

SONUÇ

Küreselleşme kavramı son yüz yıla damgasını vurmuş bir kavramdır. Bu kavram hakkında söylenecekler siyah ve beyaz olarak nitelenemeyecek sözlerden oluşmaktadır. Küreselleşme ile beliren bir gerçek vardır. O da şudur: Küreselleşme sadece ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda değil, güvenlik alanında ve suç olgusunun gelişiminde de önemli etkiler meydana getirmektedir. Burada çok büyük gelişmeler gösteren teknoloji ve bilişim önemli yer tutmaktadır.

Soğuk savaş sonrası gücünü ispatlayan A.B.D. rüyasının 11 Eylül saldırıları sonucu yara almasının ardından başta terör olmak üzere örgütlü suçlar küreselleşmiş, genelde bütün dünyayı, özelde ise suç trafiğinde önemli rol üstlenen ülkeleri yakından etkilemiştir. 11 Eylül sonrası oluşan korku temelli güvenlik anlayışı, uluslararası alanda meydana getirdiği olumsuz havanın yanında zorunlu uluslararası işbirliği sağlaması açısından faydalı bir sonuç da doğurmuştur.

Küreselleşme ile uluslararası güvenlik yönetimleri birbirinden bağımsız hareket edemez hale gelmiştir. Bilişim, teknoloji, medya iletişim araçları ve özellikle internet dünyasında yaşanan gelişmeler en gelişmiş ülkelere gelişmemiş dünya ülkelerine kadar ortak kriminal sorunlar doğurmuştur. Bu kapsamda, güvenlik yönetiminde uluslararası standartlar belirlenmektedir. Küreselleşmenin güvenlik yönetiminde doğurabileceği olumsuz etkileri engelleme çabası olan bu girişimlerin münferit kalmaması, evrensel düzeyde işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

İTERPOL, EUROPOL vb. suçla mücadelede işbirliğini amaçlayan oluşumlara bu sorunun çözümünde önemli görevler düşmektedir. Ayrıca, özellikle uluslararası standartlar oluşturmayı gerektiren bilişim alanında meydana gelen suçlarla mücadele gibi konularda devletlerin daha sık bir araya gelmesi gerekmektedir.

Ancak, belirttiğimiz gibi bütün bu işbirliği çalışmalarının lokal düzeyde kalmaması, bütün dünya devletlerini içine alan çözüm mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Ancak günümüzde bazı gelişmemiş ülkelerin özellikle bilişim suçlarıyla mücadelede gerekli adımları atmadıkları görülmektedir. Bu da bilişim teknolojisini istismar eden uluslararası suçluların bu ülkeler aracılığıyla istedikleri adımları atabilmeleri sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, İNTERPOL gibi objektif olarak suçla mücadele etmesi gereken kuruluşların aldığı kararlarda siyasi davranmaması gerekmektedir. İNTERPOL'ün Türkiye'nin ve diğer bazı dünya ülkelerinin terörle mücadele gibi haklı arayışlarındaki isteklerini yerine getirmediği gözükmektedir. Türkiye'ye yönelik terörist eylemler gerçekleştiren bazı şahısların cezalandırılmasına yönelik atılması gereken adımlarda İNTERPOL çekinceli davranmaktadır. Bu anlamda ortaya bazı çifte standartlar çıkmaktadır. Suçla mücadelede etkin şekilde uluslararası işbirliğini sağlamak için sorunun bu iki yanının da çözümü gerekmektedir. Bunlardan birincisi suçun küreselleştiği dünyamızda suçluların dünyanın dört bir köşesini kullanabileceği gerçeğinden hareketle, bütün dünya ülkelerini gerekli adımlar attırmaya mecbur etmektir. Uluslararası işbirliğinde çözülmesi gereken ikinci husus ise başta, terör suçları gibi insanları derinden yaralayan ve devletlerin hassas noktasını oluşturan konularda siyasi ve çıkarıcı bakış açısını terk ederek, soruna objektif bakmaktır.

Küreselleşmenin güvenlik yönetimine olumsuz etkilerinin önlenmesinde uluslararası iş birliği önemli yer tutmaktadır. Fakat bununla birlikte göz ardı edilmemesi gereken bir diğer husus devletlerin iç güvenlik yönetimlerini doğru bir eksene oturtmasıdır. Zira uluslararası işbirlikleri çoğu zaman kaygan zeminlere oturmaktadır. Bu nedenle devletlerin kendilerini güvence altına alacak girişimler içerisinde bulunması gerekmektedir. Burada iç güvenlik yönetimine, Türkiye'de ise özellikle polis ve jandarma teşkilatlarına önemli görevler düşmektedir.

Küreselleşen terör ve suç olgusu şehirleşmenin yoğun şekilde hissedildiği günümüzde, şehirde görev yapan kolluk güçlerini, kendisiyle ilgilendirmeye mecbur etmiştir. Türkiye'deki iç güvenlik yönetimi küreselleşme

karşısında dik durmayı başarmış, attığı adımlarla sadece teknoloji ve bilişim alanında değil insani değerler olan insan hakları, demokrasi, şeffaflık, katılımcılık gibi hususlarda da önemli ilerlemeler katetmiştir. Bilgiye ulaşmanın her zamankinden daha kolay olduğu, insanların haklarını çok daha rahat arayabildiği günümüzde kolluk güçleri aldıkları eğitim ve bunun yanında denetim mekanizmasının harmanlanmasıyla suç ve suçluyla mücadelede daha profesyonel hareket etmeye başlamıştır. Kolluk güçleri bunun yanında çağın yeni güvenlik tehditleri ile mücadelede uzman birimleri vasıtasıyla da daha aktif rol oynamaya başlamıştır. Kolluk güçleri sadece kurduğu uzman birimlerle suçla mücadelesinde değil, teknolojinin sağladığı kolaylıklarla hazırladığı projelerle topluma kolaylıklar sağlama, toplumun desteğini göz ardı etmeyen çalışmalarıyla ve sanıktan delile anlayışının yerini delilden sanığa ulaşmayı amaçlayan adımlar da atmıştır.

Günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle değişen suç profili, güvenlik yönetimini daha yenilikçi davranmak zorunda bırakmıştır. Suçlar aşırı şekilde evrenselleşmiş, bu da devletleri güvenlik anlayışlarını oluştururken daha teknolojik odaklı bir yönetim anlayışı benimsemelerine yol açmıştır. Türkiye küreselleşmenin iç güvenlik yönetiminde oluşturabileceği olumsuz etkileri önlemede büyük aşamalar sarf etmiş bir ülkedir. Kolluk güçleri içerisinde oluşturulan uzman birimler ve toplumu temel alan diğer birimler bunun göstergesidir. Bununla birlikte suç olgusunun ve çeşitliliğin durmayan hızı düşünüldüğünde atılan bu adımlara ara verilmeden devam edilmesi gerekmektedir. Türkiye’de kolluk güçlerini oluşturan personelin her geçen gün yükselen eğitim durumu, teknolojik alt yapısı ve anlayış seviyesi küreselleşmenin önümüzdeki günlerde de Türkiye’nin iç güvenlik yönetimindeki olumsuz etkilerinin asgari düzeyde kalacağını göstermektedir.

Küreselleşmenin etkisiyle her geçen gün farklı bir boyut kazanan göç olgusu Türkiye’yi daha kozmopolit bir ülke haline getirmiş, suç türlerinin ülkenin geneline yayılmasına sebep olmuştur. Özellikle ekonomik nedenlerle artan göç suçla mücadelede emniyet güçlerini yeni önlemler almaya yöneltmiş, konu ile ilgili uzman birimler daha etkin görevler üstlenmiştir.

Emniyet teşkilatı başta olmak üzere iç güvenlik yönetimi kolluk birimleri küreselleşmenin yeni çıktılarına adapte olma konusunda çok fazla sorun yaşamamıştır. Kolluk birimleri kendini yenileme ve geliştirme hususunda diğer ülkelerin kolluk birimleriyle karşılaştırıldığında oldukça mesafe aldığı görülmektedir. İnsan hakları, demokrasi vb. insani değerleri özümseyerek görevini yürütmesi zihinsel olarak modernize olduğunu göstermektedir. Güvenlik perspektifindeki zihinsel değişim fiziksel modernizasyonla desteklenmiştir. İç güvenlik birimlerinin bu bağlamda teknolojik gelişmeleri özümsemekte gösterdiği başarı sayesinde etkin bir yönetim tesis edilmiştir.

Güvenlik zafiyetlerinin globalleşmesi, suçların daha evrensel hale gelmesi, temel insani değerlerin yaygınlaşması ve gelişme göstermesi gibi küreselleşmenin doğurduğu sonuçlar kolluk birimlerini pozitif yönde gelişime zorlamış, bu durum da eğitilmiş, donanımlı, olaylara objektif bakabilen, soğukkanlı personel istihdamını zorunlu kılmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Fatih YURTSEVER 24.11.1986 tarihinde Bursa'da doğdu. İlkokulu İbni Sina İlköğretim Okulu'nda, Ortaokulu ise Altıparmak Fethi Açıncı İlköğretim Okulu'nda okudu. Liseyi Bursa Anadolu Lisesi'nde tamamladıktan sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği bölümünü kazandı. Bu bölümde birinci sınıfı okuduktan sonra 2005 yılında Ankara ilinde bulunan Polis Akademisi'ni kazandı. 4 yıllık mesleki eğitimin ardından 2009 yılında Polis Akademisi'nden mezun oldu. Mesleğe Kocaeli ili Derince ilçesinde başladı. Derince İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde muhtelif görevlerde bulunduktan sonra 2010 yılında Kocaeli İl Emniyet Müdürlüğü'ne atandı. Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi anabilim dalı Yönetim Bölümleri programında 2009 yılında Yüksek Lisans Eğitimine başladı. 2011 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. İyi derecede İngilizce ve orta derecede İspanyolca bilmektedir.

KAYNAKÇA

AKTEL, Mehmet, Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2003

ARSLAN, Zühtü, 11 Eylül Sonrasında Yeni Güvenlik Anlayışı, İnsan Hakları ve Demokratik Kolluk, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt:8/2

ATASOY, Ömer, Küresel Toplumda Güvenlik ve Uluslararası Polislik Çalışmaları, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2005

ATEŞ, Hamza, Mülki İdare ve İç Güvenliğin Denetimi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 2011

ATICI, Bünyamin, GÜMÜŞ, Çetin, Sanal Ortamda Gerçek Tehditler, Siber Terör, Polis Dergisi, 2003

AYHAN, Ufuk, Metropol Alanlarda Kamu Güvenliği, Kripto Yayınları, İstanbul, 2008

BAL, İdris, Değişen Dünyada Uluslararası İlişkiler, Lalezar Kitabevi, Ankara, 2006

BAL, İhsan, Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komploların Teorileri, USAK Yayınları, Ankara, 2007

BEREN, Fatih "Özgürlük – Güvenlik" Dengesinde Yaşanan Tartışmaların Türkiye'nin Seçim Öncesi Gündemine Etkisi

BEKTAŞ, Buket '11 Eylül 2001 Terörist Saldırısı Neticesinde ABD'nin Güvenlik Algılamalarındaki Değişiklik', Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007

BİLGİÇ, Veysel K., Yönetim ve Güvenlik, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005

ÇOLAK, İlker, Genel Kolluk ve Özel Güvenlik İlişkileri, İkinci Ulusal Güvenlik Sempozyumu Türkiye'de Özel Güvenliğin Dünü, Bugünü ve Yarını, Kocaeli: Kocaeli Üniv. Yayın, 2005

DÜNDAR, A.Nihat, Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri, Yiğit Ofset, Ankara: 1988)

ERGÜL Engin, Küresel Köyde Suç ve Adalet, Adalet Yayınları, Ankara, 2008

ERYILMAZ, Bilal Kamu Yönetimi, Okutman Yayıncılık, Ankara, 2011

HASANOĞLU, Mürteza, Küreselleşmenin Devlet Yönetimine Etkileri, Türk İdare Dergisi

GÖKSU Turgut, ÇEVİK H. Hüseyin, FİLİZ Orhan, GÜL Kenan, Güvenlik Yönetimi, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009

KARABULUT, Bilal, Güvenlik; Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek, Barış Yayınları, Ankara, 2011

KONGAR, Emre, Küresel Terör ve Türkiye, Remzi Kitabevi, Ankara, 2002

MASLOW, Abraham H., Motivation and Personality, Harper and Row, New York, 1970

ÖKE, Mim Kemal, Küresel Toplum, ASAM Yayınları, Ankara, 2002

ÖZCAN Mehmet, BAL, İhsan, Ulusal Güvenlik ve Bilişim Suçları: Bu Suçların Niteliği ve Mücadelede Karşılaşılan Zorluklar, Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Bildirileri, Fırat Üniversitesi Yayınları, Elazığ, 2002

ÖZER, Ahmet, 11 Eylül ABD Türkiye ve Küreselleşme, Peri Yayınları, İstanbul, 2003

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, Ankara, 1998

TUTAR, Hasan, Küreselleşme Sürecinde İşletme Yönetimi, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 2000

URHAL, Ömer, ACAR, Ünal, Devlet-Güvenlik, İstihbarat-Terörizm', Adalet Yayınları, Ankara, 2007,

<http://www.selimsomcag.org>

<http://www.asam.org>

<http://www.pa.edu.tr>

<http://www.usak.org.tr>

<http://www.usak.org.tr>

<http://www.gazeteturka.com>

<http://tr.wikipedia.org>

<http://yarinhaber.net>

<http://arsiv.ntvmsnbc.com>

<http://www.iem.gov.tr>

<http://www.kom.gov.tr>

<http://teknoasya.blogcu.com>

<http://www.egm.gov.tr>

<http://www.kpl.gov.tr>

<http://www.toplumdesteklipolis.com>

<http://www.bilgidergisi.com>

<http://www.turkiye.gov.tr>